

TEKSTEN EN DOCUMENTEN

N° 260

JUNI 1970

60ste VERJAARDAG
VAN DE
STICHTING VAN DE U.I.V.
IN BELGIË

(Unie van de Internationale Verenigenen[^])

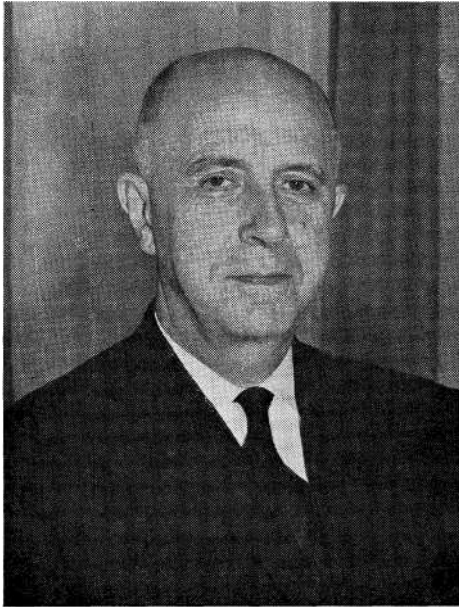
Prijs : 20 B.F.

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN BUITENLANDSE HANDEL
BRUSSEL

60ste VERJAARDAG
VAN DE
STICHTING VAN DE U.I.V.
IN BELGIË

(Unie van de Internationale Verengingen)

Overgenomen uit het tijdschrift SYNTHES nr. 288,
Juni 1970, Brussel.

Pierre HARMEL,
Belgisch Minister
van Buitenlandse Zaken

Naar aanleiding van het zestigjarig bestaan van de Unie van de Internationale Verenigingen, breng ik graag, mede namens de Belgische regering, hulde aan deze instelling.

België rekent het zich tot een eer dat hier te lande, in 1910, het eerste wereldcongres van de internationale verenigingen is ontstaan, een instelling van wereldformaat waarvan de werkzaamheden het voorspel vormden tot de organisatie van de internationale maatschappij. Het initiatief tot de internationale samenwerking werd toen genomen door enkele mensen met veel goede wil, die de Staten voor zijn gegaan en de weg hebben getoond.

De nieuwe institutionele diplomatie heeft de inspanningen van die voorlopers voltooid, zonder daarom de opgang te stuiten van de niet-gouvernementele organisaties, waarvan wij vandaag de dag, de talloze activiteiten kunnen waar-

Maar onze wereld met haar steeds complexer wordende solidariteit zou blootstaan aan verwarring, indien zij niet kon beschikken over middelen tot oriëntering, binding en contact.

De Unie van de Internationale Verenigingen heeft juist in deze behoefte aan samenhang en overeenstemming voorzien; haar taak bestaat in de universele zorg voor de menselijke betrekkingen; studie en bevordering van de internationale functie, waaraan voortaan de transnationale functie dient te worden toegevoegd; verzameling van kennis en verspreiding van gegevens waaraan de overheidsdiensten en de particuliere ondernemingen steeds meer behoefte ondervinden.

De Organisatie der Verenigde Naties heeft de bijzondere bevoegdheid van de Unie van de Internationale Verenigingen erkend door haar officieel aan te stellen tot documentatie- en voorlichtingscentrum voor de hele internationale organisatie. Het jaarboek van de internationale organisaties, het „Yearbook“, is aldus onder de talrijke andere publicaties van de Unie, een soort „bijbel“ geworden, waarvan het gezag in de hele wereld wordt erkend.

Maar bevoegdheid en gezag brengen verplichtingen mee. Dat is ook de mening van de Unie van de Internationale Verenigingen die ons de uitbreiding van haar werkzaamheden aankondigt, dank zij de toepassing van de nieuwe computertechnieken.

Het is in dit vooruitzicht op een schitterende toekomst dat ik hier uiting geef aan de wens van België dat de Unie van de Internationale Verenigingen nog lang te gast moge blijven in ons land en aan het verlangen van de regering haar zoveel mogelijk te helpen bij het vervullen van haar werkzaamheden en de uitvoering van haar plannen.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'H Harmel'. The signature is written in a cursive, somewhat stylized script.

U THANT,
Secretaris-Generaal van de
Organisatie der Verenigde
Naties

Rond iedere menselijke activiteit, rond ieder beroeps-, wetenschappelijk, sociaal of cultureel belang komen internationale verenigingen tot stand. Deze uitbreiding van de belangen van de mens op wereldschaal vormt een der mooiste bladzijden van onze tijd. Kennis is bron van begrip en verdraagzaamheid. De steun die de internationale verenigingen betekenen voor de doelstellingen van het Handvest van de Verenigde Naties, mag niet worden onderschat en ik wens hen dan ook een warme hulde te brengen.

De U.I.V. heeft besloten aan haar voorlichting, studies en contacten de omvang en de verspreiding te geven, die thans mogelijk worden gemaakt door de moderne techniek en die noodzakelijk worden door de uitbreiding en de groeiende betekenis van de internationale betrekkingen.

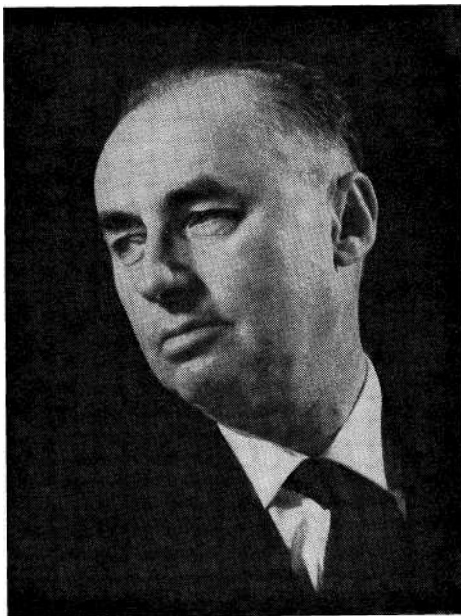
Bij de aanvang van deze nieuwe etappe, wens ik uw vereniging het allerbeste toe in het volbrengen van de belangrijke taak die zij op zich heeft genomen.

De stichting van de Unie van de Internationale Verenigingen, op het Wereldcongres van Brussel in 1910, dagtekent uit de tijd van de pioniers op het gebied van de internationale samenwerking, toen het privé-initiatief vastberaden de weg uitstippelde voor de universele organisatie van de naties.

Sedertdien heeft het Handvest van San Francisco de niet-gouvernementele organisaties bij het werk van de Staten betrokken, door de Economische Raad te machtigen hen te raadplegen met betrekking tot zaken die binnen de grenzen van zijn bevoegdheid vallen.

Het is in deze geest dat het Secretariaat van de Organisatie der Verenigde Naties, gevolg gevend aan het verlangen van de Economische en Sociale Raad, met de U.I.V. samenwerkt bij de opstelling van haar belangrijk repertorium van de internationale organisaties. Dit „Jaarboek", waarvan wij het nut en de kwaliteit zeer waarderen, is het naslagwerk bij uitstek geworden dat bijzonder op prijs wordt gesteld door al degenen die met het openbaar of particulier internationaal leven te maken hebben.

Het net van internationale betrekkingen breidt zich ieder jaar verder uit, dank zij de aanhoudende vooruitgang van het vervoer en de communicatiemiddelen en hun groeiend ingrijpen in alle geledingen van de maatschappij.

René MAHEU,
Directeur-generaal van de
Organisatie der Verenigde
Naties voor de opvoeding,
de wetenschap en de cultuur
(UNESCO) aan de Unie van
de Internationale Vereni-
gingen.

Ik hoop oprecht dat deze samenwerking zich nog verder zal uitbreiden en, namens de Unesco en in mijn eigen naam, wens ik de Unie van de Internationale Verenigingen alle heil toe voor de voortzetting van haar werkzaamheden ten dienste van de vrede en de internationale intellectuele samenwerking.

RM

Het is voor de Unesco een waar genoegen zich te kunnen aansluiten bij de hulde die aan de Unie van de Internationale Verenigingen wordt gebracht naar aanleiding van haar zestigjarig bestaan.

De Unie heeft immers een pioniersrol vervuld op het gebied van de internationale samenwerking, want al spoedig had zij ingezien dat deze, meer dan iedere andere onderneming, synthese en coördinatie vereiste. Dank zij haar documentatiediensten, haar onderzoekingen en haar publicaties, wist de Unie een bijzonder nuttige band te leggen tussen de talrijke internationale, gouvernementele en niet-gouvernementele organisaties, waaraan zij kostbare werkinstrumenten ter hand stelde in de vorm van het *Jaarboek van de internationale organisaties* en de *Jaarkalender van de internationale congressen*.

Daarbuiten zijn er nog veel gespecialiseerde gebieden waar de UNESCO de Unie haar bijzondere dank wenst te betuigen. Ik bedoel de vruchtbare samenwerking die tussen de beide instellingen is ontstaan op het stuk van de wetenschappelijke documentatie en het streven naar vrede.

Paul VAN ZEELAND,
Staatsminister,
Oud-Voorzitter van het
U.I.V.

Aan de verschillende documenten gewijd aan het 60-jarig bestaan van de Unie van de Internationale Verenigingen zou ik een tweevoudig getuigenis willen toevoegen.

Daar ik eerst, gedurende enige tijd, als voorzitter van haar Directiecomité, daarna als lid en ook als voorzitter van het Verbond der in België gevestigde internationale verenigingen, sedert 1949 de werkzaamheden van de U.I.V. van vrij nabij heb gevolgd, heb ik mij rekenschap kunnen geven van het ijverige streven van de leiders en van het secretariaat van de U.I.V., om doeltreffend en opbouwend werk te leveren, geheel in dienst van de ontwikkeling van de internationale samenwerking en inzonderheid van de niet-gouvernementele internationale betrekkingen.

Anderzijds hebben mijn talrijke jaren deelneming aan het internationaal politiek leven en aan de werkzaamheden van verscheidene intergouvernementele en niet-gouvernementele instellingen, mijn overtuiging bevestigd in verband met de betekenis van de rol van de beide sectoren, de openbare en de privé-sector, de ontoereikendheid van hun onderlinge betrekkingen en de noodzakelijkheid van een volledige inzet van alle bestaande lichamen.

Ik spreek dan ook de meest oprechte wensen uit voor de voortzetting en de ontwikkeling van het werk van de Unie van de Internationale Verenigingen.

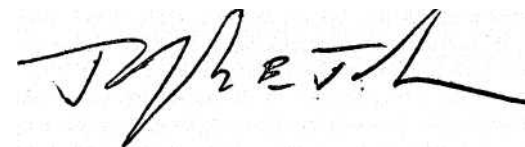

Joseph E. JOHNSON,
Voorzitter van het
Carnegie Endowment for
International Peace.

Het is mij een genoegen de Unie van de Internationale Verenigingen te kunnen gelukwensen naar aanleiding van haar 60-jarig bestaan. Het Carnegie-Fonds verheugt zich over zijn aloude betrekkingen, alsook over een voortdurende en nauwe samenwerking met de Unie. Onze beide organisaties vinden, tot op zekere hoogte, hun oorsprong in de Vredesconferentie van Den Haag en werden in hetzelfde jaar gesticht. Zelfs vóór 1910, toen de Unie in haar huidige vorm werd ingesteld, toonde André Carnegie een levendige belangstelling voor de oprichting van het Centraal Bureau van de Internationale Verenigingen zoals het er toen uitzag en het eerste Jaarboek van het Fonds bevat een geestdriftig verslag over de plannen van het Bureau; het Bureau was trouwens een van de eerste begunstigen van de Stichting.

Sedert die heroïsche tijd is de Unie steeds verder uitgegroeid en inzonderheid onder de kundige leiding van haar huidige secretaris-generaal de h. Georges Speeckaert, kende zij een grote bloei. Een van haar talrijke publicaties, het Jaarboek van de Internationale Organisaties, is een onmisbaar naslagwerk geworden voor iedereen die belang stelt in internationale aangelegenheden. Onlangs nog heeft de U.I.V. bewezen dat zij de problemen van de toekomst aankan, door een grootscheeps computer-programma aan te vatten.

Het Carnegie-Fonds streeft dezelfde doeleinden na als de Unie, namelijk de internationale verstandhouding en samenwerking. Wij feliciteren haar met de reeds verkregen resultaten en wensen haar veel geluk toe voor de toekomst.

PLAATS VAN DE UNIE VAN DE INTERNATIONALE VERENIGINGEN IN DE STUDIE VAN DE INTERNATIONALE BETREKKINGEN

door Professor F.A. CASADIO,

Directeur van de Societd Italiana per VOrganizzazione Internazionale, voorzitter van de U.I.V.

Tijdens de afgelopen tien jaar heeft het onderzoek op het gebied van de internationale betrekkingen een diepgaande verandering ondergaan, zowel wat de intensiteit als wat de oriëntering en de werkmethodes ervan betreft. Daar deze verandering nog aan de gang is, kunnen daaromtrent alleen ruwe beschouwingen worden geformuleerd.

Naar onze mening vindt de verandering in het onderzoek op het gebied van de internationale betrekkingen zijn oorsprong op het niveau van de opleiding tot internationale loopbanen en, in het algemeen, op het stuk van het onderwijs in de internationale betrekkingen. Deze verandering wordt onzes inziens niet hoofdzakelijk veroorzaakt of bepaald door een interne ontwikkeling op het gebied van het onderzoek. Een tiental jaren geleden deed zich voor het eerst duidelijk de noodzaak voelen om het schema gevolgd bij de opleiding tot de diplomatieke loopbanen integraal te hervormen, meer aandacht te besteden aan de opleiding tot het internationaal openbaar ambt, de bekwaamheid van de ambtenaren van de rijksbesturen aan te passen aan de zich steeds meer uitbreidende internationale of internationaal gerichte taken.

Tegelijkertijd deden drie andere factoren, nog meer dan in het verleden hun invloed ter zake gelden : de beslissingen genomen door particuliere instellingen, met name door instellingen die economische doeleinden nastreven, die noodzakelijkerwijze een internationale dimensie verwerven, worden steeds talrijker; de hoeveelheid berichten afkomstig uit de buitenwereld die via de openbare informatiemedia worden verspreid en de belangstelling van de publieke opinie kunnen wekken of de interne nieuwsberichten die een internationale betekenis hebben, worden steeds maar talrijker; de centra van internationale betrekkingen, met name de Staten en de internationale organisaties nemen, in absolute cijfers, in aantal toe.

Of het nu gaat om kringen die professioneel bij het internationaal verkeer be trokken zijn, zoals de diplomatie, of om kringen die op een meer zijdelingse wijze daarmee in aanraking komen, overal tekent zich een scherpe „bekwaamheids crisis" af.

Op enkele zeldzame uitzonderingen na, reageert de universiteit niet met de gewenste elasticiteit op de massale vraag naar „bekwaamheid" op het stuk van de internationale betrekkingen. Er doet zich echter een interessant aanpassingsverschijnsel voor in de beschikbare structuren, dat in drie verschillende vlakken tot uiting komt: in de universiteiten erkent men dat de onderwijsfunctie in alle gevallen evenredig geïntegreerd of aangevuld moet worden met een onderzoekfunctie; de opleidingsinstellingen op het gebied van de internationale

betrekkingen worden aangezocht om, al waren het maar sectoriële of sterk gespecialiseerde — opleidingstaken te vervullen; vooral het onderzoek op het gebied van de internationale betrekkingen wordt langs nieuwe wegen geleid. De crisis van de universiteiten in bijna alle landen ter wereld brengt een positieve aanwakking, ondanks de moeilijkheden die zij op praktisch vlak doet rijzen.

In zeer algemene termen kan dus worden gezegd dat de opleiding voor de internationale betrekkingen alleen mogelijk is voor instellingen die ook, en vooral aan onderzoek doen. Het onderzoek inzake internationale betrekkingen heeft echter op zijn beurt behoefte aan een diepgaande herziening. De instituten voor internationale betrekkingen hebben niet altijd voldoende begrip getoond voor de veranderingen die de stof die zij behandelden, ondanks alles onderging. Soms ging het om gebieden die te beperkt waren om de kentering die zich nochtans had voorgedaan, te doen uitkomen. Dan weer kon men geloven dat het slechts ging om een natuurlijke ontwikkeling van het vroeger, impliciet verrichte onderzoek. En dit alles kan tot op zekere hoogte wel waar zijn.

Het onderzoek op het gebied van de internationale betrekkingen zag zich voor drie grote aanpassingsproblemen geplaatst. Het eerste, fundamentele probleem werd nog niet volledig opgelost. Het komt erop aan een gedachtensysteem, dat al wat zich *buiten* de Staat afspeelt als internationaal aanziet, te vervangen door een systeem waarbij al wat zich *binnen* de internationale gemeenschap voltrekt, als internationaal wordt beschouwd. Hierin, meer dan in andere aspecten, moet de grote inspanning tot herziening van de opvatting over de „filosofie" van de internationale betrekkingen worden gezocht. De rechten van de mens vormen een aspect van het leven binnen de internationale gemeenschap en niet langer een belangensfeer die aan de Staat onttrokken is. De niet-gouvernementele internationale organisaties, de transnationale maatschappijen, de andere vormen van multinationale samenwerking bestaan, uit conceptueel oogpunt, onafhankelijk van de Staten en van de ruimte welke deze hun toebedelen, want zij zijn even „wettige" verschijnselen van het interne leven van de internationale gemeenschap als de Staten zelf. Het onafhankelijk worden van de afhankelijke gebieden moet, als feit en als waarde, worden gezien als een interne bestaansvorm van de internationale gemeenschap.

Nog twee andere hinderpalen moesten worden overkomen op het gebied van het onderzoek inzake de internationale betrekkingen. Verscheidene nieuwe onderwerpen of reeds oude onderwerpen die een vrij nieuwe dimensie hebben gekregen, zouden niet meer mogen bestudeerd worden in het kader van een enkel „vak", maar zouden moeten worden bestudeerd met methodes en met instrumenten die verscheidene „vakken" bestrijken.

In bepaalde gevallen lijken deze methodes totaal nieuw en talrijke universiteiten hebben ernstige moeilijkheden ondervonden op het praktische vlak van de organisatie van het onderzoek, op een niveau dat niets met de doctrine te maken heeft. Daarbij zouden talrijke onderwerpen alleen kunnen bestudeerd worden op voorwaarde dat men over een voldoende aantal gegevens kan beschikken, welk aantal inmiddels, voor heel wat thema's al te hoog en bijna onbereikbaar geworden is.

Nog steeds in zeer algemene termen kan worden gezegd dat de opleiding weliswaar is overgegaan in handen van degenen die tegelijk voor onderwijs en onder-

zoek kunnen instaan, doch dat dit onderzoek op zijn beurt in handen is gekomen van degenen die kunnen zorgen voor de documentatie mits deze zowel in kwantiteit als in kwaliteit degelijk blijkt te zijn.

De verandering die zich momenteel voordoet op het stuk van het onderzoek inzake de internationale betrekkingen, vloeit voor wat de sector of het ogenblik van de documentatie betreft, voort uit de noodzakelijkheid om een oplossing te vinden voor vier belangrijke problemen. Twee van die problemen houden verband met de aard zelf van de betrokken thema's.

De wetenschap van de internationale betrekkingen kan het op geen enkel ogenblik stellen zonder de lijst van de „subjecten" der internationale betrekkingen. Nu lijkt het cijfer van 100.000 subjecten voortaan ongeschikt als achtergrond waarvoor ieder internationaal probleem moet worden geplaatst. Het spreekt vanzelf dat bij geen enkel onderzoek, concreet gezien, al die subjecten betrokken zullen worden. Doch het is ook zo dat wij ons ernstig hebben vergist toen wij de draagwijdte van het kwantitatief aspect van de internationale verschijnselen onderschat hebben, of toen wij nagelaten hebben het bestaan van 3.000 niet-gouvernementele internationale organisaties of van 10.000 ondergeschikte of aanvullende internationale organisaties tijdig in de realiteit van de internationale feiten te plaatsen. Het ander fundamenteel probleem betreft de „thema's" van de internationale samenwerking en de kwantiteit ervan. Hier stellen wij niet alleen een vermeerdering vast die de kwaliteit van het verschijnsel heeft veranderd, maar wij hebben het hoofd moeten bieden aan het probleem van de versnippering van de thema's waarvan de meeste door een overvloed van subjecten worden behandeld, op verscheidene niveaus en uit verschillende oogpunten.

De twee andere problemen in verband met de documentatie hebben betrekking op de methodes volgens welke die moet worden gebruikt. Het komt erop aan een contact tot stand te brengen tussen de grote hoeveelheid gegevens en het grote aantal potentiële gebruikers van dergelijke gegevens. Dit probleem moet worden opgevat in die zin dat *enkele* van die talloze gegevens *enkele* van de zeer talrijke potentiële gebruikers in de hoogste mate interesseren. Dat is een van de voornaamste problemen voor de grote internationale organisaties. Het laatste probleem van de documentatie ten slotte is dat van de systematisatie.

De documentatie over het internationale leven, zijnde een volledige en getrouwe voorstelling van dat leven, is overgegaan in handen van degenen die ze weten te „systematiseren". Dit betekent in de eerste plaats de verschillende verschijnselen indelen in klassen ten einde, voor ieder geval, de nodige en voldoende gegevens af te zonderen om aan ieder betrokken thema inhoud te geven; en ten tweede deze klassen onderbrengen in een systeem van categorieën die door logische betrekkingen aan elkaar verbonden zijn. Dit soort werk wordt niet altijd nauwgezet uitgevoerd, doch men mag ervan verzekerd zijn dat het ieder rationeel gebruik van de geweldige massa gegevens die de hedendaagse internationale betrekkingen kenmerken, dient vooraf te gaan.

Men had ook nog op een andere wijze een beeld kunnen geven van de voornaamste problemen die de instituten voor internationale betrekkingen hebben moeten te boven komen en die in ruime mate verantwoordelijk zijn voor de verandering die hun functies hebben ondergaan. Deze methode die de vereisten

in herinnering brengt, gesteld door de behoeften van de opleiding, van het onderzoek, van de documentatie en van de systematisatie daarvan, biedt echter het voordeel een idee te geven van de ervaringen die onze instituten en onze centra voor internationale betrekkingen concreet hebben beleefd. Geen enkele van die instituten kan ze uiteraard allemaal, integraal en in de hiervoren aangegeven volgorde beleefd hebben.

Deze volgorde is trouwens niets meer dan een logische schikking en geen tijdelijke aaneenschakeling van gebeurtenissen. Anderzijds is het ook zo dat geen enkel instituut voor internationale betrekkingen zich, zelfs niet gedeeltelijk, heeft kunnen onttrekken aan een dergelijke verandering van functies en uiteindelijk van methodes.

De rol van de U.I.V. op het gebied van het onderzoek van de internationale betrekkingen is tweevoudig. In de eerste plaats bestond zij erin systematisch al het basismateriaal bijeen te brengen met betrekking tot de internationale gemeenschap en dat regelmatig te publiceren. Dit werk heeft gelukkig niet geleden onder de geringere of middelmatige betekenis die de stromingen van de doctrine of het wetenschapsbeleid, op verscheidene tijdstippen, aan de verschillende aspecten of sectoren van het internationale leven hebben gehecht. Wanneer de U.I.V. zich ruimschoots heeft beziggehouden met de niet-gouvernementele internationale organisaties en in het algemeen met het sociologische aspect van het internationale leven — dat de doctrine thans opnieuw ontdekt — dan is zulks te wijten aan het feit dat andere onderzoekcentra gemeend hebben niet zoveel betekenis te kunnen hechten en werk te kunnen besteden aan deze sector en aan dit aspect van de internationale gemeenschap.

In de tweede plaats zag de U.I.V. zich bijna genoopt omschrijvingen of beschrijvingen te geven, rangschikkingen op te maken en stromingen aan te tonen, die de gewone documentatiebasis haar oplegde.

Deze beide bijdragen berusten op het systematisch gebruik van een inductieve logische methode, die uitgaat van een opsomming van gegevens en tot uiting komt door de extrapolatie van categorieën en stromingen.

MEDEWERKING VAN DE ENKELING AAN DE ACTIE VAN DE STATEN

door Etienne de la VALLEE POUSSIN,

Oud-voorzitter van de Unie van de Internationale Verenigingen.

Wanneer met het huidige Europa vergelekt met dat van Napoleon III, is men verrast bij de vaststelling dat de grondwettelijke kaders veel minder veranderd zijn dan hun inhoud, de politiek-sociale structuren. Het „liberale Keizerrijk" verschilt niet zozeer van het gaullistische bewind. Geen enkele spectaculaire

revolutie heeft de tradities van de Communes diepgaand gewijzigd. De Belgische of de Nederlandse grondwet heeft, de invoering van het algemeen stemrecht niet te na gesproken, geen belangrijke herzieningen ondergaan.

Maar al zijn de Naties oppervlakkig dezelfde gebleven, in wezen zijn ze niet meer te herkennen. Noch de industrieel, noch de arbeider, noch de landbouwer uit het tweede Keizerrijk zouden nog een tijdgenoot vinden die op hen gelijkt, noch in mentaliteit, noch in gedragingen, noch in levenswijze, noch in betrachtingen. En de politicus zou nog wel het meest verrast zijn.

Zitting van de Verenigde Naties

Zeker, evenals vroeger zou hij vaststellen dat absentisme heerst in de vergaderingen, dat het politieke spel hoofdzakelijk achter de schermen wordt gespeeld onder een klein aantal ingewijden, dat de redevoeringen niets veranderen aan de stemmingen, dat de parlementaire wereld nog steeds een aantal idealisten telt, die niets begrijpen en een aantal slimmerds die alles „snappen"... Maar na deze constanten te hebben herkend, zou hij door andere zaken worden getroffen.

In de eerste plaats door de gelijktijdige verdwijning van de welsprekendheid en het gezag van de vergaderingen. Vroeger was het parlement waarlijk het middelpunt van de politieke gedachte. Een geschiedschrijver van het Engelse parlement

herinnerde eraan dat de „Times" in de vijftiger jaren een bijna volledig verslag gaf over de debatten in het Lagerhuis, dat bijna een derde van de krant besloeg, en dat, aangezien alles in het parlement gezegd en beslist werd, de politieke persartikelen slechts bijkomstig waren en hun waarde uitsluitend afhing van het persoonlijk gezag van hem die de pen hanteerde. Vandaag de dag hebben de vergaderingen nog steeds de wettelijke macht, maar in alle industriestaten bevindt de werkelijke macht zich grotendeels in handen van de economische en sociale organisaties. De afgevaardigden van de landbouwers gehoorzamen aan de landbouwersverenigingen. De vakbonden, de bonden van oudstrijders en óudgevangenen, sommige industriële belangen en duizend toevallige strekkingen zijn er grotelijks toe gekomen het parlement te domineren. Deze organisaties praten rechtstreeks met de ministers; zij weten hoe zij de publieke opinie moeten aanpakken; zij plaatsen soms zelfs trouwe vriendjes tot in de kaders van de administratie. Men kan zonder overdrijving zeggen dat het parlement zijn monopolie van de vertegenwoordiging van de burgers bij de regering verloren heeft.

Anderzijds kan de Staat, die met een steeds ingewikkelder maatschappij geconfronteerd wordt, het algemeen welzijn alleen nog maar verdedigen door het gebied van zijn bemoeiingen steeds verder uit te breiden. Zijn oude werktuigen — de wet, de beslissing van de minister, de politiemacht — zijn niet altijd geschikt wanneer hij zich wil bezighouden met het krediet, of met de volksgezondheid, of met de verhoudingen tussen kapitaal en arbeid. Hij is derhalve verplicht zijn gezag tot op zekere hoogte over te dragen aan tussenpersonen; velen hiervan krijgen in ons land de naam parastatalen, maar deze feodaliseren van het gezag die in België onder invloed van de communautaire wetgeving wellicht uitbreiding zal nemen, neemt nog vele andere vormen aan.

In zijn uiterste vorm in België, op meer geordende wijze in de andere landen, treedt overal dezelfde strekking naar voren. En na langdurige pogingen om een zo beweeglijke realiteit te vatten, zou de politicus van 1870, zijn indrukken voorzeker samenvatten als volgt: in mijn tijd was het politieke gezag met weinig talrijke, doch duidelijk afgebakende taken bekleed, in het kader waarvan het zijn soevereiniteit onverdeeld kon uitoefenen. Alle andere activiteiten werden overgelaten aan de vrijheid van de burgers, op voorwaarde dat deze laatsten handelden onder hun eigen verantwoordelijkheid en — zoniet in de vorm van politieke partijen — zich nooit aaneensloten en verenigden, want daardoor zouden zij op het terrein van de overheid terecht zijn gekomen. Thans is de grens tussen het openbaar en het particulier domein geleidelijk aan vervaagd. Van de kant van de Staat en van de kant van de burgers ontwikkelen zich een menigte van lichamen en instellingen die niet langer louter openbaar of louter particulier zijn. De vroegere terreinafbakeringen, die zeer nauwkeurig, zeer abstract waren, worden thans gehuld in een grote sociale opwelling en vervreemden steeds meer van de menselijke verhoudingen van onze tijd.

In de ene of andere vorm zien al onze tijdgenoten dat als een verschijnsel dat eigen is aan hun land. Zij zien minder het internationale aspect van de evolutie.

En nochtans bevindt de Nationale Staat zich niet langer tegenover een wezenloze massa van enkelingen; hij moet voortdurend onderhandelen met de vaak rijke, machtige en tuchtvolle zelfstandige organisaties. Ook het internationale leven verliest zijn individualistisch aspect. Al bestaat de supranationale Staat nog niet,

er zijn reeds internationale vennootschappen. De U.I.V. somt ze ieder jaar op in haar jaarboek. Hun aantal en hun belangrijkheid nemen sedert de oorlog in een indrukwekkend tempo toe. En daar zijn niet alleen de N.G.I.O. (niet-gouvernementele internationale organisaties), maar ook die welke men met een nuttig neologisme als de „transnationale vennootschappen" bestempelt, d.z.w. de kapitaalvennootschappen die in verscheidene landen gevestigd zijn.

Het bestaan en de vermenigvuldiging van die transnationale vennootschappen is voorzeker een goede zaak, omdat de economische ontwikkeling, die gehinderd wordt door de grenzen en reglementeringen, steeds meer het internationale dynamisme van de zakenwereld bevordert. Daarentegen kan het gezag van de Staten worden ondermijnd door een onverantwoord optreden van overgrote industriële trusts, die nergens meer werkelijk gecontroleerd worden. Hun aandeelhouders zijn verspreid, onwetend en willeloos. Geen enkele Staat is opgewassen tegen machten die zijn grenzen te buiten gaan en die hij vaak meer nodig heeft dan zij hem. Dit verschijnsel neemt rampzalige afmetingen aan in de ontwikkelingslanden die tegelijk belust zijn op kapitalen en niet in staat om de daar gevestigde transnationale vennootschappen in bedwang te houden.

Indien de VN haar taak vervulde, zou zij moeten toezicht houden op de verschillende internationale vennootschappen die thans de wereld in hun macht hebben. Zij zijn het die het meest baat vinden bij de vooruitgang en de veralgemeende toepassing van de techniek, de snelheid van de communicatiemiddelen, de snelle uniformisering van de beschaving. Hun macht vormt een der voornaamste troeven van de mensheid in haar strijd tegen de ellende en voor de totstandbrenging van een betere wereld. Veel N.G.O. streven louter menslievende doeleinden na. Zij zijn prachtige instrumenten van cultuurspreiding. Sommige ervan zijn de beste bewerksters van het internationaal onderling hulpbetoon. Maar in principe moet van de kapitaalvennootschappen met louter winstgevend oogmerken een weldoende invloed uitgaan, want het enige middel om de levensstandaard van de achtergebleven volkeren te verbeteren is de natuurlijke rijkdommen te gebruiken, de outillage te verhogen en het rendement van de arbeid op te voeren. Wie zou het niet als een grote etappe in de Geschiedenis beschouwen indien deze geweldige sluimerende krachten over geheel de planeet werden benut en steeds sneller het stramien van een universele maatschappij zouden weven, de eerste die de mens, sedert zijn oorspronkelijke verspreiding ooit heeft gekend ?

Maar gebeurt die verovering van de planeet door de *vennootschapsmaatschappij* in het teken van de orde of onder de vlag van de anarchie ?

De N.G.O. zijn uiteraard een grote factor van orde. Zij bieden immers aan burgers van verschillende Staten de gelegenheid om elkaar te ontmoeten, met elkaar overleg te plegen, hun gemeenschappelijke belangen in de takken van hun activiteit te bepalen. Deze betrekkingen worden steeds nauwer, over de grenzen heen, temperen de nationale egoïsmen, brengen wezenlijke problemen aan het licht en dwarsbomen de tyrannie van de Staten, wanneer die zich in al te enge ideologieën laten opsluiten. Bij de voorbereiding van een wereldpolitiek op de gebieden waar die weldra noodzakelijk zal blijken, geven zij blijk van onvergelijkelijke deugden. Zij leren de publieke opinie de noodzakelijkheid inzien van bepaalde inspanningen en offers; zij bestuderen de technische oplossingen; zij bevorderen de overeenstemming en de verstandhouding onder de volkeren

veel meer dan onderhandelingen onder Staten dat zouden kunnen. Een der meest sprekende voorbeelden van hetgeen de N.G.O. kunnen doen, is de huidige inspanning voor de bescherming van de natuur. Onder de auspiciën van de Unesco, van de Raad van Europa en van andere publiekrechtelijke lichamen vinden steeds meer vergaderingen plaats, waarop alle nationale en internationale organisaties bijeenkomen samen met deskundigen, zich bewust worden van de hoogdringendheid van de problemen, de te nemen maatregelen overwegen, de regering waarschuwen. Bij ontstentenis van een politiek wereldgezag, waartoe men zich zou kunnen wenden, moet thans een beroep worden gedaan op de goede wil van de bestaande Staten. Deze kunnen onmogelijk individueel optreden tegen de kwalen die door geen enkele grens worden weerhouden. De waterverontreiniging en vooral de luchtverontreiniging zijn fysische verschijnselen die zich over heel de planeet verbreiden. Het is dus wel nodig een internationale publieke opinie wakker te schudden om de Staten ertoe te bewegen onderling overeen te komen en gezamenlijk te beslissen over de regels en over de verdedigingsmaatregelen die overal tegelijk dienen te worden opgelegd.

Wat al zaken kunnen niet door een internationale actie worden aangepakt: van de volksgezondheid tot de strijd tegen de misdadigheid of het gebruik van verdovende middelen, de jeugdbescherming, de verbetering van de arbeidsvoorwaarden, de ontwikkeling van de cultuur en de verbetering van de voorlichting ! En wanneer men de machteloosheid van de regeerders, hun afkerigheid om de kwesties die nochtans hun gemeenschappelijke zorg uitmaken, samen onder ogen te zien, de onverenigbaarheden van hun administratieve methodes die iedere poging tot gezamenlijk optreden lamleggen, het ongelooflijk gebrek aan soepelheid van hun geestesstructuren die hen zelfs beletten elkaar te begrijpen, vaststelt, beseft men nog meer de soepelheid van de N.G.O., die de burgers van al die versteende Staten bijeenbrengen in vergaderingen van welwillende mensen, waartussen de contacten gemakkelijk zijn, dank zij affiniteiten die ontstaan uit gelijkaardige beroepsgewoonten of verlangens. Niets is beter om de, vaak zo kunstmatige nationalismen te ontwapenen, dan de stemming die heerst op de vergaderingen welke die organisaties beleggen. De medewerking van de volkeren aan belangeloze ondernemingen die de grote problemen van de mensheid aanpakken, wordt ernstig belemmerd door de onverschilligheid van de administraties, terwijl de hartelijkheid van de congressen een buitengewone prikkel vormt.

De communistische landen zijn vrijwel nog niet toegankelijk voor deze nieuwe vormen van menselijke betrekkingen, doch in de rest van de wereld zijn de ontwikkelingslanden daar steeds meer op gesteld.

Er zijn geen afstanden meer op onze kleine planeet. De verschillende beschavingen, die vroeger door hun afzondering gevrijwaard waren, voelen zich thans samengedrongen op een veel te kleine ruimte. De grote industriële mogelijkheden kunnen niet meer in hun eigen expansiebehoeften voorzien, indien zij niet kunnen beschikken over grondstoffen uit alle landen waar die te vinden zijn en zij kunnen slechts hun produktie in evenwicht houden indien zij ze naar alle horizons kunnen uitzenden. Hun rookuitwasemingen en hun detergenten verpestten heel de atmosfeer en alle oceanen. Deze reuzen kunnen ten slotte slechts bewegen en groeien door de hele aarde te storen. Maar zijn ze hinderlijk, zij zijn ook de scheppers van onmetelijke rijkdommen en de bewerkers van de vooruitgang. Alle naties, zelfs de meest achterlijke, profiteren en zullen in de

toekomst nog meer profiteren van hun buitengewone energie en van hun verbluffende ontdekkingen.

De menselijke stoet trekt aldus vandaag de dag door wouden van tegenstelling. De regeerders en de diplomatie spannen zich in om de conflicten die te allen kant losbarsten, te beperken. Hoe zou de nederige bewoner van een ver afgelegen landbouwgewest, of zelfs de gemiddelde kiezer van een onzer beschaafde landen daar nog wijs uit geraken? De noodzakelijke voorlichting ontbreekt. Het contact met de werkelijke leiders is zeer vaag, zoniet onbestaande. Het mensdom maakt een buitengewone groeiperiode door en het ontwaart rondom zich alleen maar mist.

Aan deze alleenstaande en verdwaalde mens bieden de nationale en internationale particuliere organisaties een veilige haven, een middel om de raadsels van de tijd te ontwarren. Zij zijn misschien wel het meest aangewezen orgaan om het moeilijkste probleem van onze democratieën op te lossen: het probleem van de informatie. Daarom zijn zij noodzakelijk en heeft het individualisme van de voorbije eeuw grotendeels plaats gemaakt voor de vennootschapsmaatschappij, die onze tijd kenmerkt.

De ontwikkelingslanden moeten nauw bij deze evolutie worden betrokken. Meer dan de andere hebben zij er behoefte aan zich te laten horen. Meer dan de andere hebben zij recht op voorlichting. In de N.G.I.O. zijn de betrekkingen gemakkelijker en hartelijker dan op de conferenties van Staten. De onderwerpen zijn concreter, de feiten sprekender, de vriendschapsbanden natuurlijker.

Voor veel N.G.I.O. bestaat er geen nuttiger en hoogstaander taak dan de verhoging van hun ledenaantal in de ontwikkelingslanden, ten einde hun moeilijkheden en hun angst beter te begrijpen, hun verlangens en hun behoeften te toetsen aan die van de industrielanden en aldus, in de organisatie zelf, te trachten belangen en inspanningen te coördineren. De regeringen zullen die medewerking weldra niet meer kunnen missen want het ligt in de aard zelf van de diplomatieke onderhandelingen de belemmeringen en de moeilijkheden — die men goed moet kennen, aangezien men ze moet te boven komen — in het licht te stellen, terwijl de contacten in internationale organisaties zonder politieke verantwoordelijkheid gemakkelijker de punten van overeenstemming en de fundamentele behoeften beklemtonen.

Maar al zijn zij een factor van orde, van eenheid onder de volkeren en van sociale vooruitgang, misschien bestaat het gevaar dat de niet-gouvernementele en transnationale organisaties die organen zijn van het particulier belang, zonder algemene politieke verantwoordelijkheid, het zaad van de anarchie strooien in de wereld? Heeft men ooit, in een aangelegenheid waar de Staten buiten werden gelaten, gezien dat een maatschappij zich spontaan ordende in de zin van het algemeen belang?

Is het niet zo dat die overvloed van niet-gouvernementele organisaties en transnationale vennootschappen nu reeds een gesprekspartner vergen die met een publiekrechtelijk statuut is bekleed?

De Verenigde Naties, de Unesco, de FAO, de Raad van Europa, enz. aanvaarden in principe de medewerking van de N.G.I.O., aangezien zij er een adviserend statuut aan hebben gegeven. Is dat wel voldoende?

De transnationale vennootschappen, van hun kant, vinden nergens een internationale gesprekspartner.

Men kan dus met zekerheid schrijven dat de internationale publiekrechtelijke lichamen thans zijn achterhaald door de aanhoudende toeneming van het aantal en van de belangrijkheid van de privé-initiatieven. Indien deze wanverhouding te lang blijft voortduren, zal dat zeker leiden tot misbruiken en gevaarlijke spanningen, waaraan noch de Verenigde Naties, noch de nationale Staten gemakkelijk het hoofd zullen kunnen bieden.

Onder die omstandigheden wordt de studie- en bevorderingsfunctie die de U.I.V. op zich hebben genomen, steeds belangrijker. Zij moet dit nieuwe verschijnsel in de geschiedenis, deze groeiende overvloed van particuliere internationale organisaties steeds grondiger kennen en ontleden. Zij ontwikkelen zich aan de zelfkant van het publiek recht en gaan steeds zwaarder wegen in de evolutie van de volkeren. Het verschijnsel is zo ruim dat men het maar moeilijk kan vatten en men zal de middelen van de U.I.V. eerlang aanzienlijk moeten uitbreiden, indien men wil dat zij de wereldinstelling wordt, die zich met deze nieuwe wetenschap bezighoudt, wat ten slotte haar ware roeping is.

1910-1970

TERUGBLIK OP ZESTIG JAAR ACTIVITEIT VAN DE UNIE VAN DE INTERNATIONALE VERENIGINGEN

door Georges Patrick SPEECKAERT,
Secretaris-generaal van de U.I.V.

INLEIDING

„La Vie Internationale et l'effort pour son organisation”.

Dit opschrift boven het hoofdartikel van de eerste aflevering van het tijdschrift van de Unie van de Internationale Verenigingen, verschenen in april 1912, is een goede samenvatting van de werkingssfeer en de taak die haar werden toegewezen door de twee stellers van het artikel, Henri La Fontaine en Paul Otlet, die, met een andere Belg, Cyrille Van Overbergh, de eerste secretarissen-generaal waren van de instelling waarvan wij^dirjaar de 60ste verjaardag vieren.

Men heeft gezegd, en men kan niet genoeg onderstrepen dat zij de belangrijkste grondleggers, en gedurende dertig jaar, de spil waren van de Unie van de Internationale Verenigingen, die we voortaan met de beginletters U.I.V. zullen aanduiden.

Omdat wij gedurende de laatste twee decennia, zo dikwijls en in zo veel teksten hun ideeën hebben gevonden en herlezen, hun verwachtingen en dromen opgemerkt, hun zeer punctuele geest en hardnekkigheid vastgesteld, hun vooruit-

ziende blik en onbaatzuchtig idealisme ontdekt, wensen wij met dit geschiedkundig overzicht hun gedachtenis te eren. Het verzwijgen van sommige mislukkingen en zelfs vergissingen in een overigens voortreffelijk werk zou, naar onze mening, deze hulde verzwakken.

In wezen bestaan de instellingen uit mensen, schreef Jacques Rueff eens, en het is daarom zo belangrijk dat een ander artikel van deze aflevering gewijd aan de U.I.V., ons, door de portretten van Senator Henri La Fontaine en van Paul Otlet, een beter inzicht verschaft in de geest en de hoedanigheid van de mannen die de U.I.V. hebben opgebouwd.

Hoezeer wij ook hopen eens hulde te kunnen brengen aan alle grote baanbrekers van de internationale samenwerking, waarvan zo veel namen verbonden zijn met de geschiedenis van de U.I.V., door een volledig boek eraan te wijden, vandaag kunnen wij, om het aantal bladzijden waarover wij beschikken niet te overschrijden, hun persoonlijke bijdragen niet evoceren en dienen wij ons te beperken tot het eenvoudig in herinnering brengen van de doelstellingen, de mijlpalen, de mislukkingen en verwezenlijkingen van een instelling, enig in haar soort in 1910 en nog enig in 1970.

Teneinde dit kort overzicht niet te verzwaren worden evenmin verwijzingen of voetnoten opgenomen en verzoeken we de lezers, die sommige punten van onze uiteenzetting zouden willen uitdiepen, de „Bibliografie Sélective sur l'Organisation internationale - 1885-1964" (150 blz.), die wij in 1965 hebben uitgegeven, te raadplegen.

De zonder andere vermelding tussen aanhalingstekens geplaatste passages komen uit publicaties van de U.I.V. van vóór 1940.

Alvorens te onderzoeken wat de Unie van de Internationale Verenigingen was, trachtte te bereiken en verwezenlijkte, dient aan een aantal gegevens te worden herinnerd.

De eerste internationale verenigingen zijn langzaam tot stand gekomen na het Congres van Wenen, slechts zes tussen 1815 en 1849, negentwintig tussen 1850 en 1869.

Tijdens dezelfde perioden werden respectievelijk veertien en honderdtweentwintig internationale congressen georganiseerd.

Nadien zette de beweging zich versterkt door. In 1900 bestonden er evenwel slechts 208 internationale verenigingen, waarvan er 186 gevestigd waren in Europa, 17 in Noord-Amerika, 2 in Zuid-Amerika, 1 in Afrika en 2 in Azië. Twaalf ten honderd van deze verenigingen waren intergouvernementele instellingen.

Tijdens de jaren 1900 tot 1904 werden 61 niet-gouvernementele internationale organisaties in het leven geroepen — internationale verenigingen genoemd tot aan de oprichting van de Verenigde Naties in 1945 — en 5 intergouvernementele instellingen.

Voor de jaren 1905 tot 1909 zijn de cijfers 131 en 4, voor 1910 tot 1914 bedragen ze 112 en 4.

Slechts vanaf 1904 overschrijdt het aantal congressen jaarlijks definitief het honderdtal. Vandaag zijn het er meer dan 4.000 per jaar. Er zij eveneens aan herinnerd dat tijdens de ganse periode vóór 1914 België het voornaamste gastland voor de internationale beweging was; in dit land alleen had een vierde en op sommige ogenblikken zelfs een derde van de internationale verenigingen onderdak gevonden. Hun aantal bedroeg in 1914 ongeveer 500; vandaag overschrijdt dit aantal de drieduizend waarvan tien ten honderd met een intergouvernementeel karakter.

I. DOELSTELLINGEN

Sociologie

In 1907 schreef Cyrille Van Overbergh, directeur-generaal van het Hoger Onderwijs en van Wetenschappen en Letteren bij het Ministerie van Wetenschappen en Kunsten van België en directeur van de „Internationale Sociologische Beweging" in het voorwoord bij een studie over „de Internationale Vereniging", uitgegeven door de Belgische Vereniging voor sociologie :

(*Vertaling*) „Onder de sociale structuren is er een die meer en meer de aandacht van de beschaafde wereld trekt; de snelheid en de vruchtbaarheid waarmee ze zich onder onze ogen ontwikkelt en vermenigvuldigt bewijzen dat ze aan een steeds groter wordende noodzaak beantwoordt; het is de internationale vereniging in de moderne betekenis van het woord, een der meest kenmerkende uitdrukkingen van de solidariteit onder de volkeren, men zou kunnen zeggen de samenvatting van het begrip internationalisme in zijn meest verheven en vruchtbaarste betekenis".

We moeten een ogenblik blijven stilstaan bij het woord „internationalisme", thans verouderd, maar veelvuldig gebruikt in de eerste documenten die door de U.I.V. werden uitgegeven.

Nieuw en fascinerend, riep dit woord voor de intellectuele elite van het begin van de eeuw het beeld op van een opkomende beschaving, van een nieuwe maatschappijorganisatie. Het werd eveneens aangewend om de „studie van de internationale feiten en hun organieke coördinatie" aan te duiden.

De volgende gebeurtenis lijkt ons voldoende sprekend. Op 6 mei 1910 werd ter ere van de deelnemers aan het eerste Wereldcongres van de internationale verenigingen, dat zou aanleiding geven tot de oprichting van de Unie van de Internationale Verenigingen, een ontvangst aangeboden op het Instituut voor Sociologie te Brussel. De directeur van dit Instituut, de heer Waxweiler gaf er een voordracht over het verband van de sociologie met het internationalisme en verklaarde : (*vertaling*) „de sociologie is de studie van het leven. Er is geen sociale wereld mogelijk indien geen rekening wordt gehouden met de organisatie ervan, met het gevolg dat de sociologie nader tot het internationalisme wordt gebracht, zowel uit praktisch als uit theoretisch oogpunt. Men is meer en meer

bezorgd om hetgeen de mensen zullen zijn op dewelke de wetten worden toegepast; een politiek die steunt op de wetenschap moet ertoe leiden de inspanning te internationaliseren".

Voor de stichters van de U.I.V., „is het internationalisme een wetenschap voor zover het de internationale feiten waarneemt en theoretisch voorstelt; het is een sociale leer voor zover het zich inspannt om de doelstellingen naar voren te brengen die aan de menselijke Maatschappij moeten worden opgelegd, om de middelen op te sporen ten einde deze doelstellingen te bereiken en ze in regels uit te drukken; het is een sociale politiek voor zover het deze regels tracht toe te passen en in de praktijk ingang te doen vinden".

Op hetzelfde ogenblik dat ze aan de U.I.V., de taak oplegden de graad van internationalisatie van de wereld te meten en te beschrijven, gaven ze haar tot doel een denkbeeld en een programma van internationalisme uit te werken.

Een vrij omstandig document, uitgegeven in augustus 1921, geeft een nauwkeurige bepaling van het begrip, door onder andere erop te wijzen dat „het internationalisme in tegenstelling staat met andere leerstellingen zoals — en wij halen de tekst aan — de „militaristische filosofie" die overtuigd is van de noodzaak en het heilzaam karakter van de tegenstelling tussen de Staten, een theorie die tot oorlog leidt; de „staatstheorie" die van de Staat de meest verheven uitdrukking maakt van het sociaal ideaal en die het behoud en de ontwikkeling van de macht van de Staat evenals de uitbreiding van het grondgebied en van het gezag tot doel heeft; de „nationalistische theorie" die stoelt op een eng en ondoordacht patriotisme, een theorie welke een bepaald volk bevordert ten nadele van alle andere en ervan overtuigd is dat een bepaalde Staat een goddelijke zending in de wereld te vervullen heeft.

Wij voegen hieraan evenwel onmiddellijk toe dat dit internationalisme wilde verschillen van het unitaire „cosmopolitisme" en de gehele mensheid als een enkele sociale groep beschouwde zonder te letten op de nationale groepen.

Op de eerste bladzijde van de uitgave 1908-09 van de „Annuaire de la Vie Internationale" in een artikel „La Science de l'Internationalisme" schrijft Alfred Fried : (*vertaling*) „de Wetenschap van het Internationalisme is van zeer recente datum. Zij heeft als grondslag de idee van de internationale samenwerking, beschouwd in zijn oorzaken en in zijn wezen... Het internationalisme, zoals het vandaag op de voorgrond treedt wil geen mechanische mengeling zijn van de afzonderlijke Staten, het wil evenmin de naties opheffen en de landen ter zijde schuiven. Integendeel, het is gebaseerd op de naties, op de landen, het haalt uit deze organisaties zijn kracht en de reden van zijn bestaan. Door deze afzonderlijke organisaties te verenigen in een gemeenschappelijke arbeid om een hogere cultuur te bereiken, door de belangen van alle landen op een meer afdoende wijze naar voren te brengen, wil het Internationalisme eerst en vooral meewerken aan de toenemende vooruitgang van de landen en aan de ontwikkeling van de levenswaarde en de grootheid van iedere natie; het wil de landen niet afschaffen maar veeleer zorgen voor een groter welzijn, een grotere veiligheid door de gezamenlijke gevolgen van de arbeid en door een regelmatige uitwisseling van hun produktie.

In werkelijkheid is het Internationalisme een verheven en veredelde vaderlandsliefde".

In deze passage, waarin de beschuldigingen van vijanden van de natie en verdraders van het vaderland, die destijds tegen de internationalisten werden geuit, worden weerlegd, valt de idee van ontwikkelingssamenwerking te noteren.

Zo lezen we eveneens in het verslag van het 2de Wereldcongres van de Internationale Verenigingen, dat in Gent en in Brussel in 1913 werd gehouden, dat „Het Congres ook de laatste twijfel heeft weggenomen die nog in de geesten zou kunnen bestaan over de mogelijkheid de rechtmatige belangen van het nationalisme te combineren met die van het internationalisme.

In plaats van een vervlakkend cosmopolitisme zonder inhoud te beogen, steunt het internationalisme, waarvan het Congres het orgaan is geworden, op het bestaan van de nationale groepen zelf. Het waardeert hen en wenst dat zij zich ontwikkelen net zoals het wenselijk is dat de samenstellende groepen en de personen die deze groepen vormen zich in een zelfde land ontplooiën.

Door de landen steeds nauwer met elkaar in contact te brengen, door de samenwerking van hun ondervinding en verwezenlijkingen zal het internationalisme groot en krachtig worden, en zo zal, uit alle nationale beschavingen, met elkaar verzoend en verenigd, een universele beschaving ontstaan".

Wij hebben het nuttig geoordeeld even te blijven stilstaan bij deze begrippen die thans verouderd kunnen lijken maar die bij het ontstaan van de U.I.V. tot felle pennestrijd hebben aanleiding gegeven. Reeds in dit opzicht kan het nuttig zijn eraan te herinneren, want volgens Guizot „is de geschiedenis van eergisteren het minst gekend, die van gisteren het meest vergeten".

Deze citaten zijn daarenboven nog in zekere zin actueel, zowel wat de gedachten als wat de bewoordingen betreft: welzijn, veiligheid, verbonden beschavingen, ontwikkeling.

Het was eveneens nodig deze enkele uittreksels uit de talrijke teksten die de U.I.V. over dit onderwerp heeft gepubliceerd aan te halen ten einde een beter inzicht te verkrijgen in de grondgedachte die aan de oorsprong ligt van de U.I.V. en die in het verslag van haar Congres van 1913 als volgt wordt uitgedrukt:

„De inspanning moet vooreerst gericht zijn op de ontwikkeling van de Internationale Verenigingen die de sociale structuur vormen welke het best aan de organisatienoodwendigheden van de universele maatschappij beantwoordt.

„Iedere vereniging moet in haar domein de universele vertegenwoordiging en het hoogste gezag zijn van de belangen die zij verdedigt. Daarom is het nodig de groepen van alle landen werkelijk bij de arbeid van de verenigingen te betrekken en in hun midden de nationale vertegenwoordiging te organiseren.

„De inspanning moet vervolgens betrekking hebben op de coördinatie en de harmonisering van de doelstellingen, de werkzaamheden en de diensten die door de verenigingen worden verleend. Door de studie van de feiten moet men een inzicht verkrijgen in een wereldorganisatie die zou gegrondvest zijn op het bestaan van een mensengemeenschap, solidair in al haar geledingen, waarin de grote economische, intellectuele en sociale functies wetenschappelijk zouden worden gecoördineerd en door de betrokkenen vrij beheerd in een geest van vooruitgang.

„De internationale verenigingen moeten ieder een deel van de integrale internationale functie tot doel en als werkterrein hebben. Daarom moeten zij de gemeenschap overtuigen van de doeltreffendheid van haar actie ten einde te vermijden dat zou worden geschaad aan het geheel en dient zij samen te werken met de verenigingen die zich met gelijksoortige en met haar actie verband houdende kwesties bezighouden.

„Om deze taak te volbrengen moet er een centrale instelling zijn. Deze instelling is de Unie van de Internationale Verenigingen met het Wereldcongres, overleg- en vertegenwoordigingsorgaan, de Centrale Dienst, uitvoeringsorgaan.

Documentatie

Vooraf tijdens de periode die de oprichting van de U.I.V. voorafging was men van oordeel dat een der belangrijkste taken van de internationale verenigingen erin bestond te waken over de opstelling en de organisatie op wereldvlak van de documentatie over vraagstukken in verband met deze organisaties.

Men mag zelfs zeggen dat de basis tot de toenadering tussen de internationale verenigingen die de oprichting in 1908 tot gevolg had van de Centrale Dienst van de internationale verenigingen, na 1910 Secretariaat van de U.I.V. geworden, gelegen was in de bezorgdheid om te komen tot een goede organisatie van de documentatie over de internationale verenigingen, steunend op de diensten van het Internationaal Instituut voor Bibliografie dat, gesticht in 1895, men mag het wel zeggen, het begin was van de U.I.V.

Wij herinneren eraan dat Henri La Fontaine en Paul Otlet in 1908 de Secretarissen-generaal van dit Instituut waren en in datzelfde jaar aan de 4de Internationale Conferentie over bibliografie en documentatie, die te Brussel werd gehouden, een gezamenlijk verslag voorlegden over (*vertaling*) : „de huidige toestand inzake de bibliografische vraagstukken en de internationale organisatie van de documentatie". Zeer vlug werd de doelstelling verruimd en beoogde men de verzameling en de verspreiding van een uitgebreide documentatie over alle internationale verenigingen, vergadering en publikaties.

Het streven naar een wereldcentrum van documentatie dat zou worden gevoed en ontwikkeld door de samenwerking van alle organisaties die documenten produceren of gebruiken, nam vastere vormen aan.

Vanaf 1908 werd bovendien voorzien in de oprichting, binnen de Dienst, van een dienst voor inlichtingen van de internationale instellingen en de gebeurtenissen met internationaal karakter.

In 1920 was er sprake van de uitwerking van „een algemeen documentatie- en publicatiesysteem dat de belangrijkste studie- en onderzoekscentra in een uitgebreid net zou onderbrengen ten einde de wetenschappelijke inlichtingen te verzamelen en een ruime verspreiding eraan te geven".

Coördinatie en samenwerking

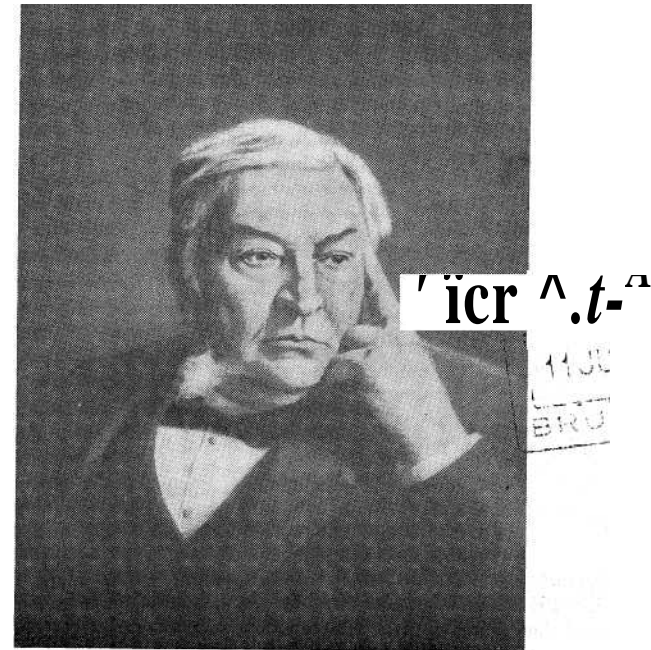
Aan de sociologische studie en de documentatie werd een andere doelstelling toegevoegd, te weten de bevordering van de coördinatie en de samenwerking tussen de internationale verenigingen.

Vanaf het begin waren sommigen bevreesd voor de woorden coördinatie en samenwerking.

De Voorzitter van het Eerste Wereldcongres van de internationale verenigingen, Auguste A. Beernaert, Minister van Staat en Voorzitter van de Interparlementaire Unie beijverde zich om de ideeën in voortreffelijke bewoordingen te verduidelijken. Na talrijke voorbeelden van realisaties van internationale organisaties te hebben aangehaald, verklaarde hij in zijn openingstoespraak:

„Men ziet dus dat het gaat om een geweldige beweging van ideeën, waarnemingen en studies en in welke mate deze beweging groeit met de voortdurende ontwikkeling van de betrekkingen van volk tot volk en met de bijna duizelingwekkende vooruitgang van de wetenschap.

En moet ik hierna nog een grote inspanning leveren om het nut aan te tonen dat gelegen is in het coördineren van al deze krachten en in het doen toepassen van gelijke methoden zo dat elke vereniging het actievermogen van het geheel krijgt. Elke vereniging moet haar autonomie en eigen aard bewaren, net zoals het aanknopen van interparlementaire betrekkingen de volstreekte onafhankelijkheid van de Staten, wier onderdanen zich hiermee inlaten, onaangestast laat.

August Beernaert, Staatsminister, Voorzitter van de Interparlementaire Unie, Nobelprijs voor de Vrede 1909, Voorzitter van het 1ste Wereldcongres van Internationale Verenigingen, te Brussel, 1920.

Maar het bereiken van overeenstemming is slechts een van de vormen van een autonome actie. Een dergelijke overeenkomst is even wenselijk voor de eenheid van de inspanningen als voor de vereenvoudiging van de middelen ...".

In het artikel „La Vie Internationale et l'effort pour son organisation" dat Henri La Fontaine en Paul Otlet in 1912 hebben opgesteld en dat in de eerste regels werd vermeld, is het doel omschreven als volgt: (*vertaling*) „Parallel met de federatie van de instellingen voltrekt zich een werkelijke federatie van de activiteiten, gegrondvest op de samenwerking en de coördinatie.

De samenwerking steunt enerzijds op de arbeids- en taakverdeling en anderzijds op de resultaten bekomen uit de aldus georganiseerde arbeid. De coördinatie gaat uit van gezamenlijke programma's, gemeenschappelijke doelstellingen in onderling overleg vastgesteld, en afspraken inzake de beste middelen om ze te verwezenlijken.

De samenwerking en de coördinatie tussen Internationale Verenigingen kunnen betrekking hebben, hetzij op het voorwerp van hun actie (een voor verscheidene verenigingen gemeenschappelijk voorwerp), hetzij op de methoden (eenmaking van de hulpmiddelen, van de arbeidssystemen, van de eenheidselementen van de werkzaamheden), hetzij op de uitvoeringsvoorwaarden van de arbeid (samenwerking met verdeling van de te vervullen taken of monetaire samenwerking ten einde te voorzien in de middelen om in één maal en ten voordele van allen datgene te doen wat de geïsoleerde krachten zou te boven gaan of duurder zou uitvallen)".

Dit zelfde artikel wijst anderzijds op de noodzaak te komen tot een samenwerking tussen de internationale verenigingen en de intergouvernementele instellingen.

Het onderstreept dat (*vertaling*) „de reglementering een van de meest belangrijke functies van de internationale verenigingen is. Deze reglementering heeft bijna steeds de verstandhouding tussen de Staten tot voorwerp. Maar in de private Verenigingen groeit het aandeel van de reglementering".

In het in 1914 opgestelde programma voor het 8ste Wereldcongres, dat in 1915 in San Francisco moest plaatsvinden, wordt de wens uitgedrukt dat „voortaan iedere studie of praktische activiteit zou worden gepatroneerd door een internationale vereniging; dat alle functies van het leven der naties werkelijk door geschikte groeperingen zouden worden bestudeerd en dat deze groeperingen onderling zouden worden verbonden om samen te werken aan de algemene organisatie van de wereld".

Vrede

De volgende anekdote wordt door Cyrille Van Overbergh verteld in een artikel dat hij in 1912 publiceerde in het tijdschrift „La Vie Internationale". Er zij aan herinnerd dat hijzelf destijds een van de secretarissen-generaal in kwestie was.

(*Vertaling*) „De secretarissen-generaal van de Centrale Dienst van de Internationale Verenigingen kunnen bijna niet meer samenkomen zonder wederzijds het goede nieuws van een nieuwe internationale stichting aan te kondigen.

Met het gevolg dat een eminent Staatsman onlangs, op een vergadering van pacifisten, waar een van ons deze vooruitgang belichtte, uitriep : „Ziedaar de echte positieve basis van de internationale vredesbeweging. Zich verenigen tegen de oorlog is heel goed; maar de vereniging is een negatief doel. Hoe verkieslijk is dan een vereniging die de internationale instellingen opbouwt, vermenigvuldigt en verbetert: in haar begroet ik de meest geschikte beschavende vredesbeweging". De gedachte is hier verwoord op een wijze die het klimaat weergeeft van een tijdperk waarin de elites van grote en kleine landen door diplomatieke conferenties, in congressen en binnen menigvuldige verenigingen zochten naar de basis van een duurzame vrede vooral gevestigd op het recht, de arbitrage en de ontwapening. Maar deze gedachte — de vrede door internationale organisaties — die trouwens reeds op de Vredesconferentie van 1907 in 's-Gravenhage werd naar voren gebracht, was zonder twijfel een van de leidraden voor de inspanning die de Unie van de Internationale Verenigingen sedert haar stichting heeft geleverd.

Tekenend voor deze gedachte is het feit dat twee van de drie auteurs van de uitgave 1908-1909, van het Jaarboek van de Internationale Organisaties, destijds „Annuaire de la Vie Internationale" genoemd, de Nobelprijs voor de vrede ontvingen, Alfred A. Fried in 1911 en Henri La Fontaine in 1913, natuurlijk voor andere bijdragen dan de opstelling van het jaarboek.

Zij wordt eveneens gesymboliseerd door het feit dat dit jaarboek zowel door de Centrale Dienst van de Internationale Instellingen, het Internationaal Instituut voor Bibliografie als door het Internationaal Instituut voor de Vrede werd gepubliceerd en door het bijkomend feit dat aan de volgende uitgave, die van 1910-1911, werd meegewerkt door de Carnegie Stichting voor de Internationale Vrede.

Terwijl het tot hiertoe gevolgde chronologisch verloop even wordt ter zijde gelaten, moge hieraan worden toegevoegd dat de idee van de vrede door de internationale organisaties, die in alle activiteiten en ontwerpen van de Unie van de Internationale Verenigingen sedert 1910 merkbaar is, in het toekomstig programma van de U.I.V. een nieuwe plaats komt innemen naar aanleiding van de aanbeveling die door een van de sovjetleden van de U.I.V., Professor Nikola A. Kovalsky, ondervoorzitter van het Comité voor Sociale Wetenschappen van de Russische Commissie voor de Unesco, in deze instelling werd gedaan. Deze aanbeveling wordt vermeld in het artikel van de H. Fenaux en wij zullen hierop niet verder ingaan.

II. DE MIJLPALLEN

De geschiedenis van de U.I.V. valt uiteen in drie perioden waarvan de grenzen bepaald worden door de wereldoorlogen.

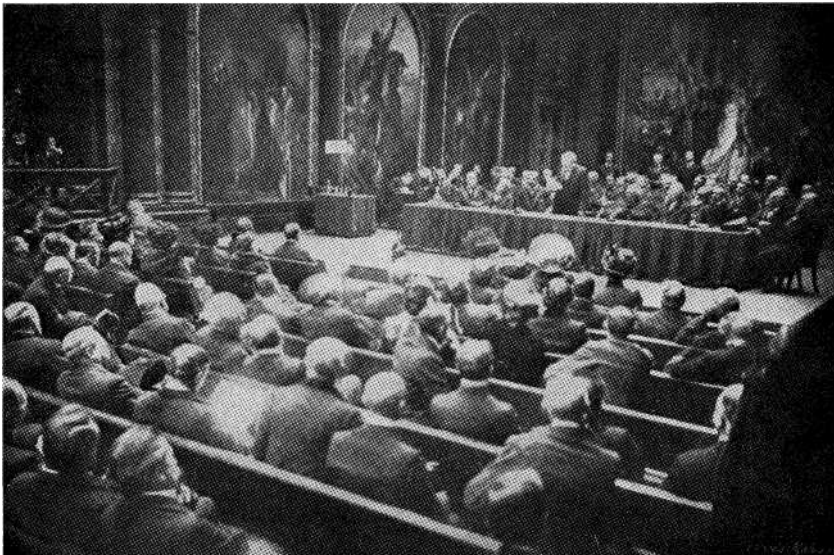
Iste periode

Zij gaat in feite terug tot de maand juli 1906, toen de eerste toenadering tot stand kwam tussen de leiders van enkele internationale instellingen met zetel te Brussel. Het was onmiddellijk na het Congres voor wereldexpansie te Bergen (1905) en op de vooravond van de Conferentie van 's-Gravenhage (1907).

Op 4 juni 1907 beslisten de vertegenwoordigers van een twintigtal verenigingen de Centrale Dienst van de Internationale Instellingen op te richten. Deze dienst werd, onder de bescherming van de Belgische Regering, officieel gesticht door de Algemene Vergadering van 29 januari 1908 tijdens dewelke beslist werd een Wereldcongres van de internationale verenigingen in 1910 te Brussel te organiseren.

Dit congres, waarover een verslag van 1.246 bladzijden werd opgesteld, had een aanzienlijke weerslag. Het had plaats van 9 tot 11 mei 1910 in het Paleis voor Academiën van Brussel onder het voorzitterschap van Auguste Beernaert, Nobelprijs voor de Vrede in 1909, oud eerste-minister, voorzitter en afgevaardigde van de Interparlementaire Unie. Prins Roland Bonaparte, de Heer Clunet, Voorzitter van het Instituut voor Internationaal Recht, de Heer Gobat, Nobelprijs van de Vrede in 1902 en afgevaardigde van het Internationaal Bureau voor de Vrede, de Heer Guillaume, Voorzitter van de Franse Commissie voor de woordenlijst van electrotechnische termen, de Heer Wilhelm Ostwald, Nobelprijs voor scheikunde in 1909 en Voorzitter van de Internationale Vereniging van scheikundige bedrijven en de Heer Ernest Solvay fungeerden als ondervoorzitters.

Openingszitting van het 1ste Wereldcongres van Internationale Verenigingen in de grote zaal

van het Academiën paleis te Brussel, op 9 mei 1910.

De afgevaardigden van 132 internationale verenigingen, van 13 regeringen, van verscheidene tientallen verenigingen en vijf Nobelprijswinnaars namen eraan deel.

Dit eerste wereldcongres van de internationale verenigingen heeft de U.I.V. in het leven geroepen.

De drie secretarissen-generaal van het Congres, Henri La Fontaine, Paul Otlet en Cyrille Van Overbergh werden de secretarissen-generaal van deze nieuwe instelling.

De U.I.V. had de volgende structuur; het Wereldcongres dat om de drie jaar bijeenkwam, de Internationale Raad, samengesteld uit afgevaardigden van de internationale verenigingen en die jaarlijks bijeenkwam, en de Centrale Dienst als uitvoerend orgaan van de U.I.V.

Het tweede congres ging door in Gent en in Brussel, van 15 tot 18 juni 1913, onder het voorzitterschap van de Heer Cooreman, minister van Staat en voorzitter van het Internationaal Congres voor administratieve wetenschappen. Het bracht afgevaardigden van 169 internationale verenigingen en 22 regeringen bijeen.

De werkzaamheden van dit congres, vastgesteld in een verslag van 1.264 bladzijden, bevestigde de resultaten van het eerste congres en was „een nieuwe mijlpaal in de internationale organisatie door de vrije samenwerking van de Verenigingen, geholpen door de Staten“.

Het 3de Wereldcongres waarvan de voorbereidingen door de oorlog werden onderbroken, moest in 1915 te San Francisco gehouden worden, in het kader van de Tentoonstelling tot herdenking van het honderdjarig bestaan van de vrede tussen de Verenigde Staten en Engeland en tot inhuldiging van het Panamakanaal.

In 1914 verenigde de U.I.V. 230 niet-gouvernementele organisaties, of een weinig meer dan de helft der bestaande organisaties.

2de periode

Tijdens de eerste wereldoorlog behield de U.I.V. slechts een betrekkelijke activiteit maar de leiders ervan lieten in het buitenland een aantal studies verschijnen met het oog op de organisatie van de Volkenbond (Henri La Fontaine, *The Great Solution*, 1915, Paul Otlet, *Les problèmes internationaux et la guerre*, 1916. *Constitution mondiale de la Société des Nations*, 1917).

In dit verband onderstreepte een memorandum van zeven gedrukte bladzijden van de Secretaris-generaal van de Volkenbond, dat als document van de Raad (A.43 (B), 1921) op 5 september 1921 aan de Lidstaten van de Bond en aan de afgevaardigden in de Algemene Vergadering werd medegedeeld en dat gewijd was aan „de opvoedende activiteit en de Organisatie van de intellectuele arbeid verricht door de Unie van de Internationale Verenigingen“, de bijdrage van de U.I.V. tot de totstandkoming van de Volkenbond in volgende bewoordingen : „de Unie van de Internationale Verenigingen zou in de stichting van de Bond de logische bevestiging moeten vinden van haar beginsels en haar streven. Vóór de oorlog had de aard zelf van haar werkzaamheden haar onrechtstreeks, en in de mate van haar mogelijkheden, tot een van de promotors van de Volkenbond gemaakt. Zij had zelfs van te voren, in haar Congressen, bevestigd dat „het beginsel van de Volkenbond het eindresultaat van iedere internationale beweging was“. Tijdens de oorlog hadden de leiders van de Unie ontwerpverdragen en ontwerpen van een internationale Grondwet uitgewerkt.

Dit memorandum erkende de belangrijkheid van de instellingen en verzamelingen rond de U.I.V. waarvan de kenmerken en datgene wat ze aan Henri La Fontaine en Paul Otlet te danken hadden, in herinnering werd gebracht. Het eindigde als volgt: „Wanneer we het beeld dat we zoeven hebben opgehangen in zijn geheel beschouwen dan komt het werk van de stichters van de Unie van de Internationale Verenigen, een werk van documentatie en inlichting, van samenbundelen van inspanningen, van algemeen onderricht, ons voor als een omvangrijke onderneming van internationale intellectuele organisatie die zich onderscheidt door de omvang van de opvattingen en van de plannen. Haar actie is tweedelig. Op het gebied van de beginselen heeft de logische kracht van de opvattingen die ze heeft uiteengezet, een weldoende invloed gehad om de geesten voor te bereiden op de ideeën van solidariteit en internationale organisaties.

Op dat van de feiten heeft ze haar doeltreffendheid bewezen door haar schepingen. De Unie van de Internationale Verenigen, haar Congressen, de hiermee verband houdende publikaties, en de Internationale Universiteit zijn bijzonder doeltreffende middelen om „een brede geest van eensgezindheid en samenwerking in de wereld" te verspreiden. Thans heeft de Volkenbond als plicht hen als zeer kostbare medewerkers te beschouwen.

Dit heeft de Algemene Vergadering willen bevestigen door haar instemming te betuigen met de morele en materiële hulp die de Raad aan de Unie van Internationale Verenigen en aan de internationale Universiteit verleende.

Wellicht zal men ons toelaten in de resolutie van de Algemene Vergadering een stilzwijgende eerbetuiging te zien, gebracht aan twee eminente baanbrekers van de internationale solidariteit, aan dewelke deze instellingen te danken zijn."

De paragraaf die aan deze lofrede voorafging bevatte evenwel benevens een verwijzing naar de financiële steun aan de U.I.V., ondermeer door de Belgische Regering en de Carnegieschenking voor de vrede, twee volzinnen die een gevaar inhielden voor de totstandkoming van een samenwerking tussen de Volkenbond en de U.I.V. Het lijkt ons nuttig deze hele paragraaf aan te halen want hij is de enige overblijvende informatie over de financiële middelen van de U.I.V. vóór 1914, als gevolg van de vernietiging tijdens de oorlog van haar administratieve archieven.

„De kosten verbonden aan het werk van de Heren La Fontaine en Otlet, sedert de aanvang, zijn opgelopen tot 1.200.000 frank. Tijdens de jaren onmiddellijk vóór de oorlog hebben de Belgische Regering en Carnegieschenking voor de Vrede jaarlijkse toelagen verleend : 20.000 en 50.000 frank, respectievelijk voor de Unie van de Internationale Verenigen en voor de Dienst voor Bibliografie; 15.000 dollar voor de Unie. Na de oorlog heeft de Belgische Regering een krediet van 100.000 frank toegestaan voor de organisatie van het derde Wereldcongres en heeft de kosten gedragen voor de inrichting van het „internationaal centrum" in het Paleis aan het Jubelpark. Maar de toestand van de „Unie" en van het „Internationaal Centrum" blijft onzeker. Om hen in staat te stellen hun werkzaamheden voort te zetten zou de financiële toestand moeten worden verstevigd en een bedrijfskapitaal gevormd. Men had voorgesteld eventueel een bedrag van 20 miljoen frank toe te kennen dat zou worden geput uit de beschikbare middelen van het fonds van het Belgisch Nationaal Comité, tijdens de oorlog

door de Heer Solvay opgericht; maar het vraagstuk bleef om juridische en politieke redenen onopgelost. Men mag anderzijds niet vergeten dat de instellingen, die door de Heer La Fontaine en Otlet in het leven werden geroepen, hun succes aan deze twee personen te danken hebben en dat de leiding ervan in de toekomst al even onzeker is als de materiële bestaansmiddelen". In feite ontstonden gedachtenstromingen die tegenstrijdig waren met de wensen van de U.I.V. Vanaf het einde van de oorlog hadden de leiders van de U.I.V., en vooral haar twee secretarissen-generaal, gehoopt dat binnen de Volkenbond voor de intellectuele arbeid een soortgelijke organisatie zou tot stand komen als reeds bestond voor de handenarbeid, in de hoop dat ze zou steun verlenen aan de reeds door de U.I.V. opgerichte internationale instellingen. Men wenste bovendien dat ze zou hulp verlenen voor de oprichting van andere instellingen zoals een Wereldinstituut voor Wetenschappelijk onderzoek, een internationaal Bureau voor eenheden en standaarden, een internationale Dienst voor Brevetten, een internationaal Instituut voor de sociale vooruitgang zoals het in bijzonderheden uitgewerkte ontwerp van overeenkomst, door de U.I.V. begin 1921 opgesteld, aanduidt.

Reeds op 5 januari 1919 werd, tijdens een vergadering van afgevaardigden van de U.I.V. te Parijs, een memorandum opgesteld dat gericht was tot de afgevaardigden op de Vredesconferentie en dat een ontwerp van Wereldhandvest betreffende de intellectuele en morele belangen bevatte.

Paul Hymans, die België op de Wereldconferentie vertegenwoordigde, was de eerste om de intellectuele samenwerking voor te stellen als een belangrijk element in het werk dat door de Volkenbond moest worden verricht en stelde de oprichting voor van een internationaal Comité voor intellectuele samenwerking. Het voorstel werd op dat ogenblik niet weerhouden.

Het derde Wereldcongres van de Internationale Verenigen, gehouden te Brussel in augustus 1920, was gewijd aan de bespreking en de opstelling van een plan van organisatie voor de intellectuele arbeid dat zou moeten gerealiseerd worden in samenwerking met de Volkenbond. De U.I.V. riep daarenboven een internationaal Congres van de intellectuele arbeid samen, dat plaats had van 20 tot 22 augustus 1921. Dit congres onderzocht de ontwerpstatuten van een internationale Confederatie van intellectuele arbeiders, die inderdaad werd opgericht te Parijs op 8 april 1923. Op voorstel van Adolphe Ferrière formuleerde het Congres de wens „dat in overleg met de Volkenbond en met het voorgestelde organisme voor de intellectuele Arbeid, een Internationaal Opleidingsbureau zou worden opgericht voor de vergelijkende studie van de gegevens inzake moderne opvoedkunde; dit bureau werd in december 1925 gesticht in de vorm van een niet-gouvernementele organisatie en werd intergouvernementeel op 25 juli 1929. Na te hebben herinnerd aan het werk van het internationaal Centrum van de U.I.V. vroeg dit Congres eveneens dat „de Volkenbond de reeds bestaande praktische verwezenlijkingen officieel zou erkennen en omvormen tot een technisch organisme, in de aard van deze welke binnen de Volkenbond bestaan voor Arbeid en hygiëne, een organisme voor hetwelk de Unie van de Internationale Verenigen een ontwerp heeft uitgewerkt dat een inzicht verschaft in de werking ervan".

Maar de Franse Vereniging voor de Volkenbond van haar kant had belangstelling voor een dergelijk ontwerp en had in haar vergadering van 21 juni 1921

de wens uitgedrukt dat een internationaal Bureau voor intellectuele betrekkingen en opleiding zou worden in het leven geroepen en deed op deze oproep een ontwerp van statuten volgen.

De Algemene Vergadering van de Volkenbond had tijdens haar zitting van 13 december 1920 een nieuw voorstel voor de oprichting aan een internationale organisatie voor de intellectuele arbeid, ingediend door de Heren Pouillet (België), Negulesco (Roemenie) en Ferraris (Italië), voor bestudering naar de 2de Commissie verwezen.

Zij had Henri La Fontaine als verslaggever aangewezen.

De doorslaggevende invloed van de Franse vertegenwoordiger, de Heer Léon Bourgeois, in de debatten van de Raad van de Volkenbond over de intellectuele samenwerking deed de dubbele wens van de U.I.V. en van de Franse Vereniging in vervulling gaan. De Franse vertegenwoordiger herinnerde in zijn verslag trouwens aan die wens maar verkreeg dat het programma zou gericht zijn op de oprichting van een Commissie die in Parijs zou zetelen.

Samenvattend zij eraan herinnerd dat de Raad van de Volkenbond op 2 september 1921 zijn goedkeuring hechtte aan het verslag van de Heer Léon Bourgeois, waarin de oprichting werd voorgesteld van een „Commissie voor de studie van internationale vraagstukken inzake intellectuele Samenwerking en Opleiding, welke Commissie een verslag zou opstellen over de maatregelen die de Bond zou kunnen nemen ten einde de intellectuele uitwisseling onder de volkeren te vergemakkelijken”, dat het woord Opleiding achteraf werd geschrapt en dat de Raad op 4 januari 1922 besliste de Internationale Commissie voor Intellectuele Samenwerking op te richten.

Deze Commissie koos, tijdens haar eerste vergadering te Genève op 1 augustus 1922, de Franse filosoof Henri Bergson als voorzitter. Om naar het stadium van de realisaties over te gaan werd in 1924 voorgesteld een internationaal Instituut voor Intellectuele Samenwerking in het leven te roepen.

Op 24 juli 1924 stelde de Franse Regering voor dit Instituut in Parijs te vestigen en verbond zich ertoe aan dit Instituut een eigen budget te geven ten belope van 2 miljoen franse frank per jaar. Dit voorstel werd aanvaard en van 1925 tot 1946 vervulde het Internationaal Instituut voor Intellectuele Samenwerking, gevestigd in het Koninklijk Paleis, in zekere zin de wens van Paul Valéry „Een Samengaan van Volkeren onderstelt een Samenbundeling van de Geesten”.

De oprichting te Londen, op 16 november 1945, van de Unesco door 43 Staten, maakte een einde aan de activiteit van het Instituut. Het was noodzakelijk te herinneren aan de omstandigheden waarin het Internationaal Instituut voor Intellectuele Samenwerking werd opgericht zowel om het aandeel te onderstrepen dat de U.I.V. in deze oprichting heeft gehad als omwille van de werkelijke breuk in de inspanningen van de U.I.V. die een gevolg was van de activiteit van dit Instituut. Dit Instituut nam in zijn programma taken op die de U.I.V. wenste uit te voeren en veroorzaakte een verplaatsing van het zenuwcentrum van de internationale intellectuele beweging van Brussel naar Parijs.

Om slechts een voorbeeld aan te halen : reeds op 10 december 1925 had een eerste vergadering van vertegenwoordigers van 19 Internationale Verenigingen

plaats te Parijs in het Internationaal Instituut voor Intellectuele Samenwerking; op initiatief van een Fransman, de Heer André Waltz en van een Amerikaanse, Mevrouw Laura Barney, werd beslist een Ententecomité van de grote internationale Verenigingen in het leven te roepen dat nauw zou samenwerken met het Instituut en in feite ook met het Instituut verdween.

Zonder twijfel bleef de Volkenbond tijdens de eerste jaren belang stellen in de werkzaamheden van de U.I.V. Hij patroneerde in zekere zin de eerste drie zittingen van de Internationale Universiteit, door de U.I.V. gesticht in september 1920; hij verleende haar een toelage van 1.500 pond sterling voor de uitgave in 1923, onder zijn bescherming, van een eerste deel van „Codes des vœux internationaux”, een werk van 940 bladzijden.

Maar die beslissingen van de Volkenbond hadden noodlottige gevolgen voor de U.I.V. De eerste was de oprichting van een Afdeling van de Internationale Bureaus binnen het Secretariaat van de Volkenbond; de tweede, de publikatie door deze Afdeling, van 1922 tot 1939, van een driemaandelijks bulletin met inlichtingen over het werk van de internationale organisaties en de derde was de publikatie door deze Afdeling, vanaf 1921, van een Register van de Internationale organisaties.

Deze initiatieven ontnamen aan de U.I.V. praktisch iedere mogelijkheid om de publikatie van haar tijdschrift en Jaarboek behoorlijk voort te zetten.

Om de ironische kant van de zaak niet te vergeten zij hieraan toegevoegd dat de Volkenbond begonnen was met de publicatie van een eenvoudige „lijst van Unies, Verenigingen, Instellingen, Commissies, internationale Bureaus, enz.”; deze lijst bevatte een voorwoord, ondertekend op datum van 4 november 1919 door M. Inazo Nitobé, directeur van de Afdeling van de internationale Bureaus in de Volkenbond.

De eerste twee paragrafen van dit voorwoord luiden : „De werkzaamheden die gepaard gaan met de stichting van internationale verenigingen werden met steeds toenemende activiteit opgedreven tot bij het uitbreken van de oorlog, ogenblik waarop er meer dan 500 bestonden, als gevolg van het openen van de vijandelijkheden werd hun actie echter noodgedwongen vertraagd en in sommige gevallen is ze zelfs volledig weggefallen. Nu de vrede hersteld is mag worden verhoopt dat het merendeel van deze verenigingen hun werkzaamheden zal hervatten. Daar de organisaties die zich beijveren om de samenwerking en de goede wil tussen de volkeren te bevorderen doorgaans weinig gekend zijn, werd aan de Unie van de Internationale Verenigingen te Brussel de toestemming gevraagd de namenlijst van deze verenigingen, in vorm van een tabel, over te nemen. De „Annuaire de la Vie Internationale” geeft een gedetailleerd overzicht van hun statuten en actie. Enkele vermelde verenigingen bestaan niet meer; voor enkele andere zijn geen recente inlichtingen verkrijgbaar. Bij de opstelling van deze lijst werd hoofdzakelijk gesteund op de in 1911 ingewonnen inlichtingen, evenwel werden de namen van een zeker aantal verenigingen die na de publikatie van het jaarboek werden opgericht of die in oprichting zijn, aan de lijst toegevoegd. Senator La Fontaine en de heer Otlet, directeurs van de Centrale Dienst van de Internationale Verenigingen hebben erin toegestemd de lijst na te zien en het is aan hun onvermoeibare inspanningen te danken dat ze haar huidige graad van perfectie heeft bereikt”.

In de volgende hoofdstukken, gewijd aan de mislukkingen en aan de verwezenlijkingen van de U.I.V., zullen we in het kort vermelden wat tijdens de periode tussen twee oorlogen werd gedaan en geprobeerd; daarom zullen wij hier slechts herinneren aan enkele zittingen die door haar werden gehouden.

Het derde Congres van de Internationale Verenigingen, waaraan een honderdtal verenigingen deelnamen, had plaats te Brussel van 5 tot 20 september 1920, tegelijk met de eerste zitting van de Internationale Universiteit. Een tweede zitting van de Universiteit ging door van 20 augustus tot 15 september 1921; de derde zitting van 20 augustus tot 5 september 1922 tegelijk met een Conferentie voor de ontwikkeling van de Instellingen in het Wereldpaleis van 20 tot 22 augustus; de vierde zitting van 17 tot 31 juli 1927, alle te Brussel. Het vierde Congres van de internationale verenigingen werd gehouden van 8 tot 9 september 1924 in de Universiteit van Genève, onder het voorzitterschap van Edouard Claparède en Henri La Fontaine en met de deelname van een vijftigtal internationale organisaties.

De Volkenbond had zijn Adjunkt-Secretaris de Heer Nitobé afgevaardigd. Een zevende Congres had nog plaats van 17 tot 19 juli 1927.

Niettemin waren Henri La Fontaine en Paul Otlet, ten gevolge van concurrerende initiatieven, financiële moeilijkheden en te talrijke ontwerpen die ongerustheid verwekten, hoe langer hoe meer geïsoleerd in hun inspanningen. Met uitzonderlijke vastberadenheid en ondanks alles bleven ze tot bij het uitbreken van de oorlog, met een steeds kleinere ploeg documentatiewerk verrichten dat bewondering afdwingt. Henri La Fontaine stierf op 14 mei 1943 en vermaakte zijn bezittingen en zijn bibliotheek in twee gelijke delen aan de U.I.V. en aan het internationaal Bureau voor de Vrede; hij leverde aldus een laatste bewijs van zijn geloof in de idealen voor dewelke hij zijn hele leven had gestreden.

3de periode

Na de tweede oorlog benoemde de Minister van Justitie een advocaat, Meester Jules Polain, tot voorlopig beheerder, omwille van de nalatenschap van La Fontaine en omwille van het bestaan van een aanzienlijke documentatie die de U.I.V. toebehoorde. De U.I.V. werd tijdens de oorlog in het hotel van de Ambassadeur van Groot-Brittannië te Brussel ondergebracht door de Duitse overheid die, niettegenstaande protesten van de Heren La Fontaine en Otlet, een beheerder hadden aangesteld en getracht de U.I.V. te doen herleven. De activiteit bleef beperkt tot bepaalde documentatiewerkzaamheden en de uitgifte in 1943 van drie nummers van een „Bulletin des Associations Internationales". De Heer Polain oordeelde dat getracht moest worden de U.I.V. te reorganiseren en vormde een voorlopig Comité onder het voorzitterschap van de Minister van Staat Paul van Zeeland. Leden waren : de Heer Leimgrüber, zegelbewaarder van de Zwitserse Confederatie, Ed. Lesoir, secretaris-generaal van het Internationaal Instituut voor Administratieve Wetenschappen, O. Louwers, secretaris-generaal van het Internationaal Koloniaal Instituut, F. Muïls, Ambassadeur van België, E. Vinck, directeur-generaal van de Internationale Vereniging van Steden, en achteraf ook nog Graaf Henri Carton de Wiart en de Heer Jacques Rueff.

Dit Comité, waarvan de Heer Polain voorlopig beheerder bleef, besliste begin 1948 de werkzaamheden van de U.I.V. te hervatten. Het droeg aan steller dezes in oktober 1948 de taak op het secretariaat van de U.I.V. opnieuw te doen werken.

Dank zij het gemeentebestuur van Brussel werden in het Egmontpaleis lokalen ter beschikking gesteld en in januari 1949 werd het eerste nummer van een maandelijks Bulletin gedrukt.

Bij de moeilijkheden van de reorganisatie van de documentatie en van de administratieve diensten kwamen nog ingewikkelder problemen. Er was een nieuwe toestand in het leven geroepen ten gevolge van het verlenen, door het handvest van de Verenigde Naties, van een raadgevend Statuut aan de niet-gouvernementele internationale Organisaties (N.G.O.), en de oprichting van een tijdelijk Comité van de niet-gouvernementele organisaties, onder het voorzitterschap van de Heer Howard Wilson, directeur van de Carnegieschenking voor de Internationale Vrede.

In Genève, Parijs en New-York verheelden sommige personen nauwelijks hun bedoelingen en behielden vrij lang een taai vooroordeel tegen de „Unie van Brussel". Erkend werd dat Brussel vóór 1914 alleszins een belangrijk centrum van het internationaal leven was geweest maar nu niet meer en dat de zetel van de U.I.V. in een van de hierboven genoemde drie grote internationale steden moest worden overgebracht.

Ten gevolge van contacten die vanaf april 1949 in New-York en Genève met de ambtenaren van de Verenigde Naties, belast met de betrekkingen met de N.G.O. en met de leiders van het tijdelijk Comité werden gelegd, had op 20 juli 1949 te Brussel een belangrijke vergadering plaats, gewijd aan de structuur en het programma van de U.I.V.

Aan deze vergadering, die gehouden werd in de kantoren van de U.I.V. in het Egmontpaleis, werd deelgenomen door : Minister van Staat Paul van Zeeland, voorzitter van de U.I.V., de Heer Howard Wilson, Voorzitter van het tijdelijk Comité van de niet-gouvernementele organisaties, Baron de Gruben, secretaris-generaal van het Ministerie van Buitenlandse Zaken van België, Miss Anne Winslow van de Carnegieschenking en de Heer Max Habicht, advocaat te Genève, in de hoedanigheid van experts van het tijdelijk Comité, de Heer Aake Ording, uit Oslo, ex-directeur van „l'Appel des Nations Unies pour l'Enfance", de Heer Jules Polain en wijzelf.

Men was eenparig van oordeel dat het niet wenselijk was van de U.I.V. opnieuw een federatie van internationale verenigingen te maken maar dat haar benaming en haar programma van centrum voor documentatie, studie, dienstverlening en bevordering van de betrekkingen tussen de internationale verenigingen moest behouden blijven; de studie van de technische en administratieve vraagstukken die voortvloeien uit consultaties tussen de Verenigde Naties en de N.G.O. zou worden overgelaten aan de Conferenties van de raadgevende N.G.O. en aan het vast Verbindingscomité van de raadgevende N.G.O. waarvan de oprichting was voorzien.

De leiders van de U.I.V. maakten hun voornemen bekend leden aan te werven van gelijk welke nationaliteit die grotendeels, maar niet uitsluitend, zouden

gekozen worden onder de leiders van internationale verenigingen en die zouden worden uitgekozen omwille van hun persoonlijke bekwaamheid.

Zij vroegen de Heer Aake Ording zich gedurende enkele maanden, als uitvoerend voorzitter, bezig te houden met de ontwikkeling van de structuur en het programma van de U.I.V., omwille van de belangstelling die hij sinds 1948 had getoond voor de oprichting van een internationaal Centrum van dienstverlening voor de N.G.O.

Op 6 september 1950 keurde het Directiecomité van de U.I.V. een ontwerp van nieuwe statuten goed. Het ontwerp hield rekening met de nieuwe categorieën van leden : individuele leden — zij alleen waren stemgerechtigd —, waarvan het aantal tot maximum vijftig beperkt werd, aangesloten organisaties, geassocieerde leden.

De eerste Algemene Vergadering na de oorlog werd op 5 februari 1951 te Brussel gehouden. Ze keurde de nieuwe statuten goed (die achteraf gewijzigd werden op 10 juni 1955 en 10 mei 1965), ging over tot de verkiezing van een vijftigtal nieuwe leden van verschillende nationaliteiten en benoemde Léon Jouhaux, Sir Ramaswami en Sir Harry Gill tot leden van het Directiecomité.

Met deze Algemene Vergadering werd de eerste reorganisatieperiode van de U.I.V. afgesloten.

Deze reorganisatie werd bestendigd door het feit dat de U.I.V. een vrij ernstig gevaar had overwonnen, namelijk het inzicht van het Secretariaat van de Verenigde Naties om een Jaarboek van de Internationale Organisaties te publiceren terwijl de U.I.V. zelf dit punt van zijn vroeger programma had hernomen en in juni 1950 een nieuwe uitgave zou laten verschijnen.

Het gevaar bestond dat de U.I.V. zich in dezelfde toestand zou bevinden als op het ogenblik dat de Volkenbond een gelijkaardig initiatief had genomen. Deze keer werd de bedreiging afgewend.

Immers de Heer Walter Kotschnig, vertegenwoordiger van de Verenigde Staten in de Economische en Sociale Raad, diende een resolutie in, die gesteund werd door de Indische afgevaardigde, Sir Ramaswami Mudaliar, en die door de Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties op 20 juli 1950 werd aangenomen in de Resolutie 334 (XI). In de resolutie wordt vooreerst hulde gebracht aan het werk en aan het Jaarboek van de U.I.V., vervolgens wordt „de hoop uitgedrukt dat de Secretaris-Generaal aan de Unie zoveel mogelijk inlichtingen zou verstrekken en met haar zo ruim mogelijk samenwerken”; tenslotte wordt beslist „voor het ogenblik geen gevolg te geven aan de voorgenoemde publikatie, door de Verenigde Naties, van een repertorium van de niet-gouvernementele organisaties”.

Tijdens dezelfde periode is de U.I.V. geconfronteerd met het gevaar dat haar Jaarboek overbodig zou worden ten gevolge van de publikatie door de Unesco van een Repertorium van de internationale wetenschappelijke organisaties. Gelukkig was de tweede uitgave, in 1953, meteen de laatste.

Om het probleem van de betrekkingen tussen de U.I.V. en de Verenigde Naties aan te vullen zij nog vermeld dat de Economische en Sociale Raad de U.I.V. vanaf 18 september 1951 als raadgevende organisatie erkent. Het raadgevend

statuut bij de Unesco werd haar verleend in 1952 en daarna werden met de financiële hulp van de Unesco verscheidene bibliografische werken, evenals een studie over de N.G.I.O. door de U.I.V. ingevoerd.

Twee andere principiële beslissingen bevestigden en verstevigden de goede betrekkingen met de Verenigde Naties.

Tijdens haar 16de zitting (1953) ontving de Economische en Sociale Raad de volgende aanbeveling van het Comité van de Raad, belast met de Niet-Gouvernementele Organisaties : „Het Comité heeft eenparig de waarde en het nut erkend van het door de Unie van de Internationale Verenigingen uitgegeven Jaarboek. De leden hebben de wens uitgesproken dat het werk van de Unie steeds beter bij het publiek en bij de Lidstaten zou bekend worden en dat de voortzetting van dit werk zou worden verzekerd”. (UN Doe. E/2489.)

Vervolgens, handelend over de resolutie 128 B (VI) van 10 maart 1948 van de Economische en Sociale Raad waarbij gevraagd werd een lijst van intergouvernementele instellingen op te stellen met het oog op een onderzoek door de Raad nopens een gebeurlijk dubbel gebruik en versnippering van de inspanningen van deze instellingen, stelde de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties, in een nota dd. 17 november 1955 (E/2808), voor dat de Raad, in geval hij zou beslissen, zoals in het verleden, een algemeen onderzoek te wijden aan de structuur van de intergouvernementele organisaties, de „Annuaire des Organisations Internationales” als basisdocument zou aanwenden. De betrekkingen tussen de U.I.V. en de vorige intergouvernementele Organisaties en de niet-gouvernementele internationale organisaties kenden een harmonische ontwikkeling.

In haar maandelijks tijdschrift werden meer dan honderd artikels, door de U.I.V. opgesteld, gepubliceerd; dit tijdschrift droeg achtereenvolgens de benamingen : „Bulletin mensuel de l'union des Associations Internationales” (1949 a 1950), „Bulletin O.N.G.” (1951 a 1953) en „Associations Internationales (sedert 1954), waarin het aantal bladzijden van 16 op 64 werd gebracht en soms meer en dat vanaf 1954 met illustraties werd versierd.

Al ligt het niet in onze bedoeling hier alle publikaties van de U.I.V. te vermelden, toch willen we de aandacht vestigen op de uitgave van nieuwe series andere dan de „Annuaire des Organisations Internationales” en het maandelijks tijdschrift; in 1953, verschijning van de eerste druk van het „Répertoire” van de Tijdschriften uitgegeven door de internationale organisaties; in 1956, verschijning van de eerste druk van de „Bibliografie sélective de l'organisation internationale” en van de eerste aflevering der verzameling „Documents pour servir a l'étude des relations internationales non-gouvernementales”; in 1960 verschijning van de eerste aflevering van de verzameling „La science des Congres internationaux”, in 1961, het eerste deel van de Bibliografie over de verslagen van de internationale congressen; in 1969, de uitgifte van het eerste document van een serie „U.A.I. Study Papers”.

Speciale melding, want zij stelt sommige gevaren in het licht, moet worden gemaakt van de „Calendrier des futures réunions internationales” die door de U.I.V. sedert haar stichting werd uitgegeven en waarvan de publikatie in januari 1949 werd hervat.

Immers een ongelukkig initiatief van de Library of Congress, in Washington, bracht schade toe aan de U.I.V. en had op lange termijn de opheffing van de

publikatie van de „Calendrier des futures réunions internationales" tot gevolg kunnen hebben ondanks het bestaande verband tussen dit werk en de uitgifte van de „Annuaire des organisations internationales", de Bibliografie over de verslagen en congressen en het tijdschrift.

In juni 1959 liet deze instelling inderdaad het eerste nummer verschijnen van de „World List of Future International Meetings" een soortgelijke kalender als die van de U.I.V. De beslissing werd genomen zonder voorafgaande contacten met de U.I.V. niettegenstaande het feit dat er vroeger uitstekende betrekkingen waren geweest. Gelukkig werd deze publikatie stopgezet met het septembernummer van 1969; en deze keer werd de U.I.V. evenmin op voorhand verwittigd.

De hiernavolgende commentaar, verschenen in haar tijdschrift van november 1969, geeft het standpunt weer van de U.I.V. inzake dit initiatief : (*vertaling*) „Wij vreesden dat andere soortgelijke nationale initiatieven zouden leiden tot een werkelijke wanorde in de informatie ter zake en dat deze informatie zou afhangen van zuiver nationale beslissingen die niets te maken hebben met de beginselen van een internationale documentatie en meer in het bijzonder met de noodzaak van continuïteit evenals met de vrijwaring van een volstrekte onafhankelijkheid ten opzichte van de nationale toevalligheden". Wij zullen verder een overzicht geven van het werkprogramma van de U.I.V. afgezien van de publikaties; de zetel van de vereniging was van 1949 tot 1956 gevestigd in het Egmontpaleis en sedert 1956 in nummer 1 Wolstraat.

Wij wensen hier slechts te vermelden dat na de eerste naoorlogse Algemene Vergadering, gehouden te Brussel op 5 februari 1951, Algemene Vergaderingen plaats hadden te Brussel op 8 september 1952, tijdens dewelke Senator Etienne de la Vallée Poussin tot voorzitter werd gekozen, te Parijs op 8 maart 1953, te Parijs op 9 en 10 juni 1955, te Brussel op 3 en 4 september 1958, te Lausanne op 14 maart 1960, te Rome op 16 november 1962, te Brussel op 10 november 1964, te Kopenhagen op 30 maart 1966, tijdens dewelke de Heer F.A. Casadio voorzitter werd benoemd. De volgende zal doorgaan te Barcelona op 6 mei 1970. Samen met gedachtenwisselingen tussen internationale verenigingen over punten van gemeenschappelijk belang, vormen zij de mijlpalen in de ontwikkeling — zonder politieke moeilijkheden en zonder schokken — van een instelling en een programma gericht op een positieve actie als centrum van documentatie, studie, dienstverlening en promotie, dat het duidelijk omschreven en reeds vrij uitgebreid terrein van internationale instellingen, vergaderingen en publikaties bestrijkt.

Tijdens de laatste twee jaren stelde zich het probleem van de aanwending van ordinateuren en de ophanden zijnde oprichting van een derde categorie internationale organisaties, die van de transnationale maatschappijen met winst oogmerk.

Veel aandacht en tijd werd besteed aan het onderzoek en de voorbereiding van de modernisering der werkmethode en aan de aanpassing van structuren en programma's van de U.I.V., aan de noden en nieuwe dimensies van het internationaal leven.

Het jaar 1971 zal het begin zijn van een vierde periode in het bestaan van de U.I.V. zoals zal blijken uit de artikelen van de Heer Robert Fenaux en de Heer Anthony Judge in deze zelfde aflevering.

III. MISLUKKINGEN

Omwille van de vrij uitzonderlijke rol die de U.I.V. heeft gespeeld tijdens een periode die haar stempel zal drukken op de geschiedenis, want tijdens deze periode werd een eerste organisatie doorgevoerd van een nieuwe beschaving, gegrondvest op de internationale instellingen, oordelen wij het interessant na te gaan welke doelstellingen in het kader van de algemene oogmerken van de U.I.V., waarvan sprake bij het begin van dit artikel, tussen haar Congres van 1910 te Brussel en van 1924 te Geneve, niet werden verwezenlijkt.

Wegens plaatsgebrek kunnen wij hiervan slechts een opsomming geven, zonder veel uitleg of commentaar. Wij zullen deze doelstellingen zo veel als mogelijk vermelden door de aanhaling van teksten opgesteld door Henri La Fontaine of Paul Otlet, die zonder twijfel de werkelijke makers van deze ontwerpen waren op een ogenblik dat er geen Volkenbond, internationale school of World Trade Center bestond, zelfs geen congrespaleis of studiecentrum voor internationale betrekkingen — het oudste studiecentrum, le Royal Institute of International Affairs van London, werd opgericht in 1920.

1. De tweevoudige maatschappij

„Aangezien de menselijke betrekkingen en belangen gegroepeerd worden op grond van territoriale omschrijvingen (Staten) of op grond van gelijksoortige doelstellingen en functies (Verenigingen), moet de Internationale Organisatie, om hiermede rekening te houden, tweevoudig zijn :

- 1° de organisatie van de Staten onderling : na de belangen, die het grondgebied dat zij besturen als uitgangspunt hebben, gegroepeerd te hebben (nationale belangen) moeten zij, als leden van de Maatschappij der naties, hun onderlinge belangen opvatten en regelen;
- 2° de organisatie van de Internationale Verenigingen onderling : nadat ieder op zijn gebied de gelijksoortige belangen van de hele wereld (universele belangen) heeft gegroepeerd en tot een bond verenigd, moeten zij de relaties tussen alle belangen en functies voor ogen houden en een confederatie, de Unie van de Internationale Verenigingen, oprichten.

Alhoewel van elkaar verschillend, moeten deze twee organisaties hun betrekkingen vermenigvuldigen en hun inspanningen richten op de totstandkoming van één organisatie die het evenwicht tussen de elkaar bestrijdende krachten verwezenlijkt door aan elk een evenredig aandeel vertegenwoordiging en macht te geven in de uitvoering van de wezenlijke functies met betrekking tot het beheer van de grote collectieve belangen : beraadslaging en wetgeving, rechtspraak en arbitrage, uitvoering en beheer. Een grondwet of Wereldhandvest moet hiervan de uitdrukking zijn (Vertaling Publiatie U.I.V. nr 56, 1913, blz. 11).

2. De internationale universiteit

De idee werd naar voren gebracht in 1911 in een brochure over de centrale Dienst onder het hoofdstuk „L'Organisation d'un enseignement international".

„De Internationale Universiteit heeft tot doel de Universiteiten en Internationale Verenigingen samen te brengen in een beweging van hoogstaand onderwijs en van hoge universele cultuur. Zij moet een aantal studenten de gelegenheid bieden hun vorming te beëindigen door hen in te wijden in de internationale en vergelijkende aspecten van alle grote vraagstukken" (Vertaling publikatie U.I.V. nr 98, 1921, blz. 71). De eerste zitting had plaats te Brussel van 5 tot 20 september 1920. Vijftig professoren uit 11 landen gaven er, aan een hondertal studenten uit meer dan 10 landen, 106 uren les onderverdeeld in 53 cursussen en voordrachten, de Volkenbond en 13 internationale verenigingen hadden er een afzonderlijke leerstoel.

Tijdens de tweede zitting, die doorging van 20 augustus tot 2 september 1921, behandelden 69 professoren 76 onderwerpen in 174 lessen en voordrachten. Op dat ogenblik was de Internationale Universiteit een autonome instelling met als leden 15 aangesloten universiteiten, 346 aangesloten universiteits-professoren uit 23 landen en de internationale verenigingen die tijdens de zitting van 1921 23 leerstoelen bekleedden.

In feite hield de activiteit van de Internationale Universiteit op na de derde zitting, eveneens te Brussel gehouden, van 20 augustus tot 3 september 1922 (90 lessen door 60 professoren uit 16 landen), ondanks een vierde zitting in 1927.

3. De internationale bibliotheek

Er werd hoger reeds gewezen op de omvang en het belang van het doorlopend onderzoek dat de centrale Dienst georganiseerd heeft in het bijzonder over de gebeurtenissen van het internationaal leven. Dergelijk onderzoek kan slechts plaatsvinden indien het kan steunen op een uiterst zorgvuldig bijgehouden documentatie.

Een dusdanige documentatie heeft de aanleg van een Bibliografie over het Internationalisme en een Repertorium van documentaire dossiers evenals de oprichting van een Bibliotheek van het Internationalisme noodzakelijk gemaakt. Deze laatste zal niet alleen de publikaties van de internationale groeperingen bevatten, maar ook deze welke ertoe strekken de problemen met een internationaal karakter op te lossen of de oplossing ervan vergemakkelijken. (Vertaling, Publikatie U.I.V. nr 15, 1911, blz. 11).

Deze doelstelling kende een begin van uitvoering zoals blijkt uit het Memorandum van de Secretaris-Generaal van de Volkenbond, van 1921, en dat hierboven werd aangehaald.

„Van 1897 tot 1910 heeft de Internationale Dienst voor Bibliografie vier internationale conferenties voor bibliografie bijeengeroepen en een werkelijke Verzameling van voorschriften uitgegeven die werden aanvaard door een duizendtal openbare en private instellingen van verscheidene landen. Zodoende over een vertrekbasis beschikkend, hebben de heren La Fontaine en Otlet te Brussel een stel nieuwe werken opgesteld, een echt centrum van internationale documentatie. Het universeel Bibliografisch Repertorium telt op dit ogenblik meer dan twaalf miljoen steekkaarten. De Internationale Archieven bevatten momenteel meer dan een miljoen stukken; regelmatig aangevuld, vormen zij een werkelijke

documentaire encyclopedie van het huidig internationaal leven, voornamelijk op wetenschappelijk, technisch en sociologisch gebied. De „Internationale Bibliotheek" die meer dan zestig bibliotheken, behorend tot verscheidene te Brussel gevestigde internationale instellingen, groepeerd, is momenteel meer dan honderdduizend boekdelen rijk en centraliseert het merendeel der publikaties met internationaal karakter".

4. Het Internationaal Museum

„Het internationaal Museum wil de in alle domeinen van de internationale organisatie geboekte vooruitgang aantonen en wijzen op het belang, uit wetenschappelijk en sociaal oogpunt, van de grote gebeurtenissen die in verband staan met deze organisatie".

Als men bedenkt dat alle ideeën, alle instellingen, alle werktuigen, al wat de mensen hebben uitgedacht, geformuleerd of verwezenlijkt in een museum kan worden voorgesteld, uit internationaal oogpunt beschreven en vergeleken, dan kan men zich gemakkelijk de omvang voorstellen die aan een internationaal Museum kan worden gegeven.

Elke vereniging of internationale instelling behoort, in het groot collectief geheel, haar eigen aandeel samen te stellen". (Vertaling Publicatie U.I.V. nr 15, 1911, blz. 51 en 13). Ter gelegenheid van het eerste wereldcongres van de internationale verenigingen van 1910 werd een tijdelijke tentoonstelling georganiseerd, waar de vooruitgang in alle domeinen van de internationale organisatie en de noodwendigheden die haar hebben doen ontstaan door middel van grafische tabellen en statistieken werd verduidelijkt. Deze tentoonstelling gaf aanleiding tot het ontstaan van een internationaal Museum, dat in 1920 een veertigtal zalen in beslag nam en ongeveer 14.000 stukken en documenten bevatte. Het museum was onderverdeeld in vijf afdelingen : 1) geschiedenis; 2) geografie; 3) wetenschap en techniek; 4) de methoden; 5) algemeen overzicht van het internationaal leven.

Een vrij belangrijk aantal regeringen leverde een bijdrage in de nationale afdelingen van het geografische gedeelte van het Museum.

Buiten de algemene catalogi van het Museum werd in 1910 een catalogus over het internationaal administratief museum uitgegeven; in 1912 verscheen er een over de afdeling bibliografie en documentatie; in 1914 over de afdeling kindewelzijn; documenten werden gepubliceerd in 1913 over het internationaal museum voor onderwijs, en in 1914, over de oprichting van een technisch

Op het congres van 1913 werd erop gewezen dat van juni 1912 tot mei 1913 10.487 personen het internationaal Museum hadden bezocht.

5. Het Wereldpaleis. De Internationale Wijk

Onder de resoluties die in 1913 door het tweede Wereldcongres van de Internationale Verenigingen, waaraan werd deelgenomen door afgevaardigden van

169 internationale verenigingen, of bijna de helft van het totaal, evenals door vertegenwoordigers van 22 regeringen, komt ondermeer volgende resolutie voor :

Het Internationaal Centrum, zijn diensten, vergaderingen, werkzaamheden, publikaties en verzamelingen moeten worden uitgebreid volgens de lijnen van het plan dat de Centrale Dienst heeft opgesteld en waarvan de uitvoering reeds werd aangevat: bureaus van de Verenigingen, bibliotheek, bibliografie, archieven, museum, studie en onderricht, gemeenschappelijke diensten voor boeken, vertaling en secretariaat. Het Internationaal Centrum is onderverdeeld in nationale afdelingen en in bijzondere of vergelijkende afdelingen.

De diensten en verzamelingen van het Internationaal Centrum behoren te worden ondergebracht in een Paleis dat de belangrijkheid van de Verenigingen, die dit Centrum door hun inspanningen hebben opgebouwd, waardig is en dat het vertrekpunt kan worden voor de groepering van andere internationale gebouwen (internationale wijk). Daartoe moet een beroep worden gedaan op de hulp van Regeringen en het Mecenaat evenals op die van de Verenigingen". (Vertaling Publicatie U.I.V. nr 56, 1913, blz. 35).

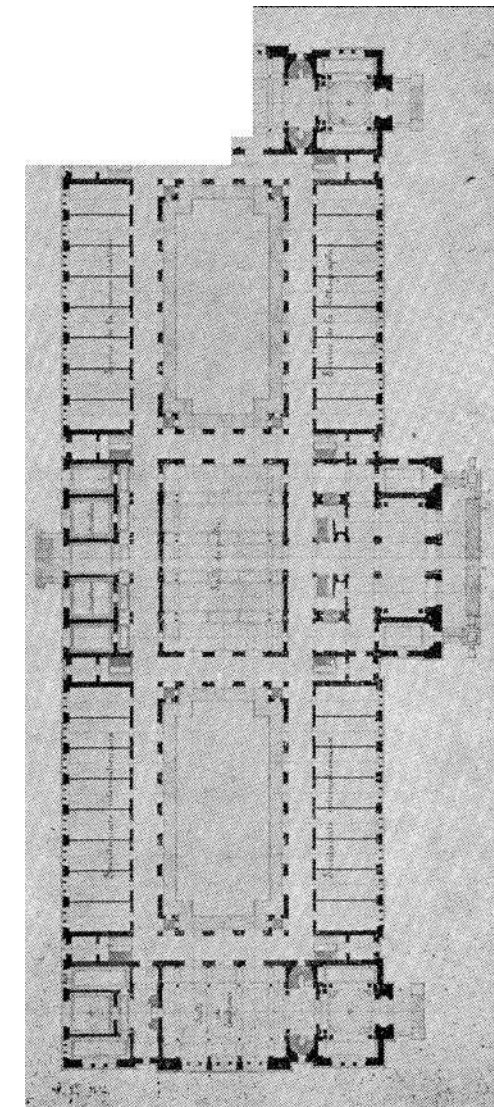
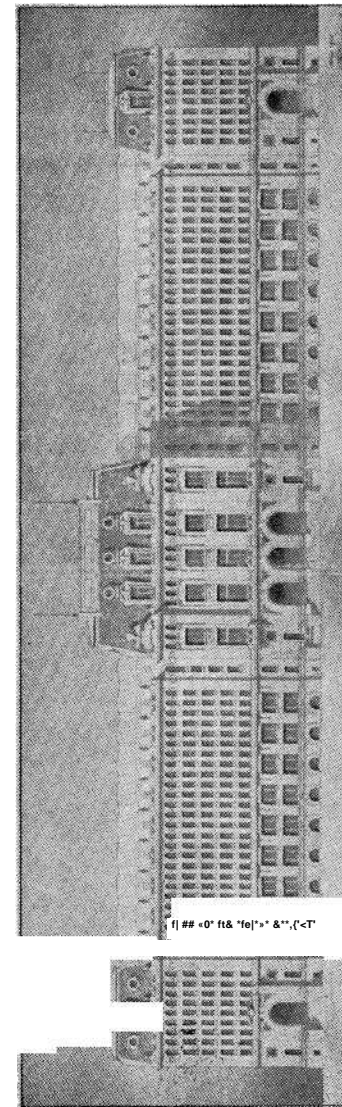
De Voorzitter van het Congres, de Minister van Staat Cooreman, eveneens voorzitter van het eerste Internationaal Congres voor administratieve wetenschappen, had in zijn openingstoespraak hieromtrent verklaard : „Ten slotte, Mijne Heren, zou het Wereldpaleis het aangewezen gemeenschappelijk huis van alle Internationale Verenigingen zijn; dit gastvrij huis zou bijgevolg een internationaal karakter, een internationaal belang en een internationaal aanwending hebben. Lijkt het dan ook niet billijk en redelijk dat de financiële bijdrage voor de bouw, de inrichting en het onderhoud ervan eveneens internationaal zou zijn ?

O ! Mijne Heren, U weet wat wantrouwen en oorlog de naties kosten; U weet hoe de volkeren streven naar een verlichting van de lasten die hen ten gronde richten en van de zware prestaties die hen doen bezwijken. U kent eveneens de eisen van de huidige toestand en de ernstige moeilijkheden waarmee de beweging voor de vrede te kampen heeft. Zou het dan niet versterkend zijn voor het openbaar wereldgeweten dat de wetgevers en regeringen elkaar ontmoeten en meewerken aan de oprichting van dit Wereldpaleis, geroepen om de hard te worden van het werk van de eendracht, toenadering en samenwerking, hetgeen de Unie van de Internationale Verenigingen is !

Onnodig hieraan toe te voegen dat geen enkeling, regering of land ook maar enigzins zou moeten afstand doen van zijn persoonlijkheid of vrijheid om in deze zetel binnen te komen. De zetel zou groot genoeg zijn om tegelijk de zelfbeschikking van elkeen en de solidariteit van allen te beschermen". (Vertaling, Publicatie U.I.V., nr 56, 1913, blz. 36).

In feite was het ontwerp reeds oud en werd het gestimuleerd door het aanbod van Andrew Carnegie in 1907 in 's-Gravenhage een Vredespaleis te bouwen.

Op 21 december 1907, bij de inhuldiging van de nieuwe lokalen van de centrale Dienst in nummer 3bis, Regentschapstraat te Brussel, bevestigde Baron Descamps, Belgisch Minister van Wetenschappen en Kunsten, oud-Voorzitter en verslaggever van het Comité over de arbitrage tijdens de eerste Vredesconferentie in 1899 te 's-Gravenhage, in een toespraak de door de Belgische

Voorontwerp van wereldpaleis voor de internationale verenigingen, dat de Belgische Regering, vóór de eerste wereldoorlog, zich voorgenomen had te bouwen aan de Kunstberg, te Brussel. Het ontwerp voorzag meer in 't bijzonder aan de twee uiteinden twee grote conferentiezalen, in het midden een zaal voor het publiek, en aan de twee langs zijden van de rechthoek de lokalen voor de internationale verenigingen en voor de gemeenschappelijke diensten van documentatie en bibliografie en bibliografie

Regering voorgenomen bouw van de toekomstige Paleizen aan de Kunstberg en het feit dat de internationale instellingen zouden kunnen beschikken over lokalen in dit complex, dat van dezelfde omvang moest zijn als het Justitiepaleis en waarvan de schets en de plannen reeds klaar waren.

Er ontstond een zekere rivaliteit als „internationale Hoofdstad" tussen 's-Gravenhage, Brussel en Bern, die in 1907 de belangrijkste gaststeden van de internationale instellingen waren, ondanks de verklaringen over de noodzaak van een „functionele concentratie" eerder dan een „materiële concentratie".

Wij kunnen niet alle stadia in de volgehouden inspanningen beschrijven die, vooral Paul Otlet zich heeft getroost om het ontwerp van een Wereldpaleis en van een extraterritoriale internationale Wijk te doen slagen. Deze Wijk beschreef hij in 1919 als een „volledige hoofdstad van de Volkenbond, ... nieuwe wijk opgebouwd uit elk onderdeel dat, in het allesomvattend leven, de rol vervult die Washington opdroeg aan de stad die zijn naam draagt wanneer hij de grondvesten ervan legde in het federaal district Colombia". (Vertaling Publikatie U.I.V. nr 83, 1919, blz. 27).

In dezelfde brochure van 1919, twintig jaar voordat Mussolini in Rome het Congrespaleis, het eerste in zijn soort, liet bouwen, stelde Paul Otlet, in het kader van „het intellectueel Wereldcentrum ten dienste van de Volkenbond" de bouw voor van duurzame gebouwen „steeds gereed om grote vergaderingen te laten doorgaan en derwijze uitgerust dat de kosten welke deze vergaderingen meebrengen worden beperkt, en dat zij regelmatig en doeltreffender kunnen verlopen".

Deze ontwerpen, waarvoor eerst Brussel, vervolgens Geneve en ten slotte Antwerpen als vestigingsplaats in aanmerking kwamen, gaven van 1912 tot 1932 aanleiding tot de publikatie door de U.I.V. van zeventien brochures. Zij bevatten gedetailleerde plannen die trouwens door toonaangevende architecten uit verschillende landen werden uitgewerkt zoals Hendrik Andersen en Hébrand (A World Communication Center te Brussel) in 1912, Francotte (Le Palais de la Ligue des Nations et le Palais des Associations internationales in het Woluwepark te Brussel) in 1920, Le Corbusier en P. Jeanneret (Mundaneum te Geneve, in samenwerking met Paul Otlet) 1928.

Kort na de eerste wereldoorlog bestond te Brussel gedurende enkele jaren een begin van Wereldpaleis met honderd zalen. Gevestigd in het Jubelpark in een gebouw met een oppervlakte van meer dan een hectare, opgericht in 1880 bij gelegenheid van de 50ste verjaardag van België en voltooid bij zijn 75ste verjaardag, verleende dit Paleis onderdak aan de verschillende diensten en „instellingen" van de U.I.V. waarvan hoger sprake, evenals aan de zetel van verscheidene andere internationale verenigingen.

6. Vereffeningdienst

Een poging uit de derde periode kan hier terloops onder de mislukkingen worden vermeld.

Ondanks het verlangen van haar leiders om het programma van de U.I.V. te beperken tot de mogelijke verwezenlijkingen, bleek het in 1950 wenselijk een

systeem uit te denken voor de oplossing van de moeilijkheden die de niet-gouvernementele internationale verenigingen bij hun kapitaalbewegingen onder-vonden in deze periode van wisselbeperking.

De oprichting van een vereffeningdienst voor de overdracht van kapitalen van de N.G.I.O., door de opening van een bijzondere rekening van de U.I.V. bij de Bank voor Internationale Betalingen te Bazel leek een mogelijke oplossing te zijn.

De Bank voor Internationale Betalingen gaf haar beginselakkoord voor de opening van een dusdanige rekening en op 4 mei 1951 richtte de U.I.V. een rondschrĳven, samen met een vragenlijst, tot alle internationale verenigingen.

Terwijl het systeem, waarvoor het voorafgaandelijk akkoord van de autoriteiten van ieder land noodzakelijk was, werd uitgewerkt, verminderden de wisselbeperkingen en het ontwerp werd opgegeven.

Zowel voor de instellingen als voor de enkelingen zijn de mislukkingen en tegenslagen dikwijls vormend en soms op hun actiefzijde in te schrĳven.

Zij kunnen toe te schrĳven zijn aan de keuze van een verkeerde, voorbarige, voorbijgestreefde, bovenmatige doelstelling of aan onaangepaste methoden, aan persoonlijke conflicten en vaker nog aan onvoldoende materiële middelen.

Zoals het geval was voor de derde Vredesconferentie, gepland te 's-Gravenhage in 1915 en het derde Wereldcongres van de internationale verenigingen, gepland te San Francisco eveneens in 1915, trof de oorlog zowel de instellingen als de enkelingen.

Wat ook de oorzaken waren van de mislukkingen in verband met de ontwerpen waaraan wij zoeven hebben herinnerd, deze ontwerpen doen ons zonder twijfel nog meer bewondering opbrengen voor de v*sie welke de stichters van de U.I.V., nu zestig jaar geleden, hadden voor de internationale organisatie.

IV. DE VERWEZENLIJKINGEN

Er zijn zichtbare en onzichtbare dingen, deze laatste zijn dikwijls de belangrijkste.

Voor een geschiedschrijver zouden tientallen bladzijden niet volstaan om een overzicht te geven aan de verwezenlijkingen van de U.I.V., hieronder verstaan zijnde de werkelijke activiteiten.

De uitdrukking „verwezenlijkingen" zou trouwens ook de niet uitvoerbare doelstellingen moeten omvatten : deze mogen niet vergeleken worden met de tegenslagen of mislukkingen.

Immers, zoals de ouders het onuitvoerbaar doel nastreven hun kinderen tot volmaakte mensen op te voeden of zoals een tuinman werkt, zonder ooit gedaan

te hebben, om de natuur om te vormen tot een mooie algemene schikking, zo heeft de U.I.V. veel inspanningen en tijd besteed om de sociale orde te bevorderen en om invloed uit te oefenen op een ontwikkeling.

Men kan zeker tastbare verwezenlijkingen aantonen, titels, namen, data en cijfers opgeven. Inderdaad, vóór 1915 heeft de U.I.V. meer dan 3.200 bladzijden van haar tijdschrift „La Vie Internationale" gepubliceerd en juist geteld 94 boeken en brochures met in totaal 10.147 bladzijden uitgegeven; tussen de twee oorlogen, 59 boeken en brochures met in totaal 2.225 bladzijden, en sedert de hervatting van haar werkzaamheden in oktober 1948 tot einde 1969 : 68 werken met in totaal 19.874 bladzijden en daarbij nog 15.286 bladzijden van haar tijdschrift „Associations Internationales", met al wat dit laat vermoeden aan preciese doelstellingen, allerhande vergaderingen en samenwerking met andere organen, zonder te spreken over het groepswerk op het vlak van de productie.

Maar wij willen geen boekhoudkundige balans over de realisaties van de U.I.V. samenstellen; de opstelling en het lezen van deze balans zou een vervelend werk zijn. Wij zullen trachten haar actie voor de vooruitgang van de sociale orde en haar invloed op een ontwikkeling in enkele regels samen te vatten.

Dit woord doet denken aan het beeld dat wordt opgeroepen door een gedachte van Paul Claudel: „Etre comme un homme qui avec un cierge allume toute une procession". Het zou kunnen worden toegepast op de U.I.V. !

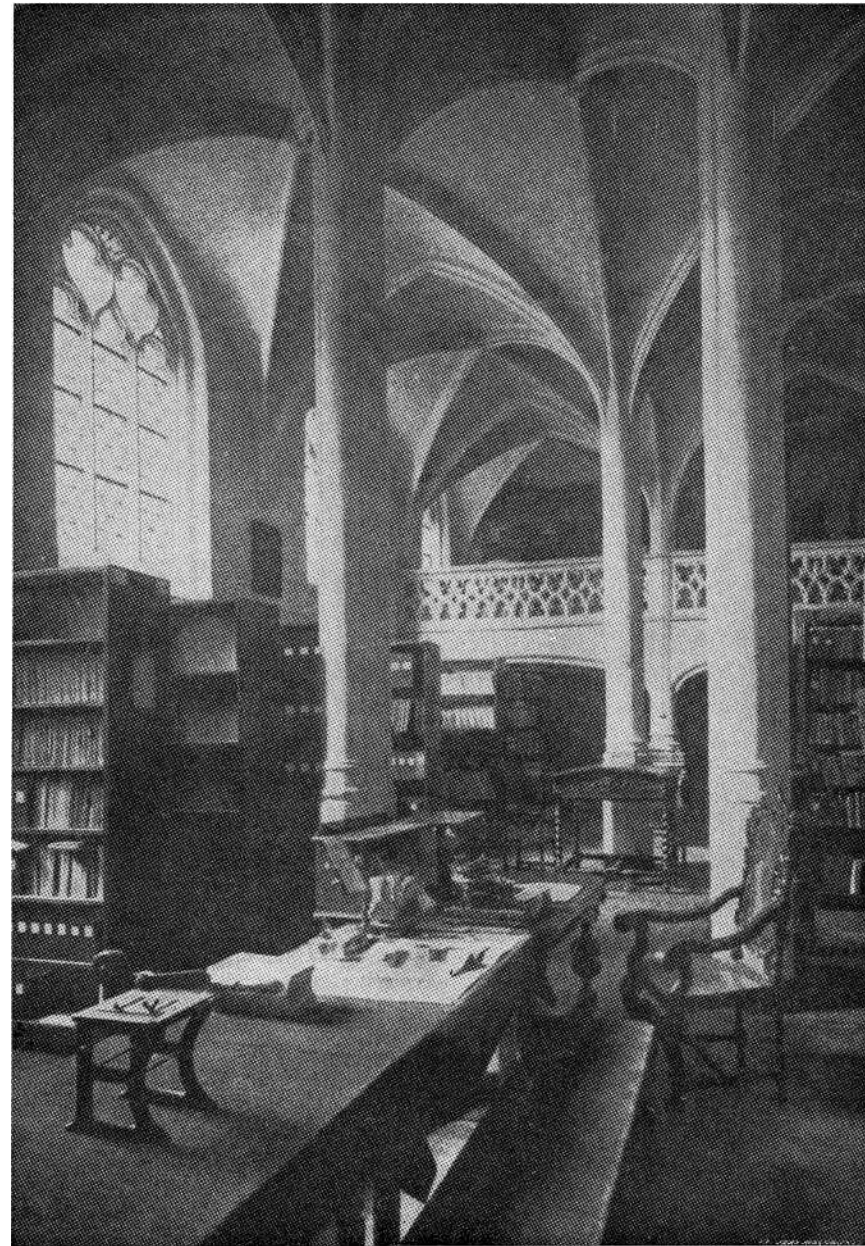
1. „Although the peace conference of 1919 and the Covenant of the League of Nations gave no official recognition to the purposes of the Union of International Associations, one of the founders of the organization, Henri La Fontaine of Belgium, eloquently urged the first Assembly of the League to provide facilities for information and centers of collaboration for exchanging the intellectual work of all nations. Impressed by this argument, the Assembly turned the matter over to the Council, and May 15th 1922 the Council appointed a twelve-man committee (later increased to fifteen) entitled the Intellectual Cooperation Committee".

Dit citaat uit het boek van Gerard J. Mangone, A Short History of International Organization (1954), blz. 239, kenschetst een eerste groep verwezenlijkingen, te weten de suggesties en aanbevelingen die de U.I.V. als voorloper in sectoren waar er nog geen georganiseerde samenwerking bestond, heeft gedaan.

Deze aanbevelingen beoogden dikwijls, zeker vóór 1914, de oprichting van de nodige instellingen die, eens in het leven geroepen, soms vlug de herinnering aan degenen die de weg geëffend hebben vergeten. Wij zouden hiervan talrijke voorbeelden kunnen aanhalen.

In andere gevallen hadden ze tot doel belangstelling te wekken voor een reeds bestaande toestand waarvan de betrokken instellingen zich nauwelijks bewust waren. Een vrij recent voorbeeld, dat van de internationale congressen waarvan de belangrijkheid door de U.I.V. in talrijke geschriften en vergaderingen, tussen 1950 en 1960, moest onderstreept worden alvorens de aandacht — die nu bijna overdreven is geworden — op te wekken zowel van de Staten en de steden als van de beroeps- en economische groeperingen.

Een gelijkaardig voorbeeld, maar dit is nog in ontwikkeling : de aandacht die de U.I.V. sedert verscheidene jaren tracht te vestigen op het belang, zelfs econo-

Het encyclopedische documentatie-archief, ondergebracht in de Nassau-kapel aan de Kunstberg te Brussel, in 1912

misch, dat de zetels van niet-gouvernementele internationale instellingen vertonen voor de gastlanden. De meeste regeringen en steden menen nog dat zij een last betekenen; over enkele jaren zullen ze proberen hen met alle middelen aan te trekken, zoals nu het geval is voor internationale congressen. Dan zullen wij op het vlak van de materiële constructies, mooie internationale gebouwen naast de congrespaleizen zien schitteren, en op het vlak van de juridische constructies, de wetgevingen zien ontstaan die de rechtspersoonlijkheid in de hand zullen werken van de niet-gouvernementele internationale organisaties, deze internationale opstandelingen.

Het spreekt vanzelf dat de bedoeling van de U.I.V. in een dusdanige stimuleringsactie erin bestaat — en dit verduidelijkt nog eens wat zij verwezenlijkt en tracht te verwezenlijken — de internationale verenigingen uit te rusten met de voor hun werkzaamheden noodzakelijke hulpmiddelen.

2. De hulp, die de U.I.V. verstrekt bij de studie van de internationale betrekkingen, na mede tot deze studie te hebben aangespoord, vormt een tweede groep verwezenlijkingen.

„In its immediate consequences the most important contribution made by the Union of International Associations was probably the impetus it gave to the proper documentation of international studies”, schreef Professor F.S. Lyons van de Universiteit van Dublin in 1963 in zijn boek „Internationalism in Europe 1815-1914” (blz. 206). Er zij opgemerkt dat de U.I.V. sedert 1948 haar actie heeft willen beperken tot de eigenlijke internationale instelling.

Wij zouden talrijke recente getuigenissen kunnen aanhalen over de aanwending en de waarde van de publikaties van de U.I.V.,

Over het Yearbook of International Organisations schrijft het tijdschrift *International Affairs* : „This is the only reference book giving reliable and up-to-date information on both inter-governmental and non-governmental international organization”; *Le Monde Diplomatique*: „L'ouvrage se recommande a tous les specialistes de la politique internationale”; *Yearbook of World Affairs* : „A god-send to administrators and their secretaries”; *Die Tat*: „Dem Journalisten und Politiker ist das „Yearbook“ ein unentbehrliches Nachschlagewerk”; *International Association of Universities Bulletin* : „Les milieux universitaires apprécieront particulièrement la vaste documentation qui concerne les organisations internationales des innombrables disciplines scientifiques”; *International Council of Scientific Unions Bulletin*: „Indispensable for all concerned with international work”; *Economics* : „Every embassy, foundation research council, library, and agency of Government concerned with international affairs should have at least one copy of the Yearbook for ready reference and a second copy for leisure moments”.

Over de Calendrier des futures réunions internationales verklaart het tijdschrift *Professional Engineer*: „A must for any good industrial library” en *The Indian and Eastern Engineer* schrijft „The subject and geographical indexes which are provided in the volume offer fascinating clues as to variety of interests which are catered for at international meetings, as well as to their world-wide distribution”.

Over de „Bibliographie sélective sur l'Organisation internationale” geeft het *Bulletin des Bibliothèques de France* de volgende waardering : „Un ouvrage de références indispensable pour l'étude de l'organisation internationale”.

Wij verontschuldigen ons voor deze citaten, gekozen uit vele andere; na echter hierboven het indrukwekkend aantal werken, uitgegeven door de U.I.V., te hebben vermeld, mag wel worden aangetoond dat de kwaliteit van deze werken gewaardeerd werd, zoals mede wordt aangetoond door het feit dat 9/10 van de begroting van de U.I.V. op dit ogenblik geprijsd wordt door haar publikaties.

Deze eerste realisatie in de vorm van het samenstellen en het verspreiden van naslagwerken, noodzakelijk voor het bestuderen van de internationale instellingen, vereist een aanzienlijke arbeid; en de bevoegdheid en toewijding van degenen die het materiaal verzamelen en in geschrift brengen kunnen niet voldoende worden gewaardeerd.

Wij wensen hier eveneens te zeggen hoe noodzakelijk het is dat iedereen aan dit documentatie- en informatiewerk deelneemt, het steunt en beschermt.

Het wordt immers tijd dat gereageerd wordt tegen het feit dat de naslagwerken van de U.I.V. te veel worden nagemaakt. Hun auteurs, dat betekent hun uitgevers, jagen alleen goedkope winsten na, want het is zonder twijfel gemakkelijk om in de jaarboeken, die voorheen beperkt waren tot de lijst van culturele instellingen of onderwijsinstellingen en in nationale administratieve registers of andere jaarboeken, zich bedienend van het Yearbook van de U.I.V., nota's over de nationale instellingen op te nemen of kalenders van congressen te publiceren door die van de U.I.V. over te nemen.

Het is bekend dat men doende is de U.I.V., voor de toekomst, met ordinateuren uit te rusten; deze zullen het mogelijk maken nieuwe en omvangrijke informatie te verschaffen. Het artikel van de hand van de verantwoordelijke voor het ontwerp, de Heer Anthony Judge, maakt het overbodig hierover meer te zeggen.

3. Naast de permanente inventaris van de internationale instellingen en hun activiteiten behelst het programma van de U.I.V. eveneens de studie ervan.

Wij zullen onmiddellijk zien dat deze studie grotendeels betrekking heeft gehad op de juridische, administratieve en technische problemen die eigen zijn aan alle niet-gouvernementele internationale organisaties.

Maar zij had ook de algemene theorie van de internationale instelling en haar sociologie tot voorwerp, zoals voldoende blijkt uit de eerste bladzijden van ons artikel. Naast de studie van de structuur en de werking van de internationale instellingen werd tijdens de laatste jaren aandacht besteed aan hun verdeling, hun rol in de maatschappij, de betrekkingen tussen de intergouvernementele en de niet-gouvernementele internationale organisaties en aan de toekomst van deze laatste categorie.

In 1956-1957 heeft de U.I.V., hierin financieel gesteund door de Unesco, een studiegroep opgericht om een plan op te stellen voor de waardering van de niet-gouvernementele internationale organisaties. Het verslag van deze werkgroep, opgericht door Professor Jean Meynaud, werd door de U.I.V. gepubliceerd.

Een inspanning werd geleverd om het Universitair onderwijs van de internationale betrekkingen te hervormen. Aan het vraagstuk van de nationale deelneming aan de activiteit van de N.G.I.O. en meer in het bijzonder aan het probleem van de deelneming van de jonge Afrikaanse Staten werd eveneens aandacht besteed.

In verband hiermee schreef Roger Savary, Secretaris-generaal van het Internationaal Verbond van de landbouwproducenten in 1961 : (*vertaling*) De zestiger jaren zullen een uitzonderlijke uitbreiding te zien geven van de internationale samenwerking, waarvan de schaal plotseling is verbreed als gevolg van de onafhankelijkheid van de Afrikaanse landen.

De deelneming van de Regeringen van de nieuwe Staten aan de werkzaamheden van de Officiële internationale instellingen gaat die van hun elite, aan de zo vruchtbare en noodzakelijke gedachtenwisselingen waarvoor de private internationale verenigingen zorg dragen, evenwel vooraf. Dit verschijnsel van versnelde organisatie op regeringsniveau, die nog niet ondersteund wordt door diepgaande contacten tussen onderdanen van de betrokken landen, staat in tegenstelling tot de ontwikkeling die geleid heeft tot de ontplooiing van de internationale samenwerking onder de volkeren met een andere economische evolutie. Het zoeken naar een oplossing voor deze moeilijkheden zal de taak van de U.I.V. nog verzwaren". (Associations Internationales, januari 1961, blz. 3).

Wij zullen niet verder uitwijden over dit soort realisatie van de U.I.V. dat thans ook de studie omvat van de transnationale maatschappijen, als derde categorie internationale instellingen; hierover wordt in andere artikelen behandeld.

Het lijkt ons niettemin noodzakelijk drie opmerkingen te maken. Primo, de reeds bestaande betrekkingen tussen de U.I.V. en sommige universiteiten bieden zeer interessante vooruitzichten maar brengen ook meer werk mee voor de U.I.V.

Secundo, de betrekkingen tussen de U.I.V. en de nationale centra voor internationale betrekkingen zouden kunnen worden uitgebreid, vooral dan op het ogenblik dat deze centra niet alleen politieke en juridische maar eveneens de sociologische en administratieve aspecten van het internationale leven zullen bestuderen.

Tertio, de U.I.V. zou over bijkomende inkomsten moeten beschikken ten einde haar studieprogramma uit te breiden, deze studie te verrichten in samenwerking met de universiteiten en de studiecentra voor internationale betrekkingen, en om gebruik te kunnen maken van de gegevens die haar in de toekomst door de ordinator zullen worden verstrekt. Einde 1950 schreef Doctor René Sand : (*vertaling*) „De wetenschap en de techniek van het internationalisme, de internationale politiek, de internationale economie, de internationale hulpverlening en de internationale hygiëne kunnen zich slechts op een stevige basis ontwikkelen indien er een internationale sociologie, psychologie en biologie bestaat, en hiervan zijn de grondbeginselen nog niet vastgesteld".

Blijft de waarde van deze idee niet ten volle behouden ?

4. Door verschillende initiatieven, studies, vergaderingen, publikaties en aanbevelingen heeft de U.I.V. de niet-gouvernementele internationale instellingen

geholpen hun actiemiddelen te verbeteren. Deze actie, die door geen enkele instelling alleen kan worden gevoerd — het zou daarenboven belachelijk zijn moest iedereen ze voor eigen rekening herdoen — ligt aan de oorsprong van de U.I.V. en gaat nog altijd verder.

Een van de eerste doelstellingen van de U.I.V. bestond erin een internationaal juridisch statuut te bekomen voor de N.G.I.O. In 1910 heeft de U.I.V. een ontwerp van internationale overeenkomst uitgewerkt. In 1959 werd een nieuw ontwerp aan de Unesco voorgelegd en onlangs heeft de U.I.V. haar medewerking verleend aan de Raad van Europa, die de mogelijkheid overweegt, op Europees vlak, een statuut voor de N.G.I.O. op te stellen.

In dit verband zij eraan herinnerd dat de Belgische wet van 25 oktober 1919, waarbij rechtspersoonlijkheid wordt verleend aan de wetenschappelijke internationale verenigingen, — de enige wetgeving ter wereld die uitsluitend op de N.G.I.O. betrekking heeft en waarvan wij na vier jaar inspanningen, de uitbreiding van het toepassingsgebied hebben bekomen door de wet van 6 december 1954, een gevolg is van de inspanningen die de stichters van de U.I.V. zich vanaf 1906 hebben getroost. Zij hoopten dat het toepassingsgebied achteraf zou geïnternationaliseerd worden door middel van artikel 9 van deze wet.

Een ander, geheel verschillend, voorbeeld is de „Code de signalisation des langues par les couleurs" die door de U.I.V. werd bestudeerd en voorgesteld om het terugvinden van werkdocumenten tijdens internationale congressen te vergemakkelijken.

Ter zake kunnen de vijf internationale congressen over de organisatie van de congressen, die van 1959 tot 1970 werden samengeroepen, worden aangehaald. Tal van onze publicaties en artikelen die in „Associations Internationales" zijn verschenen hebben een technisch karakter, zoals de Handleidingen over de organisatie van congressen en het administratief Handboek van de N.G.I.O. dat in voorbereiding is.

Studies werden ondernomen over de types van de structuren, de publikatievormen, de methoden van verspreiding der resultaten die door de werking van de N.G.I.O. werden bereikt, enz.

Tijdens de laatste jaren werd een bijzonder programma aangepakt voor de personeelsleden van de niet-gouvernementele internationale instellingen ten einde hen in te schakelen in een echte loopbaan van de private internationale functie.

Een studie die tot praktische aanbevelingen heeft geleid, werd vóór twee jaar gemaakt inzake een internationaal systeem van aanvullend pensioen voor de personeelsleden van de N.G.I.O.

Een eerste seminarie voor de vorming van kaders voor de N.G.I.O. werd in oktober 1969 in Turijn gehouden.

Dokter John Rees, directeur van het Wereldverbond voor de mentale gezondheid, schreef in 1958 : (*vertaling*) „Ik zie in de Unie van de Internationale Verenigingen een regelende en technische instelling op internationaal gebied. Haar publikaties en vergaderingen hebben in ruime mate bijgedragen tot het volbrengen van deze taak. Geen andere dan zij is hiermee begonnen".

5. De activiteiten van de U.I.V. als centrum voor dienstverlening verdienen te worden vermeld, want de vragen om inlichtingen, raad en allerhande hulp nemen een vrij belangrijk deel van haar tijd in beslag. Zij gaan van het telefoon gesprek tot het verblijf van meer dan een week van vorsers en studenten. Zij gaan uit van de meest verscheidene instellingen, officiële of private, internationale of nationale, wetenschappelijke of winstgevende. Zij geven aanleiding tot even verschillende prestaties, van het schriftelijk antwoord tot het onderhoud van verscheidene uren of een contract waarin een werk van bijna een maand wordt omschreven.

Het zou wenselijk zijn de activiteiten van de U.I.V. als clearing house en tussenpersoon nog verder uit te breiden. Wij denken meer bepaald aan de rol die de U.I.V. zou kunnen vervullen om universiteitsprofessoren en studenten, die onderwerpen voor een thesis of een verslag zoeken, de vraagstukken te leren kennen die de internationale verenigingen bestudeerd willen zien, voor welke studies zij over de documentatie maar niet over de vereiste universitaire medewerkers beschikken.

6. Alvorens dit reeds te lang overzicht van de werkelijke activiteiten van de U.I.V. te besluiten, moeten wij over een laatste realisatie spreken, naar onze mening de belangrijkste, alhoewel ze vooral tot de wereld van de onzichtbare dingen behoort.

Het betreft de bevestiging — en we mogen zelfs zeggen — de verdediging van de internationale private sector die zelf misschien meer en meer als steun zal dienen voor de nationale private sectoren.

Over de grond van de zaak is voldoende gesproken in het artikel van de Heer Et. de la Vallée Poussin en bij het begin van ons artikel waar wij hebben gehandeld over de algemene doelstellingen van de U.I.V. Door haar inspanning op het gebied van de documentatie, studie, dienstverlening en promotie, en dit gedurende de voorbije zestig jaar, heeft zij getracht de omvang en de waarde van de internationale private sector beter te doen begrijpen en waarderen, de tekortkomingen van deze sector te bestuderen en zijn doeltreffendheid te bevorderen, de gebruikmaking van de technische bevoegdheid en de overredingskracht, waarover de N.G.L.O. beschikken te doen toenemen, de aanvullende rol van de openbare en private sectoren te onderstrepen en hun samenwerking te bevorderen.

Bovendien heeft de U.I.V. met dat doel bijzondere publicaties uitgegeven, zoals „Wij en de Internationale Samenwerking" door de Heer Louis Verniers, in 1960, verschenen in vier talen; „Freedom of Association. A study of the role of international non-gouvernemental organizations in the development process of emerging countries" door James E. Knott in 1962.

Een ontwerp van paneel, dat de bijdrage van de N.G.L.O. in de werkzaamheden van de Verenigde Naties aanschouwelijk voorstelt, werd voor deze laatste door de U.I.V. in december 1959 voorbereid met de hulp van de tekenaar Jacques Loudet.

De U.I.V. heeft de uitwerking van universitaire verslagen en thesen over de N.G.L.O. uitgelokt en ertoe bijgedragen; zij heeft hiervan ook melding gemaakt in de studies over de internationale organisatie. Aangenomen mag worden dat

LA C H A R T E
DES
INTERETS INTELLECTUELS & MORAL

MEMORANDUM

adressé a MM. les Délégués de
la Conférence de la Paix, a l
par
l'Union des Associations Internationales

BRUXELLES-PARIS

Février 1919

thans ieder nieuw boek, dat betrekking heeft op het internationaal leven, melding maakt van de inlichtingen en statistieken, uitgegeven door de U.I.V., en dikwijls eveneens haar standpunt over de rol van de N.G.I.O. vermeldt; tussen 1925 en 1960 spraken dergelijke werken nog nauwelijks hierover.

V. BESLUIT

Zonder de vroegere en recente actie van de U.I.V. zouden de niet-gouvernementele internationale instellingen, in hun geheel genomen, niet de plaats bezetten die zij thans innemen in de bezorgdheid zowel van de vorsers als van de verantwoordelijken van het internationaal openbaar leven.

Indien de U.I.V. niet bestond, zou men ze in het leven moeten roepen. Nu ze bestaat, moet ze de nodige middelen krijgen voor haar huidige werkzaamheden en voor haar toekomstige opdrachten.

Tal van internationale verenigingen, evenals sommige buitenlandse denkers, zijn zich lange tijd niet bewust geweest van het feit dat zij iets gemeen hadden waardoor het bestaan van een instelling zoals de U.I.V. noodzakelijk werd gemaakt.

Velen meenden dat er geen gemene noemer en evenmin redenen bestonden voor samenwerking tussen verenigingen die een verschillend doel nastreven, en verschillende disciplines hebben of tot verschillende sectoren behoren.

Dit stadium is nu bijna voorbij en iedereen is er zich van bewust dat er voor de groep van internationale verenigingen, zoals voor de andere groepen, die van de handarbeiders, industriëlen, handelaars, enz., een groepering bestaat die in de maatschappij een rol te vervullen heeft, die een methodenleer en een gemeenschappelijke toekomst heeft ondanks de innerlijke verscheidenheid in de activiteiten van haar leden.

Moet men niet, over de perspectieven en mogelijke evoluties in de internationalisatie van de wereld heen, oog hebben voor de structuren en kringlopen die misschien tot ontwikkeling gaan komen ?

Zullen de niet-gouvernementele internationale verenigingen — arbeiders of middenstanders van de internationale samenwerking — op het kruispunt van de wegen tussen het individu, de macht van de grote internationale bureaucratieën van de Maatschappij van de Staten en de kracht van de reusachtige transnationale ondernemingen, met de noodzakelijke steun van de Staten, de transnationale maatschappijen en de stichtingen, niet de vernieuwende kracht zijn van een vooruitgang, die menselijk moet blijven ?

Zoals het werkdocument van de Conferentie van de internationale verenigingen, die de U.I.V. op 8 en 9 september 1924 te Genève heeft gehouden, onderstreept:

„In het algemeen, hebben de internationale verenigingen in het internationale leven dezelfde rol te vervullen als de nationale Verenigingen binnen de grenzen van de landen...

„Het internationale leven is heel iets anders dan de diplomatieke onderhandelingen en de dikwijls gevaarlijke najver tussen de grootmachten.

Het is ook de onmetelijke activiteit van mensen, groepen en naties, die niet binnen de politieke grenzen kan worden gehouden...”.

„Steeds is de vooruitgang te danken geweest aan de convergerende werking van drie krachten; de zeer begaafde persoonlijkheden die ontdekken en scheppen; de vrije groepen die organiseren en stimuleren; de overheden die, handelend door middel van hun administraties, de maatregelen algemeen en bindend maken. Men zou zeggen dat iedere beschaving, die het buiten een van deze drie krachten zou willen stellen, een aderlating zou ondergaan”.

TWEE PIONIERS VAN DE INTERNATIONALE SAMENWERKING EN DE WERELDVREDE: HENRI LA FONTAINE EN PAUL OTLET

door Jean BAUGNIET,

Voorzitter van de Belgische nationale Commissie van de Unie, oud-voorzitter van de Internationale Vereniging der Universiteiten.

Hun levensloop was, dank zij een meer dan vijftig-jaar-lange samenwerking, zozeer verstrengeld, dat men hen onmogelijk van elkaar kan losdenken.

Henri La Fontaine, geboren te Brussel op 22 april 1854, was veertien jaar ouder dan Paul Otlet die te Brussel geboren werd op 23 augustus 1868. Zij studeren allebei rechten en behalen het diploma van doctor in de rechten, La Fontaine in 1877, Otlet in 1890. Zij laten zich allebei inschrijven bij de Brusselse balie, onder de bescherming van de grote Belgische jurist, Edmond Picard. La Fontaine oefent het beroep uit van advocaat en werkt tevens mede aan de „Pandectes”, die zijn baas zopas heeft gesticht. Uit die tijd dagtekenen zijn verhandelingen over de rechten en verplichtingen van de ondernemingen van openbare werken (1885) (een werk waarnaar nog steeds wordt verwezen) en over de namaak (1888).

De bibliografie brengt de beide mannen bij elkaar : Henri La Fontaine, die dol is op alpinisme, publiceert in 1889 een ontwerp van algemene bibliografie over de bergbeklimmingen, in 1891 gevolgd door een verhandeling over de bibliografie van de vrede, terwijl Otlet in 1891, in samenwerking met enkele collega's van de balie waarbij hij zich zopas heeft laten inschrijven, een periodiek overzicht van de rechtstijdschriften tot stand brengt.

Het is bij die ploeg dat Henri La Fontaine zich aansluit en, vanaf 1895, blijft zijn naam verbonden aan die van Paul Otlet. Beide vrienden beginnen een

samenwerking die tot hun dood zal voortduren. Het Internationaal Bureau voor Bibliografie wordt opgericht, waarvan het ontstaan bekrachtigd wordt bij koninklijk besluit van 12 september 1895, alsook het Internationaal Instituut voor Bibliografie; het eerste maakt bibliografische lijsten, het tweede zoekt naar de beste methodes.

Henri La Fontaine 1854-1943

Op hun initiatief komt in 1895 een internationale conferentie voor bibliografie bijeen, die beslist een Internationale bibliografische unie op te richten, die zal zorgen voor de publicatie van het algemeen bibliografisch repertorium dat, met behulp van de werkmethode van Melvil Dewey, die in overleg met de Amerikaanse auteur bijgewerkt en aangevuld zouden worden, de universele decimale classificatie zou bevestigen en veralgemenen.

Henri La Fontaine doceert vanaf 1893 internationaal recht aan de Nieuwe Universiteit die zopas is opgericht en wordt in 1895 lid van de Senaat, waar hij tot 1912 blijft zetelen, na gedurende verscheidene jaren het ondervoorzitterschap te hebben bekleed. De kwesties van internationaal recht en internationale politiek trekken hem aan en het pacifisme laat hem niet meer los.

In 1889 had hij de Belgische Maatschappij voor Vredesarbitrage gesticht, die in 1894 te Antwerpen een internationale vredesconferentie organiseerde. De eerste

conferentie van Den Haag in 1899 had de weg geopend tot de internationale arbitrage en La Fontaine ontbreekt op geen enkele manifestatie die daaraan wordt gewijd. Voor deze activiteit ontvangt hij, in 1913, de Nobel-Prijs voor de Vrede. In 1901 reeds had hij een geschiedenis van de internationale arbitrages uitgegeven en door zijn deelneming aan de vredescongressen en aan de conferenties van de interparlementaire unie had hij geen enkele gelegenheid laten voorbijgaan om zijn pacifistische ideeën te verkondigen.

Paul Otlet 1868-1944

Het feit dat steeds meer internationale verenigingen zich te Brussel komen vestigen en de ontwikkeling van de niet-gouvernementele organisaties zetten de beide vrienden ertoe aan, in 1910, de Unie van de Internationale Verenigingen in het leven te roepen, die zich tijdens de daaropvolgende jaren steeds verder heeft ontplooid. Het is op initiatief van de stichters van de Unie dat de Belgische wetgeving, die tot in 1921 er niet voor te vinden was om aan de verenigingen zonder winstoogmerk de rechtspersoonlijkheid toe te kennen, door de wet van 25 oktober 1919 de internationale verenigingen met wetenschappelijk oogmerk in het leven roept en daardoor voor de talrijke verenigingen die zich hier te lande hadden hevestigd, de mogelijkheid schept om het voordeel van de rechtspersoonlijkheid te genieten. Dit was de gelukkige bekroning van de herhaalde wetsvoorstellen, die sedert 1906 waren ingediend.

Henri La Fontaine en Paul Otlet beklemtonen in 1912 het belang van de federatie van de internationale instellingen, die berust op samenwerking en coördinatie.

De samenwerking berust, eensdeels, op de arbeids- en taakverdeling en, anderdeels, op de concentratie van de resultaten van de aldus georganiseerde arbeid.

De coördinatie berust op gezamenlijke programma's, op gezamenlijke in gemeen overleg vastgestelde doeleinden en op overeenkomsten in verband met de beste middelen om die te bereiken („La vie internationale et l'effort pour son organisation" in „Vie internationale", 1912, blz. 22).

Zestig jaar geleden reeds beseften die verlichte geesten dat het internationale leven in ieder opzicht de aandacht van onze tijd moet gaande houden en dat de mensen, in feite, een internationaal bestaan leiden; hun leven, is als het ware doordrongen van internationalisme, ongeacht of het gaat om de ideeën waaraan zij hun intellectuele vorming danken, om de produkten die zij verbruiken of om de markten waarvoor zij de vrucht van hun arbeid bestemmen. Zij beginnen zeer duidelijk de mogelijkheid waar te nemen om de sociale structuren te overkoepelen met een wereldstructuur, de sociale structuren die in de moderne tijden ontstaan hebben gegeven aan de structuur van de Staat, na die van het Gezin, van de Stad, van het Graafschap en van het Hertogdom te zijn geweest (loc. cit. blz. 10).

Het hoeft derhalve niet te verwonderen dat de twee vrienden, die tijdens de eerste wereldoorlog door de gebeurtenissen gescheiden waren — de ene bevond zich in de Verenigde Staten, de andere in Zwitserland en in Frankrijk — allebei voortgeijverd hebben voor de oprichting van een internationale politieke organisatie. In oktober 1914 publiceert Paul Otlet een ontwerp van algemeen vredesverdrag, gebaseerd op een wereldhandvest houdende verklaring van de rechten van de Mensheid en organisatie van de Confederatie der Staten, waarbij hij de organisatie van de Volkerenbond aanprijst. Hij licht zijn denkbeelden toe in „Les problèmes internationaux et la guerre", een werk verschenen in 1916, waarin hij de vestiging van een geestelijk gezag voorstelt, voorzien van uitvoerende wereldorganen. Hij maakt deel uit van de groep der promotors, te Parijs, van de Liga voor een Volkerenbond berustend op een internationale grondwet. In mei 1915 verschijnt van zijn hand de ontwerp-grondwet en het jaar daarop geeft de „wereldgrondwet van de Volkerenbond" een omstandige uiteenzetting over de grondslagen waarop de nieuwe organisatie zou moeten worden gevestigd.

Tezelfdertijd publiceert Henri La Fontaine, in de Verenigde Staten, met de steun van de „World Peace Foundation", zijn verhandeling over het opbouwend pacifisme, onder de titel „The great Solution", waarin hij de statuten voorstelt van een internationale statenorganisatie, met een internationale administratie, periodieke conferenties van de afgevaardigden van de Staten en een internationaal rechtscollege, in de trant van hetgeen de vredesconferentie van 1907 had voorgesteld. Beseffend dat dit handvest, dat de openbare orde onder de Staten zou regelen, van de hele mensheid van even grote betekenis zou zijn als de *Magna Charta* dat was voor het nationale leven van Groot-Brittannië, heette hij het handvest de „Magnissima Charta".

Al had de latinist misschien wel het superlatief „maxima" verkozen, dit neemt niet weg dat het ontwerp stoutmoedig was en de Angelsaksische volkeren voorbereidde op de gedachte van de oprichting van een volkerenbond.

Aldus ijveren de beide vrienden, aan weerszijden van de Atlantische Oceaan en volop in de branding, verder voor hun gemeenschappelijk ideaal : de wereldvrede door de oprichting van een volkerenbond.

Hun streven richtte zich echter ook op de intellectuele instellingen die zij onder de directe controle van de Volkerenbond wensten te plaatsen, die de „bewaarder zou zijn van het gemeenschappelijk cultuurbezit van alle volkeren".

In november 1920 stellen Otlet en La Fontaine een plan op voor een internationale organisatie van de intellectuele arbeid in het kader van de Volkerenbond. Zo ontstaat de Commissie voor de intellectuele samenwerking, waarvoor Otlet een inleidende nota indient. Dit plan zal ten dele worden verwezenlijkt te Parijs door de oprichting van het Instituut voor intellectuele samenwerking van de Volkerenbond. De beide vrienden, hadden het voorrecht en de eer alle leden van de Commissie voor intellectuele samenwerking van de volkerenbond in maart 1923 te ontvangen te Brussel, op het Wereldpaleis. Inmiddels hadden de promotors van de internationale organisatie in België hun taak voortgezet in het vlak van de internationale verenigingen.

Hun wetenschap en hun kennis verspreidden zij in hun onderwijs.

Vanaf 1896 doceerde Henri La Fontaine aan de Nieuwe Universiteit, ontstaan uit de contestatie aan de Vrije Universiteit te Brussel, de cursus volkenrecht, en zulks tot in 1914.

Na de eerste wereldoorlog belast het Belgisch Instituut voor Hogere Studies, dat de Nieuwe Universiteit overleeft, hem met het geven van lessen over de Volkerenbond; Henri La Fontaine bestudeerde de facetten van het nieuw internationaal recht en stelt een cursus van wereldrecht op, die hij doceert tot juist voor de tweede wereldoorlog. Hij bestudeert ook de nieuwe structuren en de evolutie van de wereldgemeenschap uit juridisch, intellectueel, moreel en economisch oogpunt.

Paul Otlet, van zijn kant, wordt vanaf 1910 belast met het onderricht over de organisatie van het internationale leven, waarin hij, enerzijds, zijn opvattingen over de intellectuele economie, het universalisme en de nieuwe facetten van de internationale problemen uiteenzet, en zich anderzijds toelegt op de problemen in verband met de encyclopedie en de synthese van de wetenschappen en de internationale organisatie van de geestesarbeiders.

Nadat de regering een van de zalen van het Paleis aan het Jubelpark voor hen beschikbaar had gesteld, installeren zij daar in september 1920 alle verenigingen die zij in het leven hadden geroepen : het Instituut en het Internationaal Bureau voor Bibliografie, de Internationale Bibliotheek, het Internationaal Permuseum en de Unie van de Internationale Verenigingen. Het geheel krijgt de naam Wereldpaleis (*Mundaneum*) en moest ook een groot documentair museum omvatten, dat een algemeen beeld zou geven van de menselijke beschaving en activiteiten. Het ontbreken van materiële middelen zou het echter niet mogelijk maken dit plan ten uitvoer te brengen en de bescheiden pogingen waartoe de oprichters zich moesten beperken, stuitten op vijandige spot en onbegrip van wege regering en publiek.

In 1920 eveneens stichten La Fontaine en Otlet de internationale universitaire veertiendaagse die weldra zou uitgroeien tot een Internationale Universiteit, een bijeenkomst van een elite van hoogleraren en studenten uit alle landen die een element vormde van dat wereldcentrum waarvan zij droomden. De studenten waren bij dat plan betrokken en ik herinner mij dat ik, op 28 augustus 1921, op de hoogvlakte van Woluwe, namens de Internationale Studentenconfederatie, waarvan de zetel in het Wereldpaleis gevestigd was, de eigenaar van Hertoginndaal dankte voor het onthaal dat hij ons had bereid en voor de verwachtingen die wij koesterden, dat op die hoogvlakte het Internationale Centrum zou oprijzen, een geheel van gebouwen en paviljoenen waar de internationale organisaties een onderkomen zouden vinden, naast centrale instellingen die het politieke, economische, sociale en intellectuele leven van de volkeren rond het *Mundaneum* zouden kunnen regelen.

Het bleef jammer genoeg bij een droom die evenmin te Brussel als te Antwerpen, op de linker-Scheldeoever, of te Genève ondanks de belangstelling die de grote architect Le Corbusier daarvoor toonde, werkelijkheid werd.

Henri LA FONTAINE bracht elke dag een dagboek omtrent het gebruik van zijn tijd op steekkaarten. Wij tonen er hier enkele van, uit de periode van zijn verblijf bij de Volkerenbond, in 1920

1920. 11. 15

À l'Hotel des Déléguations. En route pour la Salle de la Réformation. Temps merveilleux - vient bien. Vive animation. Une école pane portant les 41 drapeaux des Etats. Dans le pane un vieillard assis ignore qu'à deux pas la foule sympathise avec un événement de portée universelle. Salle froide et sévère. Vu Nitobe, Kaechen beek, Rolub. Hofer, Rappart, Eric Drummond, Adatskin, Branting, Privat, Bourgeois, Tittomi (courte conversation). Discours Motta excellent. Réponse Hymans. Choix du ,, - f^v-^ élu. Déjeuner à l'Hotel.

Scène de l'après-midi: manifestation Rousseau, télégramme Wilson; questions de procédure jusqu'à 18.30. Réception par le Ministère de Belgique: vu M. Bauty, Kaechen beek. Dîner: Melot et Rolub. Réception au foyer du théâtre Vu Favre, Paul Bonnemaison, Haloski, Louis Wilson, Paderewski, Koo, Pictot, Cartier, Motta, etc..

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1920. 11. 16

L. à Ninie, Albert Thomas v ^e- K*&***A^ . l^v.

La procédure: publicité des commissions, avisables arguments de Tittomi (traditions récentes, nécessité d'aller vite parce que trop de délégués occupent des fonctions importantes), les douze vice-présidents Dejeux, V. de Vanardian et de Morand (Amérique), L. à Poll, Moch - Fin de la procédure. Réunion de la délégation belge chez Hymans (participation aux commissions) Dîner de Albert Thomas (Beves, Branting, Viviani, Motta) : vieilles histoires, pas de discours du après = Lodi.

. erf

... .., mes techniques)
... .. cv^a.. MI^v.- aus Nansen -
V. Abovian, Lan
Ministre des affaires «^_^^.t-^» Jt Lef"
Commission 2. - Commission 2.
Les pouvoirs de décision de l'Assemblée) -
Dîner Paderewski (le me Chapuisat, Negulesco)

De volgende jaren brachten voor de bezielers van de Unie van de Internationale Verenigingen heel wat ontgoochelingen en moeilijkheden. De overname door de Staat van de zalen van het Jubelpaleis, verplicht La Fontaine en Otlet samen met hun medewerkers, hun verzamelingen, hun archief en hun documentatie hun intrek te nemen in noodlokalen en daar hun werk onder moeilijke materiële omstandigheden, voort te zetten.

De Duitse bezetting zou het onheil nog vergroten met de vernieling van 63 ton periodieke publicaties door de militaire bezetter.

Onze twee vrienden lieten echter nooit de moed varen.

De dood zou Henri La Fontaine treffen op 14 mei 1943. In zijn huis aan het Vergoteplantsoen kwamen zijn medewerkers en vrienden bijeen rond Paul Otlet en Mevr. La Fontaine, om een laatste hulde te brengen aan de grote voorvechter van de internationale samenwerking en de wereldvrede: een jaar later, op 10 december 1944, was het de beurt aan Paul Otlet om vaarwel te zeggen aan de wereld, die weinig begrip had getoond voor deze voorloper van de internationale organisatie, die het beste van zichzelf en van zijn vermogen had gegeven om de internationale samenwerking te bevorderen.

Het werk dat de beide pioniers hebben achtergelaten is enorm: niet alleen vonden hun denkbbeelden over de politieke en intellectuele organisatie van de

volkeren een begin van uitvoering in de Volkerenbond en vervolgens in de Organisatie der Verenigde Naties en de UNESCO, maar hun scheppingen : het Internationaal Instituut voor Bibliografie, de ontwikkeling van de decimale classificatie, de uitvinding van de microfiche en de microfilm, de groepering van de niet-gouvernementele organisaties in de Unie van de Internationale Verenigingen blijven voor onze generaties en voor die van morgen levende getuigen van die geniale mannen.

België moet de nagedachtenis aan die twee grote burgers in ere houden.

TOEKOMSTPERSPECTIEVEN VAN DE U.I.V.

door Robert FENAUX,
Ereambassadeur van België,

„Aller a l'idéal et comprendre le réel."
JAURES.

„De private internationale organisaties zijn de beste weergave van de belangen, ideeën en levensverhoudingen tussen de sociale groepen van de verschillende landen. Zij drukken de internationalisatie van het hedendaagse leven het best uit. Deze niet-gouvernementele organisaties zetten aan tot samenwerking en hebben, door hun actie, dikwijls de oprichting van officiële instellingen voorbereid. Zij getuigen van een uitzonderlijk snelle ontwikkeling van de internationale contacten op de meest verscheidene gebieden; zij zijn de uitdrukking van een echte internationale zienswijze, voornamelijk in de westerse democratieën.” Pierre GERBET. „Les organisations internationales” (Vertaling.)

„Het werk van de niet-gouvernementele organisaties is in vele domeinen aan dat van de Regeringen voorafgegaan en heeft het gestimuleerd. Het was onvermijdelijk dat deze samenwerking tussen de private organisaties en de openbare instellingen meer en meer ingewikkelde vormen zou aannemen en een regelmatige herziening van de werkwijzen zou vereisen ten einde deze voortdurend te verbeteren. Het is niet de eerste maal, tijdens haar vijftigjarig bestaan, dat de U.I.V. zich hiermee heeft beziggehouden. Noor de zoveelste keer zou ik U willen zeggen welke waarde de organisatie van de Verenigde Naties hecht aan de inspanning die U dag na dag levert om de internationale verstandhouding en samenwerking te bevorderen. De organisatie van de Verenigde Naties heeft uw hulp nodig en rekent erop. P.P. SPINELLI.

{Verklaring afgelegd door de Directeur van de Europese Dienst van de Verenigde Naties, Vertegenwoordiger van de Secretaris-Generaal op de Conferentie van de Internationale organisaties die met de U.I.V. samenwerken, gehouden te Brussel op 3 september 1958). (Vertaling.)

„De U.I.V., organisatie voor wetenschappelijk onderzoek, die de werkzaamheden van alle bestaande internationale instellingen bestudeert, moet bij het probleem van de vrede betrokken worden.” Professor KOVALSKY (U.S.S.R.). Verslag aan de Unesco. (Vertaling.)

Onze eeuw, die op zoek is naar een beschaving van de wereld, blijkt een tweevoudige eigenschap te hebben : de complexiteit en de solidariteit. Complexiteit van de dingen en solidariteit van de wezens.

De menselijke activiteiten vloeien van alle zijden samen in een steeds nauwer en compacter wordende wereld. De informatie gaat rond de wereld tegen de

snelheid van het geluid en de uitvinding van het absolute wapen heeft iedereen, blank of zwart, rijk of arm, gelovig of agnostisch, de bezorgdheid bijgebracht voor één en hetzelfde bestaan. Getuige hiervan, de ondertekening in de loop van dit jaar door tweeënnegentig landen van het Verdrag voor de niet-verspreiding van kernwapens.

Zeker, de oude vestingen van de stad blijven bestaan, maar zij zijn niet meer de omheining van een gesloten gemeenschap uit een vorige eeuw. Amper ontstaan is het woord „internationaal” reeds verouderd. Tot voor kort bestempelden de Littré-woordenboeken deze uitdrukking nog als een neologisme bij de begripsbepaling van betrekkingen „van natie tot natie”. De voorlopers en vaders van het internationalisme, wier gedurfde en edelmoedige inspanningen door Lange en Schou worden beschreven ¹⁾, hadden de snelle evolutie van onze tijd voorzien zonder zich evenwel het ritme en de omvang ervan voor te stellen.

Het tijdperk van de solidariteit

Paul Hymans, mijn oude leermeester, zei reeds in 1901 op een inslaande toon : „Niemand kan op zichzelf leven,... niemand mag voor zichzelf leven,... De solidariteitsgedachte zal de eeuw beheersen. Hij die deze gedachte niet begrijpt of die zich aan haar gezag wil onttrekken zal in verval komen.”

Deze klaarziende politicus, die twintig jaar later de eerste voorzitter van de Volkerenbond zou worden, dacht toen evenwel aan zijn land, België, en het omliggend Europa.

Want destijds was Europa *de* georganiseerde wereld met zijn verlengstukken overzee : het Amerikaanse continent en de kolonies in Azië en Afrika. Het was de bourgeoisie die Siegfried zo treffend beschreven heeft in „L'ame des peuples”, : *{Vertaling}* „De 19de eeuw meende te goeder trouw nationalistisch en imperialistisch te zijn... in werkelijkheid was ze internationalistisch en liberaal”. Zeker, maar dan in deze bevoorrechte betekenis dat „het westerse, laten wij zeggen Europese, blanke ras, onder zijn leiding een vorm van eenheid van de wereld had tot stand gebracht die deed denken aan het Romeinse Rijk.

Zodra men Europa verliet, kwam men vanzelf in een soort internationale Koopmansrepubliek, die onder Britse bescherming werkte en waarin alle Blanken zonder onderscheid feitelijk dezelfde rechten hadden... De algemene sfeer was die van de handel en bijna van de vrijhandel”. Gouden (en zilveren) eeuw van een bevoorrecht ras en een bevoorrechte stand waarvan de welstand grote uitbreiding heeft genomen. Een halve eeuw van politieke en sociale aardbevingen heeft deze wereld van zelfvoldane burgers en van anderen door elkaar geschud, om het woord van Joubert te gebruiken, en heeft een andere maatschappij opgebouwd.

Ik denk aan een samenloop van schokkende gebeurtenissen : hier het algemeen stemrecht, elders de revolutie van de massa, overal de eisen van het volk, en op internationaal vlak het onafhankelijk worden van de koloniën, de kortstondige neergang van een verdeeld Europa, de overmacht van de Verenigde Staten en van de U.S.S.R., de opkomst van Japan en de gloed van China.

¹⁾ Lange en Schou. *Histoire de l'Internationalisme*. 3 Tomes.

De wereld van gisteren en van vandaag

Thans heeft het internationaal leven universele perspectieven geopend. Alle wegen leiden niet meer naar Rome, voor het geloof en de moraal, naar Parijs, voor de geest en de letteren, naar Londen voor de diplomatie en het zakenleven, naar Berlijn voor de militaire macht.

De moderne wereld heeft zich vrijgemaakt van dat oude Europa; hij heeft evenwel, onder de druk van de omstandigheden, de banden van gemeenschappelijk belang, die onze doelstelling betreffen, behouden. Deze gedaanteverwisseling weerspiegelt zich in het huidig beeld van de internationale samenwerking onder de Staten. De zetel van de UNO is in New York gevestigd en haar regionale centra stralen economische en sociale activiteiten uit in Bangkok, Addis-Abeba en Santiago de Chili, maar Genève heeft haar Internationale functie in haar volle omvang teruggevonden.

Het zwaartekrachtcentrum van het wereldkapitalisme bevindt zich in de Verenigde Staten waar het Monetair Fonds en de Internationale Bank gevestigd zijn, maar de gespecialiseerde instellingen van de internationale samenwerking bevinden zich te Parijs voor opvoeding, wetenschappen en cultuur, te Rome voor voedselvoorziening en landbouw, te Genève voor Arbeid en Gezondheid, te Wenen voor Atoomenergie.

De U.S.S.R. en de socialistische landen nemen actief deel aan de wereldorganisatie, maar dan in de beperkte zin van „vreedzaam naast elkaar bestaan" hetgeen wijst op het bestaan van beschotten, afstanden en wantrouwen. Continentaal China ten slotte wordt nog niet bij het spel betrokken terwijl men het er algemeen over eens is dat deze uitsluiting schadelijk is voor de collectieve veiligheid.

Op gewestelijk vlak hebben Amerika en Afrika hun continentale betrekkingen geregeld, zij het op een verschillend niveau; de twee delen van Europa, dat van Straatsburg en dat van Moskou, hebben gemeenschappen gevormd. Georganiseerde regionale bondgenootschappen maken dit intergouvernementeel diagram volledig.

De internationale verenigingen

Naast de Staten wordt de wereld omspannen door een reusachtig net van niet-gouvernementele instellingen, door privaat initiatief opgericht. Bij het begin van dit artikel werd erop gewezen dat de Heer Spinelli, woordvoerder van de intergouvernementele wereldorganisatie, hulde gebracht heeft aan de niet-gouvernementele organisaties voor het feit dat zij als eersten werk hebben gemaakt van de coöperatie welke, in vele domeinen, aan die van de regeringen is voorafgegaan en gestimuleerd heeft, zowel op nationaal als op internationaal vlak.

Ook hier moet worden vastgesteld dat, door het geestesvermogen en het bezitten van een scheppingsnatuur de mazen van het net der internationale instellingen het dichtst zijn toegehaald in Europa : immers, uitzondering gemaakt voor New York, zijn de grote centra van de instellingen zonder winst oogmerk in Parijs,

Londen, Brussel en Genève gevestigd. Het gaat hier om een traditie die zich voortzet zoals ze ontstaan is : spontaan door de krachtige werking van het beginsel van de vrije onderneming.

Aan het weefgetouw van de geestelijke en vergankelijke waarden, weven de mensen, elke dag, zonder ophouden, een stramen van solidariteit. Sommige draden breken af, andere weerstaan aan de slijtage, maar zoals het borduurwerk van Penelope kent dit werk rust nog verpozing.

Relaties onder de mensen ontstaan en worden ineengevlochten in een sprankelende vervlechting van maatschappijen, federaties, bonden, verbonden, syndicaten, verenigingen, instellingen, coöperatieven, kamers, clubs — met de meest verscheidene doelstellingen — die de ideeën, belangen of wensen nauw samenvoegen.

De V.N. en de N.G.O.

De organisatie van de Staten heeft het belang van de privé-organisatie van de internationale verenigingen vastgesteld en erkend door haar een raadgevend statuut te verlenen. Artikel 71 van het Handvest van de Verenigde Naties bepaalt dat „de Economische en Sociale Raad alle nuttige schikkingen kan treffen om de niet-gouvernementele organisaties, welke zich bezighouden met vraagstukken die onder zijn bevoegdheid vallen, te raadplegen". Een consultatieprocedure werd uitgewerkt en onlangs geamendeerd — op basis van criteria van belangrijkheid. Toen mij omstreeks 1950 de eer te beurt viel het Comité van de Verenigde Naties, belast met de niet-gouvernementele organisaties, voor te zitten, heb ik persoonlijk een gewetenszaak kunnen maken van dit nieuw en wezenlijk aspect van een internationale samenwerking waarnaar trouwens nog steeds getracht wordt.

De intergouvernementele vergaderingen, bijeenkomsten, raden, commissies en comités zijn diplomatieke conferenties van vertegenwoordigers die over het algemeen door de Staten zijn aangeduid en die verantwoordelijk zijn tegenover deze Staten. Ik heb destijds de inhoud van dit voorrecht van verantwoordelijkheid volkomen begrepen toen ik vaststelde dat een belangrijke syndikale vereniging trachtte de actie van de regeringsafgevaardigden te storen. Een onduidelijke aanmatiging, die overigens niet geduld werd, maar die wellicht voor onaangenaam gevolg heeft gehad dat de noodzakelijke consultatie van de internationale opinie een slecht begin kende.

Op dat ogenblik waren de instructies van de communistische delegaties systematisch gekant tegen de voor het merendeel westerse w^o-gouvernementele organisaties, enigzins zoals de dominee van Coolidge gekant was tegen de zonde. In onderhavig geval was de zonde van den beginne aanwezig in het beginsel zelf van de vrije verenigingen die konden beweren aan de macht van de Staten te ontsnappen maar niet noodzakelijk aan de invloed van de economische macht.

Sindsdien hebben de communistische landen hun houding ten opzichte van de niet-gouvernementele organisaties zo niet versoepeld dan toch herzien. Nu ze meer pragmatisch tewerk gaan, zijn hun opmerkingen minder gericht tegen de aard van deze organisaties maar veeleer tegen de toepassing en de verdeling

van het raadgevend statuut. In feite stellen ze een uitwisseling van wederzijdse vriendelijkheden voor in de zin van : het ene plezier is het andere waard, geef mij de toelating voor die „democratische" vereniging van vrouwen of van juristen, dan zal ik organisaties van het „bourgeois type" toestaan.

Mits dit evenwicht in de strekkingen, gezien in het licht van de vreedzame coëxistentie, zijn de Russische auteurs van mening dat de niet-gouvernementele organisaties (alleszins die met de meeste verantwoordelijkheid, die van de „bijzondere categorie") een belangrijke informatiebijdrage leveren in het internationaal leven. Deze mening wordt geuit in het tijdschrift „Le droit et l'Etat soviétique" door M. Morozov, directeur van de Afdeling van internationale organisaties in het Instituut voor wereldeconomie en internationale betrekkingen te Moskou. Voor deze hoge Kremlinambtenaar kan er geen sprake meer zijn van „stiltzweigend voorbij te gaan" aan grote ^/^gouvernementele internationale ondernemingen, die opzienbare congressen houden, onderhandelen met de regeringen en de wetgevende organen, overeenkomsten afsluiten, zendingen uitzenden, zo en zoveel dat deze ondernemingen naar voren treden als zijnde de uitdrukking van de georganiseerde openbare mening.

De N.G.O. en het recht

Welnu, uitzondering gemaakt voor de bepalingen van het Handvest tot regeling van hun deelname aan de werkzaamheden van de Verenigde Naties, welke deelname werd uitgebreid tot de gespecialiseerde instellingen en tot de regionale organisatie van de Staten (*), zijn de N.G.O. onbestaande in het internationaal recht. Morozov betreurt dit en stelt voor dat de „Staten het onderling eens zouden worden" om aan de N.G.O. die zich schikken naar de beginselen van het UNO-Handvest, „een zelfde handelingsbevoegdheid te verlenen op het grondgebied van alle Staten waar deze organisaties een plaatselijke afdeling hebben".

Dit standpunt, van een hooggeplaatst Russisch ambtenaar, dat in Moskou nooit de weergave is van een persoonlijke mening, lijkt mij belangrijk. Vooral daar het samenvalt met de gedragslijn van internationale verenigingen met communistische strekking die een kritische houding beginnen aan te nemen tegenover de regeringen van de volksdemocratieën. Dat wijst alleszins op een evolutie die de doelstellingen van de internationale samenwerking ten goede komt.

De toetreding van de derde wereld

Gelukkig met deze evolutie, denk ik aan de zo wenselijke toetreding en deelname van de derde wereld aan de niet-gouvernementele organisatie, in het bijzonder die van het jonge Afrika, Bijna alle nieuwe Staten blijven afzijdig als gevolg van de onbuigzaamheid van de dikwijls militaire overheid. De vrijheid

(-) „De verenigingen hebben geen internationaal juridisch statuut. Buiten het rechtsgebied van de Staat waar ze gevestigd zijn (en die voor hen soms bijzondere wetten afkondigt) worden zij beschouwd als buitenlandse rechtspersonen en stuit hun actie op talrijke moeilijkheden." (Vertaling.) Pierre Gerbet „Les organisations internationales". Presses universitaires de France, blz. 55.

van onderneming wordt er noodzakelijkerwijs door gehinderd. Hierdoor stuiten de internationale verenigingen zoals de kerken, syndikaten, Handelskamers of humanitaire instellingen zoals de Liga's van het Rode Kruis op wantrouwen om de eenvoudige reden dat zij een westers belang weerspiegelen. De argwaan kan en moet worden weggenomen door een objectieve samenwerking, want de niet-gouvernementele organisaties kunnen morele en materiële hulp van uitzonderlijke waarde verlenen aan de ontwikkelingslanden.

De noodzakelijke samenwerking

Maar al degenen die vertrouwd zijn met de internationale organisatie weten dat zij een functioneel gebrek heeft, dat van de afdelingen, de versnippering van inspanningen en hulpmiddelen, de overlapping van initiatieven, het dubbel gebruik en, bijgevolg, een sterke behoefte aan coördinatie. Hoe veel maatregelen werden met dit doel reeds voorgesteld ! Ik spreek uit ondervinding omdat ik op zekere dag door Unicef naar Genève werd afgevaardigd om er te pleiten voor de noodzakelijke coördinatie van de activiteiten van deze instelling met die van de Wereldorganisatie voor de Gezondheid, na jaren van ergerlijk gekibbel.

Het recente verslag Jackson over de versterking van het uitvoeringsorgaan, bekendgemaakt door de Organisatie van de Verenigde Naties, wijst in dit verband op de noodzakelijkheid te komen tot een nationalisering van de internationale actie, rekening houdend enerzijds met de omvang en de verscheidenheid van de taken die op het gebied van de ontwikkeling moeten worden uitgevoerd en anderzijds met de beperkte beschikbare middelen. De besluiten van de Heer Jackson gelden eveneens voor de private internationale organisaties en terloops gezegd, het is spijtig dat zijn onderzoek niet tot deze sector werd uitgebreid.

Wij beginnen hier te spreken over de sociale bestaansredenen van de U.I.V. waarvan de Heer Speerkaert reeds het ontstaan, de loop, de samenvloeiingen en de expansie in een geschiedkundig overzicht geschetst heeft. De overvloed aan internationale en transnationale activiteiten kan worden vergeleken met het verkeer in een stedelijke agglomeratie. Hij moet worden geregeld door een ondernemings-, oriënterings- en inlichtingendienst.

De taak van de U.I.V.

De U.I.V. is belast met deze taak *ad hoc*. Als Vereniging van de Verenigingen, regelingsorgaan van de andere internationale organisaties, zou de U.I.V. haar opzet kunnen omschrijven met deze mooie uitdrukking van Rousseau „Un bel ordre de tout, qui marque le concert des parties". In zekere zin bureau van de burgerlijke stand en in andere zin soort kadaster, beschikt de U.I.V. over een identiteitsregister, een activiteitenindex, een overzicht van de gegevens over de beweging van de gouvernementele of niet-gouvernementele organisaties. Het advies van de U.I.V. zet aan tot de oprichting van nieuwe internationale verenigingen of raadt deze oprichting af. Haar uitspraak, haar „dignus intrare" in het Jaarboek verleent de verenigingen het kenmerk van authenticiteit.

„Wie doet wat ?" in de menselijke betrekkingen is wellicht het grote raadsel van onze tijd : de U.I.V. is geroepen om hierop antwoord te geven en beschikt

hiervoor over de nodige uitrusting. Haar informatie is de vrucht van een enige documentatie die voortdurend wordt vernieuwd.

Maar traditie en goede naam leggen verplichtingen op. Daarom heeft de U.I.V. beslist, ten einde aan de eisen van de tijd te voldoen, haar gegevens bij te werken door middel van een geïntegreerd systeem met behulp van een ordinator. Hierdoor zal zij steeds een volledig wereldbeeld — geheel, details en vooruitzichten — kunnen ophangen van de verwezenlijkingen en ontwerpen met internationale en transnationale draagwijdte. Door deze aanpassing zal zij worden uitgerust met krachtige hulpmiddelen voor het samenbrengen en verspreiden van referenties. De Heer Anthony Judge die zich als expert met deze modernisering bezighoudt, ontvouwt verder de plannen ervan.

De goedkeuring van de V.N.

Door haar werking als informatiecentrum is de U.I.V. als vanzelfsprekend een uitgeverszaak geworden van referentiewerken en publikaties in verband met de internationale organisatie.

De Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties, belast met de publikatie van een repertorium van de niet-gouvernementele organisaties, kwam in 1950 tot de vaststelling dat dit werk reeds door de U.I.V. was uitgevoerd. Bij middel van een resolutie werd de Secretaris-Generaal bijgevolg verzocht „een zo ruim mogelijke samenwerking" met de Unie tot stand te brengen met het oog op de publikatie van een volledig jaarboek.

Het Yearbook

Aldus door de Organisatie van de Verenigde Naties aangenomen als documentatie- en informatiecentrum, heeft de U.I.V. aan zijn jaarboek het gekende indrukwekkend formaat kunnen geven; dit „Yearbook" is thans voor de ganse wereld de bijbel van de gegevens over de volledige internationale en transnationale activiteiten.

De onderneming is zo belangrijk dat ze aan de U.I.V. de bestaansmiddelen heeft verschaft en de indruk heeft gewekt dat deze vereniging vooreerst een groot boek is. Een groot boek, om de twee jaar uitgegeven, en dat het huis jaarlijks zou willen publiceren, met een Franse versie. Dertien uitgaven met inlichtingen over 4.300 organisaties zijn reeds verschenen. Dit alles aangevuld met het omvangrijk repertorium van verslagen over internationale congressen („International Congress Proceedings").

Het tijdschrift van de U.I.V.

Maar als de U.I.V. haar bestaan rechtvaardigt door haar diensten op het gebied van de documentatie, informatie en publikaties, dan is zij nog iets anders en en nog meer.

Om hiervan kennis te nemen volstaat het de verzameling van haar maandelijks tijdschrift „Associations Internationales" te doorbladeren. Hierin wordt het organieke leven van de internationale verenigingen van allejantzen onderzocht.

Zo stelt de private internationale functie, die van jonge datum is, tal van nieuwe problemen in verband met beginselkwesties, organisatie en kaders. De U.I.V. verzamelt alle studies over deze problemen en voert dikwijls zelf deze studies uit. Dit onderzoek gebeurt systematisch en men zou kunnen stellen dat het geheel van deze publikaties de waarde heeft van een eerste verkenning en bijna van rechtspraak in een nog onontgonnen gebied.

De U.I.V. helpt bij de uitwerking van een werkelijke private internationale functie door een doorgedreven actie van onderzoek, conferenties, debatten, seminaries, publikaties en allerhande bemoeiingen over alle — juridische, administratieve technische en andere — problemen die *gemeenschappelijk* zijn aar de niet-gouvernementele organisaties.

Een eerste seminarie over de private internationale functie heeft verleden jaag te Turijn plaats gehad onder de auspiciën van het plaatselijk internationaal Centrum in aanwezigheid van bevoegde vertegenwoordigers van talrijke niet-gouvernementele organisaties. Deze manifestatie verwekte een levendige belangstelling en het onderwerp leek zo rijk aan inhoud dat de Italiaanse autoriteiten hebben voorgesteld een nieuw seminarie te organiseren en zelfs overwogen he te bestendigen.

De diensten van de U.I.V.

Door de bevoegdheid die zij inzake de openbare en private internationale functie heeft verworven bewijst de U.I.V. *diensten* aan een brede gamma Staats en niet-gouvernementele internationale organisaties, nationale administraties openbare instellingen, privé-firma's of partikulieren, met name in de vorm van verschillende contractueel uitgevoerde werken.

De U.I.V. onderhoudt contacten en staat in verbinding met het gehele apparaat van de openbare of private internationale samenwerking op de verschillende niveaus, universeel, regionaal of nationaal.

Sinds bijna tien jaar bestaat er een samenwerking tussen de U.I.V. en F.A.C. De organisatie voor voedselvoorziening en landbouw heeft beroep gedaan op de informatiediensten van de Unie voor een groot aantal onderwerpen die zij o de agenda van haar Conferenties over de internationale organisatie had geplaatst. Zoals : het juridisch statuut van de N.G.O., de bepaling van de verschillende soorten statutaire organen en internationale bijeenkomsten, de methoden aar gewend voor de verspreiding van de door de N.G.O. bereikte resultaten, de structuur en de werking van de N.G.O., de opleiding van de kaders van de N.G.O., de uitwerking van een systeem van aanvullend pensioen voor het personeel van de G.N.O.

Het Secretariaat van de U.I.V. vermenigvuldigt de banden, ontvangt ontelbaar bezoekers uit alle delen van de wereld en zijn medewerkers nemen actief deel aan de organieke manifestaties van de internationale beweging. Door al deze bemoeiingen, bezoeken en zendingen heeft de U.I.V. een uitzonderlijk *dynamische* ondervinding opgedaan over het leven van de internationale verenigingen.

De congressen

Een van de meest gespecialiseerde activiteiten van U.I.V. betreft de congressen in de moderne zin van het woord : vergaderingen van personen die beraadslagen over gemeenschappelijke belangen, over gemeenschappelijke studies.

De U.I.V. heeft een programma van ontmoetingen op stapel gezet voor de studie van de menigvuldige aspecten der internationale congressen : het sociologisch fenomeen, de administratieve structuur, de economische onderneming en het instrument van de menselijke vooruitgang.

De U.I.V., die de bouw van congressenpaleizen heeft voorgesteld, met name dat van Brussel, heeft een wel doordachte techniek uitgewerkt voor deze internationale manifestaties hetgeen voor gevolg heeft dat haar advies in deze dikwijls gevraagd wordt. Welnu, voor de internationale congressen schijnt een groeiend succes te zijn weggelegd indien men uitgaat van een gestadige toename waardoor het huidig aantal van 3.000 zal worden opgevoerd tot ongeveer 30.000 tegen het einde van de eeuw.

Wanneer men bedenkt dat een wereldcongres van enige betekenis bijna een half miljoen dollar voor het gastland opbrengt, dan kan men zich gemakkelijk een idee vormen over de economische weerslag van de onderneming. Door dit feit worden nieuwe beroepen, zoals die van experts op het gebied van de organisatie, toegevoegd aan de reeds bestaande loopbanen van tolken en vertalers.

De U.I.V. heeft zich tot taak gesteld bij te dragen tot de vorming van dit conferentiepersoneel.

De ondervinding die zij inzake internationale secretariaten heeft opgedaan heeft haar de administratie van verscheidene organisaties bezorgd.

Een van de ontwerpen die zij in studie heeft beoogt de bouw of de toewijzing van een *Internationaal Huis* te Brussel dat de secretariaten van verscheidene internationale organisaties rond een zetel van gemeenschappelijke diensten zou groeperen.

Oprichting van een studiecentrum

Een ander ontwerp — uitgedacht en gekoesterd door de heer Speeckaert — beoogt de oprichting van een Museum-Studiecentrum voor de internationale samenwerking, waarin de archieven van de U.I.V., haar rijke bibliotheek en haar weergaloze documentatie, die sedert lang wordt verzameld, zouden worden ondergebracht. Dit studiecentrum zou openstaan voor professoren, vorsers, studenten, stagiairs of internationale ambtenaren van alle nationaliteiten die zich graag tot de Unie wenden voor hun proefschriften en onderzoeken.

Anderzijds zou de geschiedenis van de internationale beweging, haar evolutie, sedert anderhalve eeuw, en de huidige toestand van de internationale organisatie door middel van permanente en tijdelijke tentoonstellingen kunnen aange-toond worden.

De N.G.O. met winstoogmerk

En ziehier een nieuw perspectief dat zich voor de U.I.V. opent: de transnationale maatschappijen. De ongeveer 2.600 verenigingen die thans in de baan van de internationale samenwerking ronddraaien hebben een ontbaatzuchtig, niet winstgevend doel. De zakenwereld, die planetaire afmetingen heeft aangenomen, streeft naar een organisatie zonder grenzen. De internationale Kamer van Koophandel, een van de niet-gouvernementele organisaties, lid van de U.I.V., heeft tijdens haar congres van verleden zomer te Istanboel, een snelle concentratie van wereldhandelszaken voorgesteld, concentratie die de drievierden van het volume der grote basissen van het economische leven tot ongeveer 300 zetels zou herleiden. De U.I.V. wordt verzocht zich voor te bereiden op de totstandkoming van deze nieuwsoortige niet-gouvernementele organisaties waarvan de criteria voor inschrijving in de burgerlijke stand van haar Repertorium bestudeerd moeten worden.

Symposia, colloquia, wereldcongres

Het zoeken van de U.I.V. naar nieuwe middelen moet haar in staat stellen een uitzonderlijk belangrijk plan voor de toekomst van de niet-gouvernementele internationale organisatie, dat ten slotte van wereldbelang is, etappegewijs te verwezenlijken. Talrijke problemen, van juridische, administratieve of technische aard, waarmee al deze organisaties te kampen hebben moeten onder handen genomen worden. De eersten die hierbij belang hebben zijn de leiders van deze organisaties : zij zouden in beperkte groepen moeten worden samengebracht voor een voorbereidende arbeid. De volgende etappe zou die van een werkelijk colloquium zijn over de huidige en toekomstige rol van de organisaties en hun betrekkingen in de nieuwe maatschappij van de naties.

Een dusdanig colloquium zou een honderdtal personen, van verschillende hoedanigheid, kunnen groeperen zoals : Staatsmannen en ondernemers, syndikale leiders, universiteitsprofessoren, experts in de internationale functie; ook leiders van intergouvernementele organisaties, van nationale centra die internationale betrekkingen tot studieobject hebben, of van grote stichtingen. Ten slotte zou een Wereldcongres van de internationale organisaties zich moeten uitspreken over de besluiten van het colloquium en aanbevelingen formuleren.

Een democratische gang van zaken die tot doel zou hebben de bevoegdheid te koppelen aan de verantwoordelijkheid en het algemeen belang aan de wensen van iedereen.

Vredesdoel

Het doel van deze inspanningen is een vredesdaad volgens de doelstellingen van het Handvest van de Verenigde Naties. Een Vredesdaad waartoe de Unesco de U.I.V. heeft uitgenodigd door haar te betrekken bij „het plan voor een actie op lange termijn voor de vestiging van de wereldvrede en de bevordering van de vreedzame samenwerking”.

De Unesco heeft in dat verband een groep experts geraadpleegd die hun bevindingen hebben vastgelegd in een verslag van Professor Kovalsky (U.S.S.R.)

(Vertaling) : „de U.I.V., instelling voor wetenschappelijk onderzoek, die de werkzaamheden van alle bestaande internationale organisaties bestudeert, moet bij het probleem van de vrede betrokken worden" aldus het verslag.

Rekening houdend met deze aanbeveling heeft de Heer Maheu, Directeur-Generaal van de Unesco in zijn verslag aan de uitvoerende Raad verklaard : *(Vertaling)* „De Unie van de Internationale Verenigingen kondigt de oprichting aan van een informatiecentrum, uitgerust met een ordinator; dit centrum zou kunnen samenwerken met de Unesco door het verstrekken van gegevens over de internationale, nationale en plaatselijke organisaties die vraagstukken behandelen welke haar programma voor de vrede aanbelangen (vb. opvoeding voor een betere internationale verstandhouding, samenwerking met de jeugd, sociaal wetenschappelijk onderzoek, opzoeken over de vrede, informatie van het publiek, enz.). Te dien einde zou de U.I.V. financiële hulp van de Unesco en verscheidene andere vormen van bijstand kunnen nodig hebben. ⁽¹⁾. Zo ziet men, zou Dumas zeggen, dat een scheppend en coördinerend orgaan van internationale en transnationale samenwerking, van privé oorsprong, opgenomen wordt in de openbare intergouvernementele beweging door haar een kapitale dienst van informatie en documentatie te verlenen.

Stimulans voor de verantwoordelijke macht

In zijn werk over de internationale organisaties wijdt de Heer Pierre Gerbet een hoofdstuk aan de private internationale organisaties. *(Vertaling)* „Deze organisaties, waarvan het aantal steeds toeneemt, zegt de auteur, zijn de beste weergave van de belangen, ideeën- en levensverhoudingen tussen de sociale groepen van de verschillende landen. *Zij drukken de internationalisatie van het hedendaagse leven het best uit.* Deze niet-gouvernementele organisaties oefenen op de regeringen een zeer veranderlijke, dikwijls moeilijk te bepalen, maar niet te verwaarlozen invloed, uit. *Zij zetten hen aan tot internationale samenwerking en hebben, door hun actie, dikwijls de oprichting van officiële instellingen voorbereid* ⁽²⁾.

En hij besluit: „de dynamische en scheppende rol van de niet-gouvernementele organisaties, die de Staten dikwijls zijn voorafgegaan op de weg van de samenwerking en die hen hebben aangezet tot het oprichten van intergouvernementele organisaties (zo heeft de internationale Vereniging voor de wettelijke bescherming van de werknemers de eerste intergouvernementele initiatieven doen ontstaan welke geleid hebben tot de oprichting in 1919 van het Internationaal Arbeidsbureau) zal ongetwijfeld bijdragen om deze evolutie naar een verzachting van de Staatsinmenging in de internationale organisaties en naar een hechtere band tussen de enkelingen en de internationale gemeenschap op gang te brengen ⁽³⁾.

Dit besluit van politieke filosofie die van het koor der internationale verenigingen een soort volle menselijke stem maakt, in staat om het geweten van de ver-

⁽¹⁾ "Unesco Uitvoerende Raad. Drieëntachtigste zitting. Punt 4.1.1. van de voorlopige dagorde. Doe. 83 E.4, blz. 5.

⁽²⁾ Pierre Gerbet. „*Les organisations internationales*". Presses Universitaires de France, blz. 42.

⁽³⁾ Pierre Gerbet. *Op\it.*

antwoordelijke Staatslieden te beïnvloeden, en beter nog om hen tot de actie aan te sporen, vinden we terug in de mooie studie van de heer Alfred Sauvy over de „publieke opinie".

De eminente Franse socioloog heeft het hoe langer hoe meer klaarblijkelijk feit „dat er geen democratie bestaat zonder informatie" op de voorgrond geplaatst. Welnu de publieke opinie, spontaan of geleid heeft zich meer dan eens vergist en als de vergissing schering en inslag is geweest dan moet dit worden toegeschreven aan een gebrek aan informatie.

Steeds en overal is het moreel en politiek geboden een volledige en juiste informatie te verschaffen. Redenen van hogere politiek, de reden van de sterkste of meer geniepig de in mooie woorden uitgedrukte reden zullen hoe langer hoe minder worden aanvaard om eens onduldbaar te worden, naarmate de publieke opinie meer objectief zal worden ingelicht.

Het dodelijk gevaar kan opduiken uit een communicatiestoring op de tragische top van een escalade. Dat is de bestaansreden van de beruchte rode telefoon tussen de twee supermogendheden.

De heer Sauvy haalt een stuk aan uit het repertorium van de Grand-Guignol, hetwelk een aangrijpend beeld schetst van het gebrek aan begrip. Een jonge doofstomme werd een ogenblik alleen gelaten te midden van blinden die schrikken van een ongewoon geluid. Bij het zien van vijandige bewegingen meende de doofstomme zich te moeten verdedigen met het gevolg dat een blinde, gewapend met een mes, hem beide ogen uitstak.

Besluit: *(Vertaling)* : „De maatschappij is zoals ze is. Zij kan slechts betrekkelijk eendrachtig leven als er tussen de verschillende groepen en vooral tussen de tegenstanders een zeer ruime communicatie bestaat. Eenmaal dat deze communicatie er is kan de publieke opinie een krachtige ondernemende rol vervullen"

Oedipus en de Sfinx

De communicatie van de publieke opinie doorheen de scheidingsmuren van een steeds meer onderling afhankelijke wereld vormt het dichte net van deze niet-gouvernementele organisaties of verenigingen die men soms verkeerdelijk *internationaal* pleegt te noemen bij gebrek aan een aangepaste bewoording die de nieuwe dimensies ervan zou aantonen ⁽⁴⁾.

Maar het losgeld van de technische vooruitgang lijkt wel te zijn dat onze tijd de raadsels vermenigvuldigt naarmate de mechanische hulpmiddelen worden uitgevonden om ze op te lossen en zoals de Sfinx in de Fabel dreigt hij de onschuldige voorbijgangers te verslinden. De symbolische figuur van Oedipus die dit gevaar trotseert leek ons een vrij goede illustratie van de bestemming van de U.I.V.

⁽⁴⁾ Zie hierna het artikel van de heer Anthony Judge over een Bank voor internationale gegevens.

DE NIET-GOUVERNEMENTELE ORGANISATIES EN HET WERK VAN DE VERENIGDE NATIES OP HET GEBIED VAN DE BESCHERMING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS

door Mare SCHREIBER,

Directeur van de afdeling Rechten van de Mens van de Organisatie der Verenigde Naties.

De onstuitbare ontwikkeling van de internationale samenwerking, een der kenmerken van onze tijd, vloeit voort uit een bewustwording die, onder de druk van twee wereldoorlogen, gegroeid is uit de levenssolidariteit die alle leden van de menselijke gemeenschap, zowel de volkeren als de enkelingen, aan elkaar verbindt. De fantastische voortgang van de wetenschap en de technologie en de weerslag daarvan op het dagelijks leven van ieder van ons, herinneren ons steeds opnieuw aan de noodzakelijkheid van dit solidariteitsgevoel onder de mensen, de enige vruchtbare bron van werkelijke oplossingen voor onze eigentijdse problemen, met name wat de eerbied voor de wezenlijke rechten van de mens betreft.

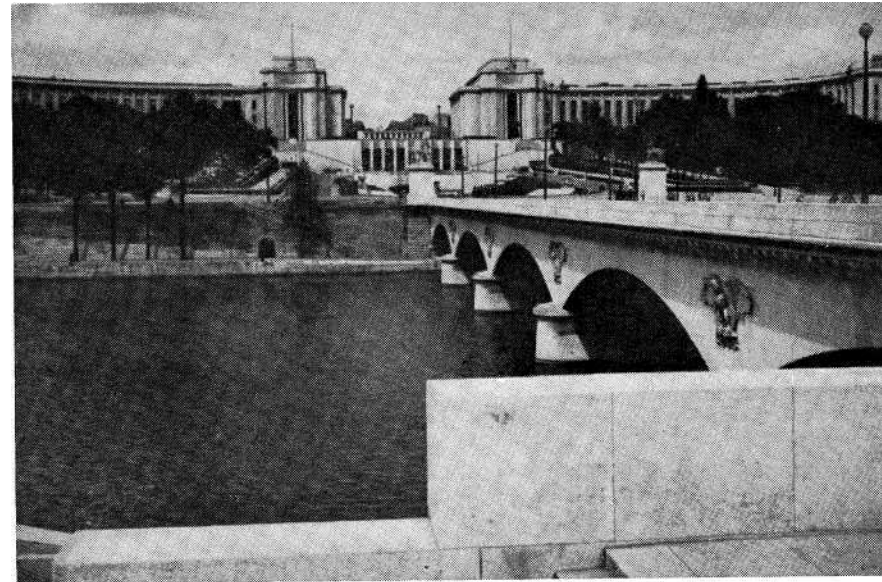
Het is dan ook volkomen natuurlijk dat de niet-gouvernementele organisaties, die juist berusten op het bestaan van een gemeenschap van verlangens en belangen en die een vrijwel onbeperkt gebied van menselijke activiteiten bestrijken, waarvan het kader de landsgrenzen verre te buiten gaat, in deze evolutie een plaats hebben verworven. Hun activiteit in het internationale vlak ging het ontstaan van organisaties tussen de Staten vooraf en heeft dit zelfs in de hand gewerkt. Hoeft nog in herinnering te worden gebracht dat de Unie van de Internationale Verenigingen, een beweging die haar bestaan dankt aan een Belgisch initiatief, en die het eerste voorlichtings- en coördinatiecentrum was van de N.G.O., dagteekent van 1910 ? Tot aan de oprichting van de Verenigde Naties voltrok deze actie zich echter noodzakelijkerwijze aan de zelfkant van iedere officiële internationale organisatie. Er bestonden wel bepaalde contacten tussen de N.G.O. en de Volkerenbond, doch die bleven altijd van officiële aard en *ad hoc*, zonder te zijn vastgelegd in een organieke tekst, die aan de N.G.O. een „statuut" zou hebben gegeven waardoor een erkende en doeltreffende actie mogelijk wordt.

Na de tweede wereldoorlog zou de Conferentie van San Francisco, in 1945, ter zake verandering brengen, zowel op het stuk van de doelstellingen die de nieuwe interstatenorganisatie op het specifieke gebied van de rechten van de mens zou nastreven, als wat de verplichtingen aangaat waartoe de Lid-Staten zich op dat gebied verbonden en de bijdrage die de N.G.O. kunnen leveren tot de beoogde internationale actie.

De N.G.O. hebben een invloed gehad op de wijze waarop deze punten in het Handvest van de Verenigde Naties werden opgelost. Zij hebben onder meer bijgedragen tot de aanneming van artikel 56, dat voor de Staten de internationale verplichting inhoudt de algemene eerbied voor en de inachtneming van de rechten van de mens en van de grondvrijheden te bevorderen voor allen,

zonder onderscheid naar ras, geslacht, taal of godsdienst, door maatregelen genomen op nationaal niveau, met de steun van de daartoe georganiseerde internationale gemeenschap. Verder is bekend welke beslissende rol de vertegenwoordigers van een veertigtal Amerikaanse organisaties en verenigingen, die in de hoedanigheid van officieuze „raadgevers" van de delegatie van de Verenigde Staten op de Conferentie van San Francisco waren toegelaten, gespeeld hebben bij de voorbereiding van de bepalingen van het Handvest met betrekking tot de rechten van de mens. Zij hebben, naar het lijkt inzonderheid door contacten met de delegatie van de Verenigde Staten alsook met andere delegaties op de Conferentie bijgedragen tot de aanneming van twee artikelen, die de

Het Palais Chaillot te Parijs, waar in 1948 de Verklaring van de Rechten van de Mens werd ondertekend

praktische grondslag vormen voor het optreden van de Verenigde Naties en de deelneming van de N.G.O. op dit gebied, namelijk de artikelen 68 en 71. Artikel 68, dat bepaalt dat de Economische en Sociale Raad commissies zal instellen met name ter bevordering van de rechten van de mens, heeft de oprichting mogelijk gemaakt van de Commissie voor de rechten van de mens en de Commissie voor de toestand van de vrouw. Wat artikel 71 betreft, dat bepaalt dat de Economische en Sociale Raad passende regelingen kan treffen voor het overleg met niet-gouvernementele organisaties, die betrokken zijn bij zaken binnen de grenzen van zijn bevoegdheid, hierdoor konden de grondslagen worden gelegd voor de samenwerking die zich in verscheidene vormen zou uiten en ontwikkelen. Deze regelingen, zo werd in dat artikel nog gezegd, kunnen

getroffen worden met internationale organisaties en, waar zulks gewenst is, met nationale organisaties na overleg met het betrokken Lid van de Verenigde Naties.

Vanaf 1946 gaf de Algemene vergadering, ingaand op de aanvragen van verscheidene N.G.O., die hun vertegenwoordigers bij de werkzaamheden van de Economische en Sociale Raad betrokken wilden zien, en overeenkomstig artikel 71 van het Handvest, aan de Raad de aanbeveling, zo spoedig mogelijk voorzieningen te treffen ten einde de N.G.O. van internationale, nationale of regionale aard, op wier ervaring hij mocht menen een beroep te moeten doen, in staat te stellen aan de Raad hun medewerking te verlenen als adviserende organen. In 1946 werd dan ook een overlegmechanisme georganiseerd. De procedures die aanvankelijk nogal rudimentair waren, werden door de Raad, in zijn resolutie 288 (X), tot een systeem gemaakt. Sederdien, in 1968, werden op dat stuk nieuwe voorzieningen getroffen, krachtens resolutie 1296 (XLIV) van de Raad, waarbij die aangelegenheid thans wordt geregeld.

In die resolutie heeft de Raad, die oordeelde dat het overleg met de niet-gouvernementele organisaties zo ruim mogelijk moest worden opgevat, op omstandige wijze de beginselen bepaald die hij zou toepassen bij de totstandbrenging van contacten met de N.G.O., met het oog op overleg, alsook de manier waarop zulks zou geschieden naar gelang van de verschillende categorieën van organisaties. Te dien einde maakt de Raad een onderscheid tussen de organisaties die voor de meeste van haar werkzaamheden belangstelling hebben (deze krijgen het algemeen adviserend statuut van categorie I), de organisaties wier bijzondere bevoegdheid en actie zich uitdrukkelijk tot enkele van haar werkingsgebieden beperkt (deze krijgen het bijzonder adviserend statuut van categorie II) en de organisaties die bij sommige gelegenheden een nuttige bijdrage kunnen leveren tot zijn werkzaamheden of tot die van zijn hulporganen (deze hebben geen adviserend statuut, maar worden opgenomen in een lijst). Het aantal N.G.O. met adviserend statuut bedraagt momenteel, voor categorie I, 16 en, voor categorie II, 116; bovendien zijn 40 N.G.O. op de lijst ingeschreven. Een bijzondere regeling is getroffen ten aanzien van de organisaties waaraan het adviserend statuut werd toegekend in categorie II, wegens hun betekenis voor de rechten van de mens. Er is bepaald dat die organisaties ter zake internationale activiteiten van algemene aard dienen te hebben, welke zich niet beperken tot de belangen van een groep personen in het bijzonder, van een enkele nationaliteit, of tot de toestand van een enkele Staat of van een beperkte groep Staten.

In verband met de toelating tot het adviserend statuut in deze categorie, werd benadrukt dat een bijzondere aandacht zal worden geschonken aan de aanvragen uitgaande van organisaties die de bestrijding ten doel hebben van het kolonialisme, de *apartheid*, de rassenonverdraagzaamheid en de andere klaarblijkelijke schendingen van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

Bij een nader onderzoek van de overlegprocedures, waarin resolutie 1296 (XLIV) en die welke deze is voorafgegaan voorzien, merkt men op dat zij aan de N.G.O. de middelen ter hand stellen om actief en tot op zekere hoogte rechtstreeks deel te nemen aan de werkzaamheden van de Raad en zijn hulporganen, met name de Commissie voor de rechten van de mens en de Commissie voor de toestand van de vrouw. Zo kunnen de organisaties van categorie I, onder

bepaalde voorwaarden, voorstellen dat bepaalde aangelegenheden op de voorlopige agenda van de commissies zouden worden geplaatst. Bovendien kunnen de organisaties van de categorieën I en II schriftelijke uiteenzettingen voorleggen over de kwesties die tot hun bijzondere bevoegdheid behoren, in verband met de werkzaamheden van die organen; zij kunnen ook vragen om door hen te worden gehoord.

De adviserende bijdrage van de N.G.O. tot de werkzaamheden van de hulporganen van de Raad kan zelfs de vorm aannemen van een werkelijke medewerking aan de studies die op initiatief van die organen worden ondernomen. Er wordt immers bepaald dat een commissie, onder voorbehoud van de ter zake geldende financiële voorzieningen, kan aanbevelen dat een organisatie die op een specifiek gebied bijzonder bevoegd is, bepaalde studies of enquêtes zou ondernemen of bepaalde stukken zou klaarmaken voor die commissie. Het staat de secretaris-generaal eveneens vrij aan de organisaties te vragen bijzondere studies te maken of bijzondere schriftelijke uiteenzettingen voor te bereiden. Het gebeurt voorts vaak dat de secretaris-generaal een beroep doet op de medewerking van de N.G.O., ingevolge de ter zake dienende resoluties van de Algemene Vergadering of van de Raad en zijn commissies, met het oog op de studies waarmede hij door deze organen is belast.

Om maar een recent voorbeeld te noemen : een groot aantal N.G.O. werden betrokken bij de voorbereiding van de studie, ondernomen ter uitvoering van resolutie 2450 (XXIII) van de Algemene Vergadering van 19 december 1968, in verband met de problemen die op het gebied van de rechten van de mens worden gesteld door de ontwikkeling van de wetenschap en de technologie en waarvan de aard zich bijzonder goed tot dit soort overleg leent.

Er zij opgemerkt dat de N.G.O. voorts de gelegenheid hebben om regelmatig deel te nemen aan het systeem van onderzoek van de periodieke rapporten, waarmede in 1956 een aanvang werd gemaakt en dat thans gebeurt overeenkomstig resolutie 1074 (XXXIX) die in 1965 door de Raad werd aangenomen. Krachtens dit systeem worden de Lid-Staten van de Verenigde Naties of van de gespecialiseerde instellingen uitgenodigd om verslagen in te dienen volgens een driejaarlijkse cyclus, waarvan het eerste jaar de burgerlijke en politieke rechten aan bod komen, het tweede jaar de economische, sociale en culturele rechten en het derde jaar de vrijheid van informatie. Ingevolge de ter zake dienende resoluties van de Raad, worden de N.G.O. die een adviserend statuut bezitten, officieel uitgenodigd objectieve inlichtingen te verstrekken. Een Speciaal Comité van de Commissie van de rechten van de mens is belast met het onderzoek en de beoordeling van de ontvangen rapporten en andere inlichtingen en legt aan de Commissie dienaangaande opmerkingen, conclusies en aanbevelingen voor. Wanneer in de inlichtingen verstrekt door de N.G.O. melding wordt gemaakt van Lid-Staten van de Verenigde Naties of van leden van de gespecialiseerde instellingen, worden de betrokken inlichtingen voor eventuele opmerkingen aan de genoemde Lid-Staten doorgezonden. De secretaris-generaal deelt vervolgens de opmerkingen van de N.G.O., alsook de commentaar die de betrokken Staat dienaangaande mocht hebben uitgebracht, mede aan de Commissie voor de rechten van de mens, aan die voor de toestand van de vrouw, alsook aan de Subcommissie voor de bestrijding van discriminatiemaatregelen en voor de bescherming van de minderheden.

Dank zij de hiervoren uiteengezette overlegssystemen kunnen de N.G.O. een niet te verwaarlozen rol spelen, in het institutioneel kader van de Verenigde Naties, bij de internationale bevordering van de rechten van de mens. In dit verband kunnen de N.G.O., vooral die welke over grote onderzoekings- en verspreidingsmiddelen beschikken, zich afvragen of zij, al die jaren, wel voldoende gebruik hebben gemaakt van de middelen die de Verenigde Naties-organen voor hen beschikbaar stellen met het oog op de verwezenlijking van de doelstellingen van het Handvest van de Verenigde Naties en van de internationale akten met betrekking tot de eerbied voor de rechten van de mens.

Men hoeft nauwelijks te herinneren aan de rol die zij hebben gespeeld bij de voorbereiding van de Universele Verklaring. Sommige auteurs van de Verklaring hebben zelf de waarde in het licht gesteld van de aanmoedigingen en bijstand die de officiële delegaties hebben gekregen van de vertegenwoordigers van de N.G.O. De heer René Cassin, oud-voorzitter en lid van de Commissie voor de rechten van de mens en oud-voorzitter van het Europese Hof voor de rechten van de mens heeft, in een rede die hij in september 1968 uitsprak voor de Internationale Conferentie van de N.G.O. over de rechten van de mens te Parijs, zeer terecht beklemtoond dat de achtereenvolgende ontwerpen van Universele Verklaring aanzienlijk werden verbeterd dank zij de medewerking van de N.G.O. en hun passende opmerkingen.

Vermeldenswaard is ook het volgehouden streven van de N.G.O. bij de besprekingen van de Commissie voor de rechten van de mens en van de Algemene Vergadering, die in 1966 geleid hebben tot de aanneming van de beide Pacten van de Rechten van de Mens en van het Facultatief Protocol. Dit Protocol voorziet in de mogelijkheid voor de particulieren die oordelen slachtoffer te zijn van een schending van de in het Pact afgekondigde rechten, mededelingen voor te leggen aan een comité voor de rechten van de mens, dat ze onderzoekt en ze voor uitleg of opmerkingen ter kennis brengt van de betrokken Staat.

De N.G.O. worden eveneens uitgenodigd om waarnemers te zenden op andere vergaderingen die onder de auspiciën van de Verenigde Naties worden gehouden. Dit geldt voor de seminars, georganiseerd in het kader van de adviserende diensten inzake de rechten van de mens, opgericht door resolutie 926 (X) van de Algemene Vergadering. De secretaris-generaal vraagt de N.G.O. met adviserend statuut, die bijzonder belang stellen in het door het seminarie behandelde onderwerp, zich daar te laten vertegenwoordigen door waarnemers. Talrijke N.G.O. hebben aldus de gelegenheid gehad de zowat achtendertig seminars bij te wonen die tot nog toe hebben plaatsgehad. Overigens kan de Economische en Sociale Raad de N.G.O. uitnodigen deel te nemen aan cfe conferenties die hij bijeenroept met toepassing van lid 4 van artikel 62 van het Handvest en, krachtens resolutie 479 (V) die de Algemene Vergadering in 1950 heeft aangenomen, kan hij eveneens niet-gouvernementele conferenties bijeenroepen. Men zal zich herinneren dat hij aldus twee conferenties van de N.G.O. heeft bijeengeroepen, met het oog op de uitschakeling van de vooroordelen en discriminaties, de ene in 1955 en de andere in 1959.

Toen zij besliste in april-mei 1968 te Teheran de Internationale Conferentie voor de rechten van de mens te houden, heeft de Algemene Vergadering, van haar kant door haar resolutie 2339 (XXII) van 18 december 1967, de N.G.O. met adviserend statuut die klaarblijkelijk belang stellen in de aangelegenheden

die op de agenda van de Conferentie voorkwamen, uitgenodigd om waarnemers te zenden. Talrijke N.G.O. zijn dan ook op die uitnodiging ingegaan en dit was eveneens het geval voor sommige N.G.O. zonder adviserend statuut, die waren uitgenodigd door het Voorbereidend Comité van de Conferentie, krachtens de beslissingen van de Algemene Vergadering.

Gezien de perken die door het Handvest aan hun deelneming aan de werkzaamheden van de Verenigde Naties-lichamen worden gesteld, bevorderen de N.G.O. voorzeker nog het meest daarbuiten en in hun eigen bevoegdheidsfeer de doeleinden van de Verenigde Naties, waardoor positieve resultaten worden geboekt op het gebied van de rechten van de mens.

Op dit gebied is hun inspirerende en overredingsrol van zeer grote betekenis. Men zou verscheidene belangrijke gevallen kunnen noemen waarin de nationale officiële organen ertoe werden gebracht maatregelen te nemen, ofwel op rechtstreeks initiatief van de N.G.O., ofwel onder invloed van hun actie. Op het gebied van de verschillende discriminatievormen, bijvoorbeeld, die nog in vele landen bestaan, staat het buiten kijf dat de actie die zij hebben gevoerd, een invloed heeft gehad op de beweging die zich op het vlak van de Verenigde Naties heeft ontwikkeld en die uiteindelijk in 1963 geleid heeft tot de afkondiging van de Verklaring op de uitschakeling, van iedere vorm van rassendiscriminatie en tot aanneming, in 1965, van de Internationale overeenkomst op de uitschakeling van iedere vorm van rassendiscriminatie die in januari 1969 in werking is getreden. In hetzelfde verband werd herhaaldelijk beklemtoond hoe de N.G.O., door hun actieve steun en door passende campagnes, kunnen en zouden moeten bijdragen tot de inwerkingtreding van de internationale akten betreffende de rechten van de mens, die door toedoen van de Verenigde Naties werden uitgewerkt. Dit mogelijk aspect van hun optreden houdt overigens verband met de voorlichtings- en opvoedingsrol die zij steeds hebben vervuld en die van fundamenteel belang blijft. Men moet vaststellen dat de N.G.O. die veel hebben gedaan voor de verspreiding van de Universele Verklaring en van de beginselen ervan, wegens hun specifieke bevoegdheden bijzonder aangewezen zijn om de ter zake geboekte vooruitgang en de hinderpalen die voor de toepassing ervan dienden te worden overwonnen, bekend te maken. Zij kunnen vooral de aandacht van het publiek en van de overheid vestigen op de leemten en tekorten van de geldende teksten, alsmede op de misbruiken en schendingen waaraan een eind zou moeten worden gemaakt. Anderzijds zijn zij het ook die het best kunnen getuigen van de verlangens en reacties van de publieke opinie en op dit gebied kunnen optreden als de verlichte vertolkers van het collectief bewustzijn.

Het Internationale Jaar voor de rechten van de mens, dat in 1968 werd gevierd, biedt wellicht nog de meest treffende en betekenisvolle illustratie van de medewerking die kan bestaan tussen de Verenigde Naties en de N.G.O., bij het streven naar een gemeenschappelijk doel. De aanneming door de Algemene Vergadering van programma's van specifieke maatregelen en activiteiten, waaraan niet alleen de Lid-Staten van de Verenigde Naties, de gespecialiseerde instellingen en de regionale intergouvernementele organisaties, maar ook de niet-gouvernementele organisaties uitgenodigd werden deel te nemen, heeft onmiddellijk een grote belangstelling gewekt onder de N.G.O. Deze is tijdens het jaar tot uiting gekomen in een verhoging van hun inspanningen en initiatieven op het gebied van de rechten van de mens. Het Informatieblad over het Internationale Jaar,

dat tussen juni 1967 en januari 1969 werd uitgegeven door de Voorlichtingsdienst van de Verenigde Naties en de Afdeling rechten van de mens, alsook de rapporten die de secretaris-generaal aan de Algemene Vergadering heeft voorgelegd met betrekking tot het Internationale Jaar, geven trouwens een duidelijk idee van de inspanningen die alle plaatselijke, gewestelijke, nationale en internationale organisaties zich op hun verschillende activiteitsgebieden hebben getroost om de doelstellingen en de plannen van het Internationale Jaar te helpen verwezenlijken. In totaal hebben 164 nationale en internationale organisaties, waarvan sommige honderden duizenden en zelfs miljoenen leden tellen, gevolg gevend aan de oproep die de Algemene Vergadering tot hen had gericht, aan de secretaris-generaal inlichtingen verstrekt nopens de maatregelen die zij ter gelegenheid van dat Jaar hadden genomen; dit cijfer alleen reeds spreekt boekdelen. Belangrijk is in dit verband ook dat de nationale niet-gouvernementele organisaties hun volledige steun hebben toegezegd aan de nationale comités, die, op aanbeveling van de Algemene Vergadering in haar resolutie 2217 (XXI), in verscheidene landen werden opgericht om de nationale manifestaties en de andere activiteiten van het Jaar te coördineren.

In veel gevallen werden deze nationale comités officieel opgericht door de regeringen, met de medewerking van de N.G.O. In bepaalde gevallen belastten de regeringen zelfs de N.G.O. met de organisatie van de viering van het Jaar. In dit verband dient wellicht te worden gewezen op de bijzondere inspanningen van nationale comités die, zoals het Belgisch comité, een groot aantal organisaties, vakbondsmensen, werkgevers, juristen, vrouwen, jongeren en talrijke anderen betrokken hebben bij de „planning” en de uitvoering van verscheidene manifestaties en publicaties; allen hebben met de middelen waarover zij beschikken, bijgedragen tot de bekendmaking van de doelstellingen van het Internationale Jaar.

Het Internationale Jaar was voor de N.G.O. een gelegenheid om nauwer met elkaar samen te werken op internationaal vlak. Men zal zich herinneren dat een internationaal *ad hoc* comité van de N.G.O. voor het Internationale Jaar speciaal met het oog daarop in 1966 werd opgericht, met een Comité te New York en een ander te Genève. Door voortdurende contacten tot stand te brengen met de aangesloten organisaties, enerzijds, en met de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, anderzijds, is dit Comité erin geslaagd de werkzaamheden van de N.G.O. in het nationale en het internationale vlak aan te wakkeren en te coördineren. Andere comités van de N.G.O. werkten bij de UNESCO, de Raad van Europa en elders. De Internationale Conferentie van de N.G.O. over de rechten van de mens "die in september 1968 in de zetel van de UNESCO te Parijs werd bijeengeroepen, heeft de waarde van deze samenwerking en van deze coördinatie, zowel door het aantal daarop vertegenwoordigde N.G.O. als door de draagwijdte van hun aanbevelingen, duidelijk in het licht gesteld. Deze aanbevelingen bevestigden en beantwoordden in ruime mate aan de oriënteringen en resoluties aangenomen door de Internationale Conferentie van Teheran." H •

De conclusie die binnen het bestek van ons betoog wellicht nog het duidelijkst naar voren treedt uit de vergadering van Parijs, is dat de N.G.O., geleid door de tastbare resultaten die, dank zij de internationale actie waaraan zij met al hun krachten hebben medegewerkt, reeds werden verkregen op het stuk van de rechten van de mens, de wil te kennen hebben gegeven hun inspanningen te

verhogen om de Organisatie der Verenigde Naties in staat te stellen haar werk in de vaak nieuwe wegen die te Teheran werden uitgestippeld, voort te zetten en ervoor te waken dat de Organisatie voortijvert in de richting door het Handvest aangegeven, met het oog op een degelijker bescherming van de eerbied voor de rechten van de mens, waar ook ter wereld.

DE V.N. VIJFENTWINTIG JAAR LATER

door René FOURDIN,

Directeur van de Dienst der Verenigde Naties bij het Belgisch Ministerie van Buitenlandse Zaken.

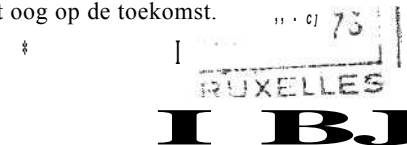
Het jaar 1970 moet een belangrijk jaar zijn op het stuk van de internationale samenwerking, want in de loop daarvan zullen een aantal manifestaties, vieringen en initiatieven plaats vinden.

De Unie van de Internationale Verenigingen viert haar zestigjarig bestaan, naar aanleiding waarvan velen haar een ruimschoots verdiende hulde zullen kunnen brengen voor de nauwe en doelmatige samenwerking die zij onafgebroken heeft verleend aan de internationale organisaties, zowel de openbare als de particuliere.

Voorts zal tijdens het jaar 1970 ook het vijfentwintigjarig bestaan worden herdacht van de Organisatie der Verenigde Naties, aangezien het Handvest van San Francisco op 25 juni 1945 ondertekend werd en in oktober van dat zelfde jaar in werking trad.

Daarbij zal het jaar 1970 ter uitvoering van de resoluties 2218 B (XXI) en 2305 (XXII), ook het uitgangspunt vormen voor een bijzonder belangrijke inspanning op het gebied van de ontwikkelingssamenwerking, aangezien de jaren '70 en '80 door die resoluties tot „Jaren van het Tweede Decennium van de Ontwikkeling” werden uitgeroepen.

Het lijkt ons wel dienstig te pogen enige conclusies te trekken uit het verband met de verschillende etappes en te trachten daar een betekenis te vinden in het licht van het verleden en met het oog op de toekomst.

In de eerste plaats zij aangestipt dat de Conferentie van de Verenigde Naties over de Internationale Organisatie, officieel „Conferentie van de Verenigde Naties over de Internationale Organisatie” geheten, een aanvang nam op 25 april 1945, d.woZ. nog voordat de oorlog in Europa geëindigd was. Deze Conferentie leidde tot de aanneming van het Handvest, tijdens een plenaire zitting te San Francisco op 25 juni 1945, d.i. enkele dagen na het einde van de vijandelikheden in Europa.

Nadat het Handvest door het vereiste aantal regeringen was bekrachtigd, trad het op 24 oktober 1945 in werking — de verjaardag van de Verenigde Naties, voortaan officieel „Dag van de Verenigde Naties" geheten ■— toen de vijandelijkheden van de tweede wereldoorlog in Azië nauwelijks beëindigd waren.

Kortom, de onderhandelaars van San Francisco bereidden de vrede voor de internationale gemeenschap voor op een ogenblik dat men alleen nog maar het einde van het conflict begon te onderscheiden.

Deze atmosfeer heeft voorzeker een stempel gedrukt op het Handvest en op de verlangens die daarin zijn vervat en waaruit men moet opmaken dat het vooral erop aankomt een nieuwe oorlog te voorkomen en de vrede op duurzame grondslagen te vestigen.

Deze constatacie wordt nog versterkt wanneer men weet dat de te San Francisco aangenomen tekst de vrucht is van een aantal ontmoetingen, onderhandelingen en verklaringen die de voorbereidende fase vormden, de politieke loop en het scheppingsproces van de Verenigde Naties. Het betreft de Verklaring van de Geallieerden, afgelegd te Londen op 12 juni 1941, de Verklaring van 14 augustus 1941, bekend onder de naam Atlantisch Handvest, de Verklaring van de Verenigde Naties afgelegd door 26 Staten te Washington op 1 januari 1942, de conferenties van Moskou en Teheran, tijdens het jaar 1943 en ten slotte de conferenties van Dumbarton Oaks in 1944 en Yalta begin 1945. Deze verschillende etappes zijn gekenmerkt door een gemeenschappelijk streven, te weten de wijze waarop de naoorlogse wereld moest worden georganiseerd, inzonderheid wat haar veiligheid betreft.

Het is dus logisch dat men deze zienswijze terugvindt in de structuur van de Organisatie zelf. Om die reden ook hebben de onderhandelaars onder de verschillende door het Handvest ingestelde organen, bijzondere aandacht besteed aan de Veiligheidsraad, die moet zorgen „voor de handhaving van de internationale vrede en veiligheid" (artikel 24 van het Handvest).

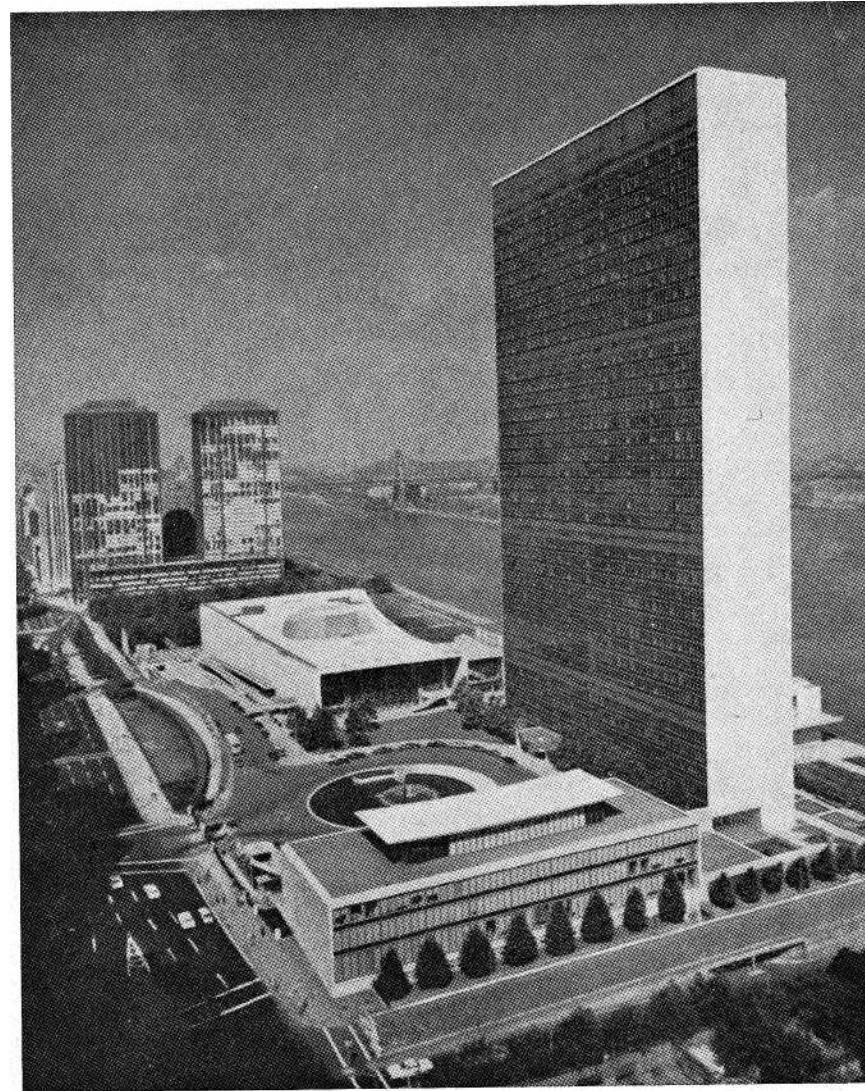
Het is het enige orgaan dat over dwangmiddelen beschikt, want de Algemene Vergadering kan slechts aanbevelingen doen en de Economische en Sociale Raad werd, op dat ogenblik, vooral beschouwd als een orgaan dat „studies en rapporten kan maken, of het initiatief daartoe nemen, met betrekking tot internationale, sociale, culturele, opvoedkundige, hygiënische en aanverwante zaken en aanbevelingen met betrekking tot alle zodanige zaken kan doen aan de Algemene Vergadering, de Leden van de Verenigde Naties en de betrokken gespecialiseerde organisaties" (artikel 62 van het Handvest).

De artikelen 63 en volgende van het Handvest verlenen weliswaar aan de Economische en Sociale Raad een welomschreven bevoegdheid in bepaalde aangelegenheden, met name inzake de coördinatie van de gespecialiseerde organisaties, doch het is duidelijk dat de stellers van het Handvest niet hebben vermoed welke omvang en betekenis die werkzaamheden zeer spoedig zouden krijgen.

Bepaalde kwesties die tijdens de voorbereidende werkzaamheden van het Handvest slechts in brede trekken werden geschetst, hebben zich met een onvermoede snelheid ontwikkeld. Het feit dat niet-autonome gebieden onafhanke-

lijk zijn geworden, heeft de politieke fysionomie van de Verenigde Naties grondig gewijzigd. Het aantal Leden van de Verenigde Naties, dat in 1945 slechts 51 bedroeg, was in 1960 opgelopen tot 83 en belooft 126 in 1970.

Bovendien krijgt het begrip ontwikkelingssamenwerking of bijstand aan de ontwikkelingslanden een bijzondere betekenis. Was het jaar 1960 onder meer

Zetel der Verenigde Nates te New York

gekenmerkt door de aanneming, door de Algemene Vergadering, van „de verklaring over het verlenen van de onafhankelijkheid aan de koloniale landen en volkeren“, dan zal 1961 voor de President van de Verenigde Staten de gelegenheid zijn om voor te stellen dat het lopende decennium officieel de naam krijgt van „Decennium van de Verenigde Naties voor de ontwikkeling“.

Het betreft hier het eerste ontwikkelingsdecennium dat een ruime beweging inluit, die zich steeds verder zal uitbreiden en waarbij de economische en sociale problemen die in het kader van de Verenigde Naties worden onderzocht, naast de politieke problemen, de plaats zullen krijgen die hen toekomt. Nu is het begrip ontwikkeling een term die slechts vrij onlangs ingang heeft gevonden in het kader van de Organisatie der Verenigde Naties. De Organisatie is zich maar geleidelijk aan en op pragmatische wijze gaan bezighouden met de ontwikkelingsproblemen en aanvankelijk zelfs alleen in de vrij beperkte zin van de technische bijstand.

Zonder overdrijving kan worden gezegd dat in de beginne geen enkel gezamenlijk plan aan deze actie ten grondslag lag en dat deze, zowel van de kant van de Organisatie als van die van de gespecialiseerde instellingen, eerder zonder vaste regel werd gevoerd. Allereerst werd er hulp verleend aan bepaalde landen, daarna had men een verruimd programma voor technische bijstand en slechts bij de oprichting van het Speciaal Fonds van de Verenigde Naties voor de Ontwikkeling deed het begrip ontwikkeling zijn intrede in het vocabularium van de Organisatie.

Van alle kanten werden inspanningen geleverd, zowel multilaterale in het kader van de Verenigde Naties, als op het veel ruimere gebied van de bilaterale acties die meer door historische beweegredenen zijn ingegeven dan dat zij streven naar een hulpverlening met het doel het groeitempo van de ontwikkelingslanden te versnellen om een gestadige groei te bewerkstelligen.

Sommigen hebben wel gezegd dat de resultaten van het eerste ontwikkelingsdecennium nogal ontgoochelend zijn geweest.

Dat is misschien juist, wanneer men ze vergelijkt met de verwachtingen die de woorden van President Kennedy in 1961 hadden doen ontstaan. Maar wanneer men een blik werpt op de verkregen resultaten in vergelijking met andere experimenten uit de geschiedenis, en rekening houdend met de onmiddellijke antecedenten, dan kan dit oordeel wellicht genuanceerd zijn.

Het economisch groeipercentage in Latijns-Amerika, Azië, Afrika en in de mediterrane landen beliep, tijdens die periode, nagenoeg 4,5 % per jaar. Al ligt dit cijfer beneden dat van de Verenigde Staten en Japan tijdens de XIXe eeuw, toch kan het worden vergeleken met de economische vooruitgang van de Europese landen in een gelijkwaardig stadium van hun ontwikkeling. Bovendien mag men niet vergeten dat, zowel bij de Organisatie als bij de industrielanden, tijdens die periode verscheidene theorieën opgeld deden in verband met de beste manier om de ontwikkeling te bevorderen, welke theorieën nu eens het ene dan weer het andere punt beklemtonden, doch deze illusie gemeen hadden, dat de onderontwikkelde landen, eenmaal het specifiek aanbevolen middel zou zijn toegepast, een uiterst snelle groei zouden kennen.

Wij weten nu dat de ontwikkeling een geheel vormt en een krachtige, gecoördineerde en evenwichtige actie vergt, indien men ook maar enigzins wil slagen.

Bovendien moet zij, om niet op een geldverspilling uit de lopen, over een minimum economische administratieve infrastructuur kunnen beschikken.

Ten slotte, en misschien is het maar goed ook, kwamen talrijke steunmaatregelen ten goede aan sectoren van de infrastructuur waar de resultaten niet onmiddellijk weerslag vinden in termen van groei.

Na verloop van tijd, kan men thans en kon men reeds in 1965 zien dat men zich op bepaalde punten heeft vergist. Maar het zou bijna een wonder geweest zijn indien dat niet het geval was, gelet op de geringe ervaring die men, zelfs op wereldschaal, in verband met die problemen bezat. Om die vergissingen te verhelpen tracht de Economische en Sociale Raad sedert bijna twee jaar, een strategie te bepalen voor de ontwikkeling van de derde wereld tijdens het decennium 1970. Een comité voor de ontwikkelingsplanning heeft gepoogd met behulp van de technieken van deze recente wetenschap, de macro-economie, een aantal doelstellingen en grootheden te bepalen voor de groei van het bruto produkt van de ontwikkelingslanden. Het heeft het cijfer 6 tot 7 % genomen als gemiddeld jaarlijks groeipercentage, met een vermeerdering voor de landbouwproductie met nagenoeg 4 %, voor de industrieproductie met 8 tot 9 % en voor de invoer met 7 tot 8 %. Dit veronderstelt ook dat de binnenlandse spaargelden van de betrokken landen toenemen en 15 a 20 % van het bruto produkt bereiken.

Er zij vermeld dat de economische ontwikkeling niet de enige zorg is van dit tweede decennium, ook de sociale ontwikkeling dient de volle aandacht te krijgen. In dit verband moet rekening worden gehouden met de ervaring opgedaan tijdens het eerste decennium, dat vooral de economische ontwikkeling op het oog had.

Indien men een minimum aan sociale rechtvaardigheid wil verzekeren en de levensvoorwaarden van de massa werkelijk wil verbeteren, dient men zich bewust te zijn van de onderlinge afhankelijkheid van de sociale en economische verschijnselen en geïntegreerde economische en sociale doeleinden en programma's uit te stippelen. Dit zal wellicht de regeringen voor een moeilijke politieke keuze plaatsen, wanneer zij de orde van voorrang zullen moeten bepalen, doch men dient zich daar rekenschap van te geven indien men wil dat iedereen bij de ontwikkeling betrokken wordt en men er zich dientengevolge wil van verzekeren dat allen hun deel krijgen van de vruchten der ontwikkeling. Voorts moeten de Verenigde Naties voorkomen dat dit werk geremd en belemmerd wordt door doctrinaire twisten en te enge opvattingen of door tegenstellingen tussen de blokken in gevaar wordt gebracht. Indien men daar geen acht op geeft, zullen deze meningsverschillen onvermijdelijk naar een impasse leiden.

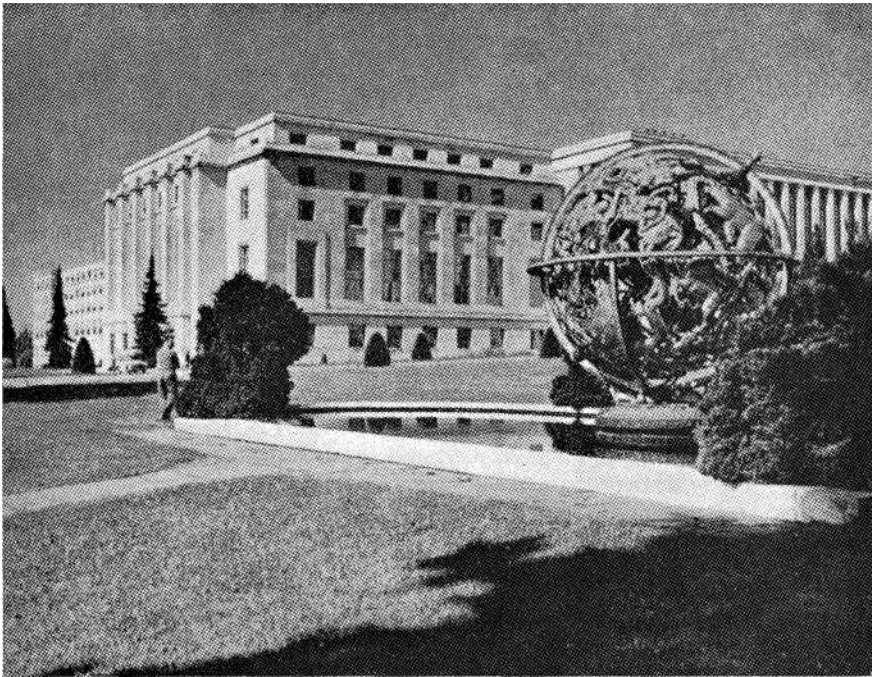
Dat is de reden waarom de drijfveer tot deze actie, de overtuiging moet zijn dat het hier gaat om een algemeen belang, een belang dat volkomen duidelijk is voor allen die de solidariteit en zelfs de complementariteit van de economieën der hedendaagse wereld objectief onder ogen zien. Thans bestaat er alleen nog economische onafhankelijkheid in de onderlinge afhankelijkheid; geen enkel land is vrij van een economische crisis, geen enkele werkelijke en duurzame welvaart kan worden opgebouwd op een fundamentele wanverhouding.

Dat is de opdracht van de economische en sociale sector van de Verenigde Naties en bepaaldelijk van de Economische en Sociale Raad. De coördinatie-

rol die zij op dit gebied dient te vervullen, ligt voor de hand. Er is uit ervaring gebleken dat de eigen inspanning van de ontwikkelingslanden in het algemeen slechts zeer langzaam vruchten afwerpt, dat hulp zonder passende eigen inspanning een verspilling is, maar dat een combinatie van de twee de landen voorzeker vooruithelpt.

Deze hulp strekt zich uit tot alle gebieden en talrijke lichamen zijn erbij betrokken. De eerste moeten, zoveel mogelijk, gecoördineerd worden en de tweede moeten hun medewerking willen verlenen. In het kader van deze coördinatie dient een bijzondere plaats toegekend aan de studie van concrete middelen en aan de vestiging van samenwerkingsmechanismen in het plaatselijke en gewestelijke vlak ten einde ieders actie doelmatiger te maken, de beschikbare middelen beter te gebruiken en te spreiden en de individuele inspanningen te harmoniseren en te coördineren.

Het Europees Kantoor van de Verenigde Naties te Genève

Dit is geen gemakkelijke taak. Immers, is het reeds moeilijk om voorspellingen te doen en plannen te maken in verband met de economische ontwikkeling van een land, van een vrij homogene groep, zoals de Europese Gemeenschap, dan wordt die onderneming nog moeilijker wanneer zij de hele wereld geldt, met haar onmetelijke verscheidenheid van landen, die zo sterk uiteenlopen wat hun

bronnen van inkomsten, economisch potentieel, ontwikkelingspeil en politiek betreft. Op dit gebied bestaan er geen eenvoudige oplossingen, geen wondermiddelen.

Waar het vooral op aan komt, dat is dat de wil aanwezig is om alle strevingen naar een gemeenschappelijk doel op te voeren en te coördineren en dat alle internationale en individuele acties uiteindelijk binnen het raam van dat doel hun plaats krijgen.

Uit deze korte analyse blijkt dat, naast de politieke kwesties, de economische en sociale problemen een hoogst belangrijke betekenis hebben verworven in het leven van de internationale organisaties.

In het licht van deze toestand blijkt een versterking van de coördinerende rol van de Economische en Sociale Raad, die het Handvest in zeer algemene bewoordingen had geschetst thans meer dan noodzakelijk. Gelet op de vermenigvuldiging van de instellingen en de verscheidenheid van de betrokken programma's moet de Economische en Sociale Raad over coördinatiemiddelen kunnen beschikken, die aangepast zijn aan de nieuwe behoeften.

Met andere woorden, de Economische en Sociale Raad moet, voor de Verenigde Naties, op economisch en sociaal gebied zijn, wat de Veiligheidsraad is op politiek gebied en elk moet zijn eigen middelen en methodes hebben.

Door dit probleem onder ogen te zien zal elke, zowel de overheid als de niet-gouvernementele organisaties nuttig werk leveren voor de internationale gemeenschap.

Nu de Verenigde Naties de tweede kwart eeuw van hun bestaan ingaan, heeft hun structuur zeker geen behoefte aan wijziging maar eerder aan aanpassing aan de nieuwe behoeften in hun werking en in hun methodes.

De conclusie van deze vaststelling staat te lezen in het betoog dat de heer P. Harmel, minister van Buitenlandse Zaken op 25 september 1969 heeft gehouden tijdens de XXIVe zitting van de Algemene Vergadering : ^

„Wij zijn getroffen door een onbetwiste constatacie : de vijfentwintig jaar die nu bijna verstreken zijn, zijn gekenmerkt door een beweging van het mensdom die meer veranderingen heeft gekend dan vele andere eeuwen samen. En wij zijn er allen zeker van dat de vijfentwintig andere jaren die ons nog scheiden van de derde duizend jaren van onze tijdrekening dezelfde versnelling van de geschiedenis zullen ondergaan.

Het heelal verandert voortdurend van dimensie, in die zin dat de aarde, sedert dit jaar, niet meer afgezonderd is van de andere hemellichamen en dat de volkeren van onze planeet iedere dag wat dichter bij elkaar komen, zij hebben het fysisch gevoel van elkaar afhankelijk te zijn nog voor dat zij dit abstract hebben ingezien. Zij leven dan ook in een steeds dichtere mengeling van belangen, rassen, godsdiensten, politieke en sociale systemen, die alle naar nieuwe oecumenismen streven. Daarom zijn wij, nu de XXe verjaardag van onze tijdrekening in het verschiet ligt, overtuigd dat de Verenigde Naties meer dan ooit noodzakelijk zijn. Wij vragen ons echter af of onze Organisatie, die een kwart eeuw geleden

ontworpen en gestructureerd werd voor een thans sterk veranderde wereld, wel voldoende evolueert om hier werkelijk de koers te volgen van de beweging van de aarde naar haar eenheid.

De voortdurende evolutie van de wereld zou er ons bijgevolg moeten toe aansporen om naar aanleiding van dit XXV-jarig bestaan een inspanning te leveren om onze Organisatie gelijke tred te doen houden met de gebeurtenissen".

DE INTERNATIONALE SAMENWERKING EN DE OPVOEDERS

door Louis VERNIERS,

Ere-secretaris-generaal van het ministerie van Nationale Opvoeding.

Of het nu gaat om de beleefdheid, de hoffelijkheid, de bestrijding van het alcoholverbruik of van het gebruik van verdovende middelen, de vaderlands-lievendheid of de internationale verstandhouding, de bescherming van de dieren of de eerbied voor de bomen, telkens wendt de overheid zich tot de school, van wie zij verwacht dat zij zich die zaak ter harte zal nemen. En ook de gezinnen doen dat. Het staat aan de leerkrachten — onderwijzers of leraars — aan de wensen van de ministers of notabelen tegemoet te komen. Zijn zij niet verantwoordelijk voor de vorming van de kinderen en de jonge mensen ?

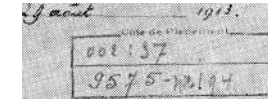
Beslist. Maar vandaag nog minder dan gisteren... kunnen zij die taak alleen aan. Hoogstens kunnen zij een bijdrage leveren tot de opvoedende actie. Maar opdat die bijdrage werkelijk doelmatig zou zijn, moet een vernieuwing van de leerprogramma's, van de methodologische praktijken en van de opvattingen over de tucht (d.w.z. de verhoudingen tussen leerkrachten en leerlingen) worden doorgevoerd.

„Het is een paradoxaal systeem waarvan de gevolgen niet van gevaar zijn ontbloot, de jongeren zorgvuldig afzijdig te houden van de grote politieke en sociale problemen". Dat was mijn mening in 1936 (zie „La Rénovation de l'Ecole, Collection Equilibres", Brussel blz. 11). En dat is ook vandaag nog mijn mening. De gebeurtenissen van mei 1968 te Parijs en op andere plaatsen hebben mij alleen maar in mijn overtuiging versterkt.

De lezer gelieve mij mijn onbescheidenheid te verontschuldigen, want ik had graag nog een andere korte passage uit mijn studie van toen aangehaald: „Vrijheid, leven, spontaneïteit en actie vormen de sleutelwoorden van een vernieuwde opvoedkunde, maar het is niet voldoende ze neer te schrijven, ze uit te schreeuwen of ze te herhalen; zij moeten de grondslagen worden van een werkelijke vernieuwing van de morele en intellectuele opvoeding" (idem, blz. 54).

BUREAU INTERNATIONAL DE DOCUMENTATION EDUCATIVE

ax mm jw* Et)YAHÏ

Edward Peeters (1873-1937), een Belgisch onderwijzer, was „de eerste realisator van de idee van een Internationaal Onderwijsbureau", door het oprichten te Oostende, in 1909, van het Internationaal Bureau voor Onderwijsdocumentatie, dat hij leidde en in stand hield tot aan de eerste wereldoorlog. Een volledig hoofdstuk werd aan hem gewijd in het boek van P. Rossello, „Les Précurseurs du Bureau d'Education", verschenen te Genève in 1943

En wanneer ik dat schrijf, vertel ik niets nieuws. Wanneer ik de stem verhef tegen de kazernetucht die nog in zoveel schoolinrichtingen heerst, tegen de overladen programma's, tegen het verbalisme en integendeel pleit voor een systeem van autonomie van de leerlingen, voor een methodologie die een beroep doet op nieuwsgierigheid en de bedrijvigheid van de leerlingen en op de wereld buiten de school, dan liet ik mij slechts leiden door grote pedagogen als Decroly, Kerschensteiner, Ferrière, Claparède en zovele anderen.

Ik volgde de aanbeveling van een ander groot vernieuwer, de Amerikaan John Dewey, die verklaarde: „Men moet de kinderen voorbereiden op het leven in gemeenschap door het leven in gemeenschap te beoefenen”.

De school mag geen hermetisch afgesloten plaats zijn. Integendeel, zij moet openstaan voor de buitenwereld, contact houden met de omgeving en met de eigentijdse realiteiten. Zij moet voldoen aan de nieuwsgierigheid en ook aan de actiedrang bij de jeugd. Daarvoor moet zij een levenloze scholastiek, die slechts leidt tot verveling... en zelfs tot oproerigheid, overboord gooien.

Wanneer wij dan nagaan welke rol de opvoeders (onderwijzers in het lager en leraars in het secundair onderwijs) kunnen vervullen bij de bevordering van de internationale samenwerking, moet in de eerste plaats worden vermeld dat men niets hoeft te verwachten van de loutere inschrijving van een nieuw leervak op de reeds zo overladen studietabel, noch van een ministeriële circulaire. Men heeft dus niets aan een aantal „lessen” in de vorm van uiteenzettingen ex-cathedra, doch wel aan „toevallige gesprekken” die meestal, volgens de wens van Claparède, antwoorden van de meester zullen zijn op vragen van de leerlingen.

Deze vragen zullen voorzeker niet zeldzaam zijn en worden ingegeven door hetgeen de leerlingen gezien of gehoord zullen hebben in de huiskring, in de ene of andere jeugdgroepering, bij het beluisteren van de radio, op de televisie, ook misschien op een aanplakbiljet, in een dag- of weekblad. Men dient immers rekening te houden met hetgeen de jongeren leren buiten de school en de methodologie aan te passen aan de nieuwe omstandigheden en toestanden, geschapen door de massa-media (zonder daarom alle stellingen van Mac Luhan aan te nemen).

Goede leerkrachten die bereid zijn hun bijdrage te leveren tot de internationale samenwerking, zullen er zoveel mogelijk naar streven de *geest van samenwerking* in de klas zelf te ontwikkelen, ofwel door de organisatie van een schoolcoöperatie, ofwel door een herhaald beroep op ^loegwerk.

Het spreekt vanzelf dat de procédés verschillen naargelang het gaat om een klas in het lager onderwijs met een enkele meester of om een klas in het secundair onderwijs, met verscheidene leerkrachten die de verschillende vakken aanleren (en waarbij men met jonge mensen en niet langer met kinderen te doen heeft).

Daar waar een self-government-systeem kan worden ingevoerd en gehandhaafd, zal de morele bijdrage tot de internationale verstandhouding en samenwerking naar onze mening, aanzienlijk zijn.

Ook contacten tussen de scholen en internationale uitwisselingen van jongeren kunnen belangrijk zijn.

Tot besluit van deze korte beschouwingen kunnen we zeggen dat het dwaas zou zijn *alles* te verwachten van de loutere actie van de leerkrachten uit het lager en het secundair onderwijs, maar dat het al even dwaas zou zijn te beweren dat die totaal niets oplevert. Laat ons zeggen dat de onderwijzers en leraars wel niet alleen kunnen instaan voor de bevordering van de geest van internationale samenwerking, doch die geest zeker kunnen helpen, ontwikkelen. Het staat dan aan de ouders, aan de jeugdleiders, aan de leiders van de verschillende organisaties voor voortgezette opvoeding, aan radio en televisie hun actie voort te zetten, te voltooien en, zo mogelijk, te verbeteren.

Wij moeten vertrouwen stellen in onze leerkrachten; wij moeten hen aanmoedigen en helpen, met name door hun de voorlichtingsdocumenten te bezorgen, uitgegeven door de Verenigde Naties, de gespecialiseerde instellingen en de niet-gouvernementele organisaties met betrekking tot de internationale samenwerking die zij helpen tot stand brengen.

VISUELE VOORSTELLING VAN HET NETWERK VAN ORGANISATIES. DE U.I.V. ALS BANK VOOR INTERNATIONALE GEGEVENS (i)

door Anthony J.N. JUDGE,

Adjunct-Secretaris-Generaal, Unie van de Internationale Verenigingen.

*„De meest waarschijnlijke veronderstelling is dat elk van de gevestigde afbakeningen, disciplines en mogelijkheden stilaan zal gaan verouderen en een hinderpaal zal worden zowel voor de studie als voor de kennis. Het feit dat wij de overgang meemaken van een Cartesiaanse wereldopvatting, waarbij het accent lag op onderdelen en elementen, naar een globale opvatting, met het accent op gehelen en structuren, betekent een verzwakking voor elke, welbepaalde scheidingslijn tussen de gebieden van studie en kennis.” /P.F. Drucker, *The Age of Discontinuity: guidelines to our changing society* (2).*

Inleiding

Sinds haar oprichting in 1910, heeft de U.I.V. als leidmotief voor haar programma's steeds het principe gehuldigd, informatie aan te wenden tot het in stand houden en het verspreiden van een alomvattende kijk op de wereldmaatschappij — „une perspective d'ensemble”. Dit kwam neer op een steeds

(*) Een vertaling in het Frans van dit artikel wordt gepubliceerd in het tijdschrift „Syntheses” (juni 1960). Vertalingen in het Engels, het Frans, het Nederlands, het Duits, het Italiaans en het Spaans verschijnen in de serie „Teksten en Documenten”, uitgegeven door het Belgisch Ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel.

(2) P.F. Drucker. „*The Age of Discontinuity: guidelines to our changing society*”. New York, Harper and Row, 1968, p. 350.

openstaan voor informatie omtrent elke sector van de menselijke activiteit — over ideologische en andere slagbomen heen — een houding die op zichzelf uiterst zeldzaam is in een tijd van immer toenemende specialisatie. De hoeveelheid aan informatie was er spoedig de oorzaak van dat men de nadruk zou leggen niet op de naar voren gebrachte documenten — een statische concentratie op het verleden — maar wel op de voortbrengers van de documenten en programma's — een dynamische concentratie op het heden en de gebeurlijke toekomst. Aldus werd de U.I.V. ertoe gebracht, zich te concentreren op internationale lichamen — zowel officiële als private — als potentiële brandpunten met het oog op het coördineren van activiteiten of het uitwisselen van informatie, wat de weg opende tot een evenwichtige kijk op de wereldmaatschappij.

De verzamelde informatie werd voor het eerst gepubliceerd in het *Jaarboek voor het Internationaal Leven* ^(*) en in andere publicaties; en dit systeem werd na de Tweede wereldoorlog voortgezet ⁽²⁾. Sinds 1945 echter hebben zich twee belangrijke tendensen ontwikkeld, in die mate dat een gans nieuwe kijk op de rol en de mogelijkheden van de U.I.V. noodzakelijk is.

De eerste van die tendensen is de noodzakelijkheid van een hogere hoeveelheid aan —, en een sterker onderling verband tussen de diverse informaties, met het oog op een precies globaal overzicht, waarvoor de traditionele schriftelijke documentatiemethode bijna totaal ongeschikt is. Deze evolutie, en bepaalde sociale problemen die er verband mee houden, worden in de volgende hoofdstukken nader onderzocht, samen met de U.I.V.-projecten voor een informatiecentrum op basis van computers. De tweede tendens is de onvoorstelbare ontwikkeling inzake de technologie van informatiebehandeling en van computers, welke niet enkel een oplossing biedt voor de traditionele U.I.V.-problemen, maar eveneens uiterst interessante vooruitzichten opent op totaal onverwachte en heel wat doelmatiger methodes om het globaal overzicht op een sterker geïntegreerde manier tot uiting te brengen. Daardoor worden middelen opgeroepen om deze mogelijkheden op een handige wijze aan te wenden als één sleutel voor verscheidene belangrijke maatschappelijke problemen. Enkele van deze mogelijkheden worden in verdere hoofdstukken onderzocht.

Complexiteit van organisaties

Gedurende de voorbije twintig jaar is het *aantal* organisaties, die zich bezighouden met een bepaald onderwerp of vraagstuk, aanzienlijk gestegen (3). Het groeiend aantal onafhankelijke organisaties ging parallel met hun innerlijke *splitsing*, naargelang zij toenamen in omvang. Dit heeft aanleiding gegeven tot

(*) „*Annuaire de la Vie Internationale*, uitgegeven met de medewerking van het Internationaal Instituut voor Bibliografie en het Internationaal Instituut voor de Vrede, door H. Fried, H. La Fontaine et P. Oulet, 1908-1909, 1370 pp. 1ste uitgave (publ. n° 3)”.
„*Annuaire de la Vie Internationale*, uitgegeven met de medewerking van de Carnegie Stichting voor de Internationale Vrede en het Internationaal Instituut voor de Vrede, 1910-1911, 2652 pp., 2de uitgave (publ. n° 47)”.

(2) „*Annuaire des Organisations Internationales*. 1950, 902 pp., 3^e uitgave (publ. n° 146)”.
„*Yearbook of International Organizations*. 1968-1969, 1220 pp., 12de uitgave (publ. n° 210)”.

(3) Er bestaat geen enkel gegeven omtrent het juist aantal organisaties. Tussen 1950 en 1968 steeg het aantal internationale lichamen van 718 tot 3.195 (Verenigde Naties : 28; andere intergouvernementele lichamen: 201; internationale instellingen zonder winstoogmerk: 2.577; plus 2.819 multi-nationale handelsondernemingen). Dit betekent een stijging van 4,5 % per jaar voor de regeringslichamen, of 855 in het jaar 2000, en 5 % per jaar voor de niet-gouvernementele instellingen zonder winstoogmerk, of 9.600 in het jaar 2000.

een vermenigvuldiging van bureaus, commissies, afdelingen en onder-afdelingen ⁽¹⁾). Deze tendensen gaan gepaard met een ongecontroleerde ontwikkeling van de *variëteit* inzake vormen van georganiseerde activiteit, die speciaal tot uiting komt in handelsondernemingen en in gemengde private en officiële opzoekingsinstanties. Binnen het kader van, en tussen grote organisaties, vertakten de onder-afdelingsstructuren zich zodanig, dat ze elkaar gedeeltelijk overdekken ⁽²⁾.

Een dergelijke evolutie heeft een rechtstreekse weerslag op het verwerken van gegevens omtrent organisaties en hun activiteiten binnen het kader van het wereldstelsel. De waarde van het groeperen van organisaties in welbepaalde categorieën, op goed geluk af gebaseerd op verouderde opvattingen, wordt aldus erg twijfelachtig.

Een paar voorbeelden van de oppervlakkigheid van zulk conventioneel onderscheid zijn : een kleine „organisatie” die zelden bijeenkomt, en met beperkte activiteiten enerzijds, en regelmatige „bijeenkomsten” van een groot aantal personen anderzijds; de neiging om „programma's” tot „organisaties” te maken, zoals dit het geval is met het Wereld-Voedsel-Programma; het verschil in betekenis dat van land tot land, en zelfs van staat tot staat (in de V.S.A.) wordt gehecht aan organisaties met en zonder winstoogmerk; het verschil in betekenis van „internationaal”, waaronder men groeperingen verstaat met 99 % van hun leden uit een zelfde land, „nationale” genootschappen met internationale activiteiten, groeperingen met leden in drie kleine Europese landen, maar waar „nationale” groeperingen met leden in al de republieken die de U.S.S.R. vormen, buiten vallen; het verschil in betekenis van „intergouvernementele”, welke Interpol en de Bildeberg-Groep uitsluit, evenals organisaties met een „niet-gouvernementele” „facade” —, maar dat organisaties omvat waarin vertegenwoordigers uit de diverse staten van de V.S.A. ⁽³⁾ gegroepeerd zijn; dan zijn er nog de zgn. „niet-gouvernementele” organisaties in de socialistische landen.

Verder kan, onder bepaalde voorwaarden, een regeringslichaam of -tijdschrift een niet-gouvernementele rol spelen, een handelsmissie vervullen, enz., in andere omstandigheden ⁽⁴⁾. Ten slotte kan een organisatie van jaar tot jaar min of meer gouvernementeel, winstgevend, internationaal, enz., worden, naar gelang van de wijzigingen inzake lidmaatschap, financiële bronnen, nationaliteit van de leidende personen, programma, enz.

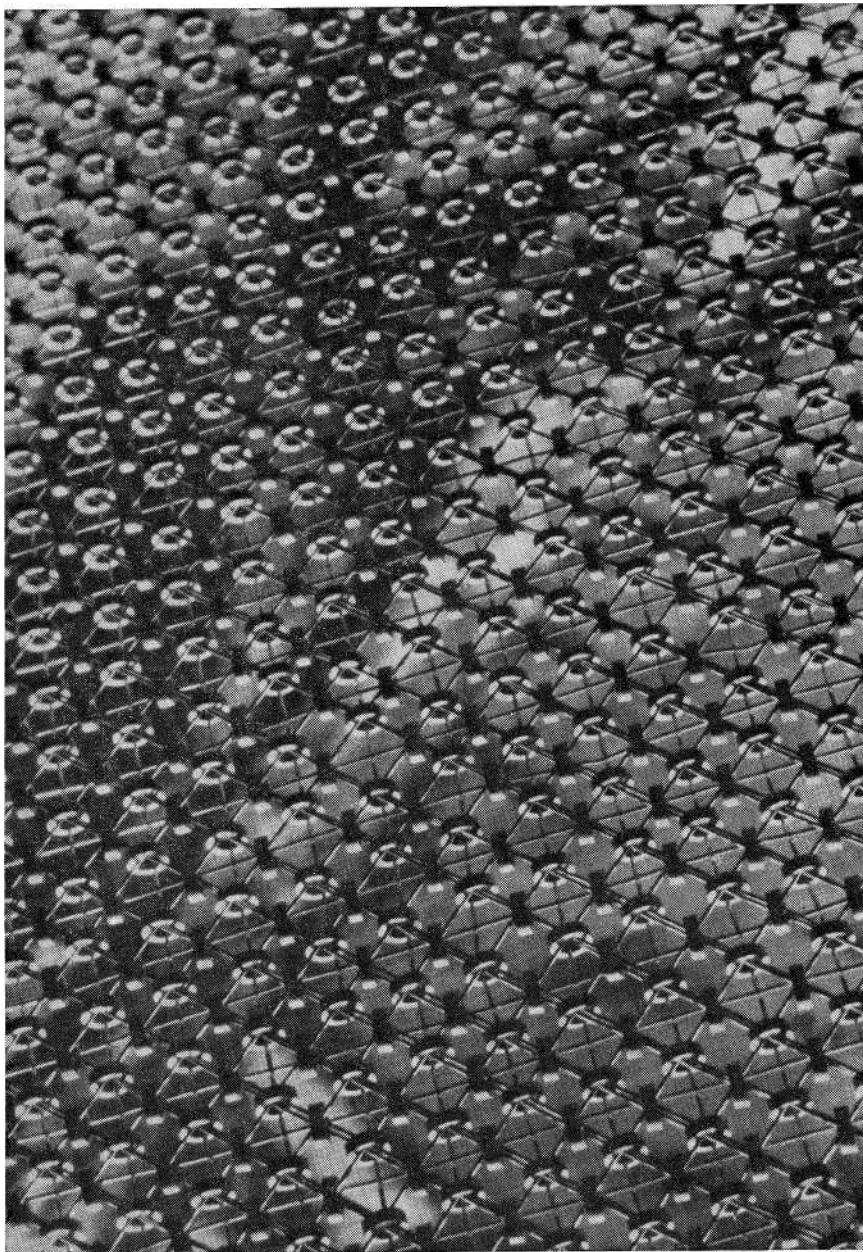
Het gemak waarmee de gedachte zich door één of twee van deze categorieën laat misleiden, heeft belangrijke gevolgen. Het algemeen geldend officieel gebruik van de term „internationaal” in de betekenis van „inter-gouvernemen-

(*) Zo beschikt bv. de Federale Regering van de Verenigde Staten over 13 congres-comités, 90 programma's, 26 parastatale lichamen en 14 inter-administratieve comités die zich bezighouden met milieuproblemen. Op internationaal vlak zijn geen gegevens voorhanden omtrent het aantal lichamen in het kader van de Verenigde Naties.

(1) Zie bv. hoe verantwoordelijkheden van diverse ministeries binnen het kader van een regering, of van gespecialiseerde organismen binnen het kader van de Verenigde Naties kunnen samenvallen. Zie ook nota 2. blz. 102

(2) Bv. de „Intergovernmental Task Force on Information Systems”.

(3) Het bestaan van een tijdschrift dat over een netwerk van abonnees beschikt, zou een organisatie met leden kunnen overbodig maken. Eurochemie is een intergouvernementele handelsorganisatie.

(I.B.M.-fow van het „geheugen“ van een computer)

Een abstract begrip dat wordt weergegeven in een technische verwezenlijking; — wie „organisatie-net“ zegt, komt ertoe „computer“ te zeggen

teel" brengt de mensen tot „de elementaire vergissing, de staat te identificeren met de hele hiërarchie van sociale instellingen" f¹).

Het grootste deel van het onderzoekingswerk inzake internationale betrekkingen was tot nu toe gericht op inter-gouvernementele betrekkingen, waarbij andere eventuele wisselwerkingen tussen naties en hun burgers over 't hoofd werden gezien. Een overzicht van het onderzoekingswerk tijdens de periode 1960-1969 heeft aangetoond dat 66 % betrekking had op de Verenigde Naties (28 bureaus), 85 % op inter-gouvernementele organisaties (229 groepen), 14 % op internationale niet-gouvernementele lichamen (2.577 instellingen), en 0 % op internationale handelsorganisaties (2.819 instellingen). Er werd helemaal geen opzoekingswerk verricht inzake de betrekkingen tussen organisaties (2). De toestand op het nationale vlak is niets beter (3).

Daar waar de traditionele categorie-indeling volmaakt geschikt kan zijn voor traditionele problemen over een korte tijdsruimte, kan een nieuw probleem een indeling van organisaties vergen in gemengde categorieën of andere structuurtypes. De vloed van problemen eist dat deze „georganiseerde complexiteit" op een nieuwe wijze zou worden bekeken. Het wordt nodig het accent te leggen, niet meer op de traditionele opvatting waarbij een organisatie als een afzonderlijke entiteit wordt beschouwd, maar wel op het weefsel van onderlinge betrekkingen waarvan een organisatie deel uitmaakt (4). Het probleem dat om een oplossing vraagt, bestaat in het oprichten van een bank van gegevens welke dit complex karakter weergeeft.

Het begrip „Netwerk"

De eerste moeilijkheid die men onder ogen dient te nemen is het feit dat, als gevolg van de vroegere leermethodes ontstaan uit het Cartesiaanse denken, er weinig geestestypes bestaan die in staat zijn tot het omvatten van het zich steeds wijzigende patroon van georganiseerde activiteit, waarvan hoger sprake (5). Het is zo veel gemakkelijker om de toestand te vereenvoudigen door het negeren van niet geschikte organisaties of van maar half begrepen onderlinge betrekkingen, zodat hij kan verwerkt worden met behulp van een gering aantal categorieën.

(¹) H.J. Laski. *Grammar of Politics*. New Haven, Yale University Press, 1925. Inzake de „doordringbaarheid" van de natie-staat voor invloeden van buiten uit, zie A.M. Scott: *The Functioning of the International Political System*, N.Y., MacMillan, 1967.

(²) Een studie omtrent 14 tijdschriften en 10 artikels omtrent internationale betrekkingen tijdens de periode 1960-1969, door Chadwick F. Alger. „*Research on research : a decade of quantitative and field research on international organizations*. Paper presented to American Political Science Association annual meeting". September 1969 (Aantal organisaties overgenomen uit referentie onder nota 3).

(³) Zie B.M. Gross. *Organizations and Their Managing*. New York, Free Press, 1968, p. 636.

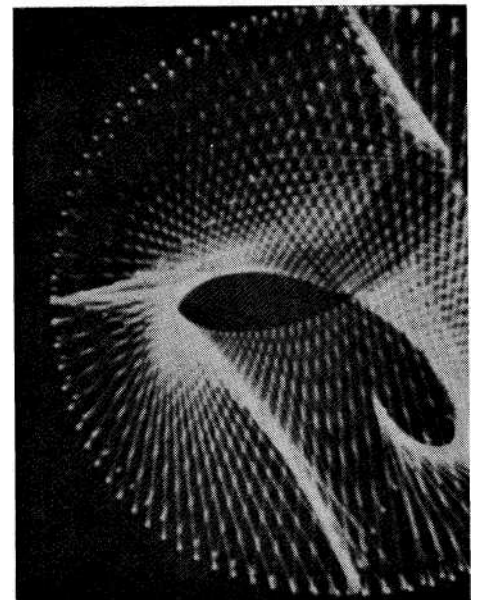
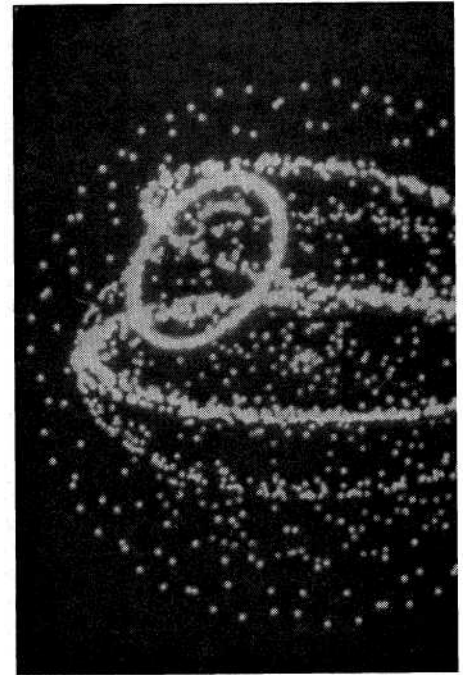
(⁴) „... de technologie heeft van de menselijke maatschappij een onduidelijk net van onderlinge verbindingen gemaakt, dat enkel kan worden ontward op gevaar af van het contact met de werkelijke toestand te verliezen." V. Ferkiss. „*Technological Man : the myth and the reality*". Londen, Heinemann, 1969, p. XII.

(⁵) „De meeste actuele beschouwingen omtrent de systemen inzake sociologie zijn ontstellend naïef en verouderd in vergelijking met de moderne onderzoekingsmethodes in verband met andere branches...". W. Buckley, *Sociology and Modern Systems Theory* : hierin wordt een proeve voor gesteld van vervanging van verouderde maatschappij-types door een meer leefbaar en geschikt patroon Englewood Cliffs, Prentice-Hall, 1967, p. 7.

Toch bestaat er een tamelijk veralgemeend begrip dat de complexiteit behoorlijk oproept, en dat tegelijkertijd geschikt is voor mathematische behandeling en voor verwerking door computers. Het is het begrip „netwerk". Precies zoals een visnet bestaat uit touwen die elkaar kruisen bij de knopen, zo kan men elke organisatie-eenheid aanschouwelijk voorstellen door een knooppunt dat verbonden is met andere knooppunten in een complex netwerk. De schakels (verbindingstouwen) kunnen informatiegolven zijn, fondsen, goederen, of meer concreet telefoonlijnen of rijwegen. De knopen kunnen in de meest algemene zin om 't even welke informatie-verwerkende eenheid voorstellen zoals organismen, programma's, personen, bibliografieën, enz. In tegenstelling met een visnet, is het organisatie-netwerk niet vlak of bi-dimensioneel, maar uitgesproken multi-dimensioneel. Het is dienstig, aan georganiseerde eenheden te denken als aan entiteiten die men verspreid kan vinden in een multi-dimensionele ruimte, zoals de sterren verspreid staan in de melkweg rondom de Aarde. Er bestaan groepen van organismen met gemeenschappelijke belangen, organismen die (vanuit een bepaald standpunt) belangrijker schijnen dan andere welke men nauwelijks ontdekt, enz.

Het netwerk van organisaties vormt geen streng-onveranderlijke structuur. Om als begrip dienstig te kunnen zijn, moet het de dynamiek van de maatschappij weergeven. Daarom kan men bepaalde knooppunten voorstellen als slechts gedurende korte tijd zichtbaar, zoals bijvoorbeeld vergaderingen betreffende een nieuw onderwerp, of een project van 6 maand, ofwel als af en toe zichtbaar (met specifieke frequentie en type), zoals bv. regelmatige reeksen vergaderingen. Evenzo kunnen de verbindingen tussen knopen blijvend zijn, beantwoordend aan verantwoordelijkheidslijnen tussen een organisatie en een ervan afhankelijk lichaam, of enkel bij tussenpozen optreden (met specifieke frequentie en type) beantwoordend aan regelmatige informatie-uitwisselingen, deelname aan een vergadering, enz.

De aanschouwelijke voorstelling van het gehele netwerk geeft aan de „waarnemer" de indruk van knopen en verbindingen welke aan een zulkdanig ritme werken dat zij afwisselende patronen tot stand brengen van de onderlinge betrekkingen tussen de knopen. Deze worden over 't algemeen slechts half-intuïtief geregistreerd, waardoor het moeilijk wordt de structuur van de maatschappij objectief voor te stellen. Er is een gebrek aan gepaste terminologie om dergelijke begrippen te beschrijven en om een objectief voorstellingsstramien tot stand te brengen van historisch bepaalde, conventionele sociale groepen als „niet-gouvernementele", „niet-winstgevende", enz., organisaties. Bij wijze van stevige basis zou men deze ongeschikte en negatieve termen kunnen vervangen door de algemene en dynamische term „net". Aldus zouden alle informatie-verwerkende lichamen behandeld kunnen worden als netwerken met verschillende kenmerken, maar dan toch samenhangend of onderling vermengd, om uiteindelijk steeds meer uitgebreide netwerken te vormen. Het ontbreken van sommige, degelijke termen versterkt de verkeerde opvatting dat de maatschappij gestructureerd is op een wijze die overeenstemt met de normen, ontwikkeld tot het afbakenen van georganiseerde lichamen voor speciaal bepaalde doeleinden, zoals de belastingswetgeving, de wet inzake contracten, enz.

doet opmerken dat het onderverdelen van de menselijke wezens in categorieën minder belangrijk is dan het net van hun onderlinge betrekkingen, maar dat de wereldrapporten van de Verenigde Naties geen enkele poging ondernemen om de daaruit voortvloeiende structuren duidelijk te omschrijven, en hun aandacht beperken tot „bepaalde begrippen van minimum welvaart" die reeds vóór tien jaar tot stand kwamen ⁽¹⁾). Dergelijke rapporten geven statistieken omtrent het aantal bioscoopzalen, dagbladen, radio's, enz. per hoofd — d.w.z. omtrent de methodes waarop het individu vanuit de machtscentra wordt geïnfomeerd en beïnvloed. Alle details ontbreken inzake groepen en in elkaar gevlochten structuren, langs dewelke het individu zijn eigen, specifieke belangstelling uitdrukt en vrijwaart, en waardoor de evolutierichting van de maatschappij wordt bepaald.

Complexiteit van het thema

Het onmiskenbaar complex karakter van de organisatie van de maatschappij is voor een groot deel ontstaan uit de behoefte aan een georganiseerde reactie op nieuw erkende wetenschap- en activiteitsgebieden. De wetenschapsexplosie en de tijd die nodig is tot het beheersen van om 't even welke activiteit, heeft de arbeidsverdeling versneld, het aantal specialisten en specialiteiten verhoogd, en een steeds verder doorgedreven splitsing van disciplines in onderafdelingen tot gevolg gehad.

De snelheid waarmee de grenzen van de wetenschap op diverse terreinen werden achteruitgedrongen heeft voor gevolg gehad dat personen, betrokken bij een bepaalde sector of wijze van kennis, totaal onwetend kunnen zijn omtrent het belang van activiteiten op een ander gebied t.o.v. de maatschappij of van hen zelf, en het kan daarbij ook erg moeilijk voor hen zijn, zelfs indien zij zulks zouden wensen, om de informatie omtrent het belang hiervan precies te situeren of te begrijpen.

Een voorbeeld hiervan is de geringe aandacht die wordt besteed aan een hogere doelmatigheid van de „ontwikkelings"-programma's en de informatie-systemen in verband met de „2de Decennium van de Ontwikkeling van de Verenigde Naties", terwijl het precies gedurende die periode is dat meer geraffineerde informatiesystemen nodig zullen zijn om voldoende informatie te waarborgen omtrent de problemen inzake *milieu en verontreiniging*, die bekend staan als rechtstreeks voortvloeiend uit een ongecoördineerde en slecht geleide over-ontwikkeling ⁽²⁾.

Elke groep van personen, betrokken bij een bepaalde wetenschap- of activiteitssector wordt, vanuit zijn eigen standpunt, omringd door een min of meer chaotische reeks activiteiten, waarvan hij het belang nauwelijks begrijpt. Een

⁽¹⁾ B.M. Gross, in een studie over de verslagen van de Verenigde Naties omtrent de internationale sociale toestanden. In: R.A. Bauer (Ed.), *Social Indicators*. Cambridge, M.I.T., 1966, pp. 194-199, pp. 269-270.

⁽²⁾ De huidige erkenning van het belang en van de vertakkingen van de milieuproblemen wettigt een nieuwe conceptie van dit Decennium, nl. als de „Decennium van de Milieu-Ontwikkeling van de V.N.". Dit brengt duidelijker tot uitdrukking dat geen ontwikkeling tot elke prijs nodig is, maar een wijziging, gecontroleerd in functie van de gevolgen ervan — precies het begrip dat ontbreekt in de conceptie van de ontwikkeling. Dit bindt de ontwikkelingsproblemen in de Derde Wereld aan de o verontwikkelingsproblemen in de geïndustrialiseerde maatschappij; — het tot stand brengen van deze laatste is het doel van de ontwikkeling.

geschikt beeld van de toestand kan worden opgehangen door het aanwenden van een thema uit toekomststromans dat betrekking heeft op die periode in de geschiedenis van de mensheid waarin de mens sedert lang de Aarde verlaten heeft om zich op de planeten in het heelal te gaan vestigen. Er zal vooral op te wijzen zijn dat in dergelijk geval hoogst waarschijnlijk afstand, tijd, communicatieproblemen en de betrekkelijk veel grotere psychologische invloed van de gebeurtenissen in de maatschappij op elke planeet, iedere groep zal isoleren tot zich onafhankelijk ontwikkelende onder-culturen die uiteindelijk geen duidelijke herinnering meer zullen overhouden omtrent hun gemeenschappelijke aardse oorsprong of omtrent het feit dat het heelal is samengesteld uit tal van ver verwijderde delen. Inzake het beheersen en het uitoefenen van de diverse gebieden in het heelal van de wetenschap, mag men reeds zeggen dat een dergelijke situatie bestaat. Want elke groep aanziet zijn eigen branche als de meest geschikte voor de oplossing van om 't even welk probleem — of, in het andere geval, acht hij het probleem van geringe betekenis of verwijst het naar de verantwoordelijkheid van iemand anders.

Laten we bijvoorbeeld „veronderstellen dat een organisatie-probleem geheel kan worden opgelost door middel van één van de disciplines die wij onder ogen hebben genomen (politieke wetenschappen, economie, sociologie, enz.)..., hoe kan een beoefenaar van elk van deze disciplines in een specifiek geval weten of een andere discipline beter uitgerust is dan de zijne om het probleem te behandelen? Het zal inderdaad zelden voorkomen dat een vertegenwoordiger van om 't even welke van deze disciplines niet van mening zal zijn dat zijn methode... zeer doeltreffend zou zijn, zoniet de meest doeltreffende... ⁽¹⁾).

De traditionele mogelijkheid om „te handelen alsof de natuur in meerdere faculteiten zou verdeeld zijn, precies zoals een universiteit" (*) wordt thans twijfelachtig door ingewikkelde sociale- en milieu-problemen. Want „zoals systeem-analysten weten, kunnen weinige van de problemen die zich voordoen, behoorlijk worden behandeld binnen het kader van één, om het even welke, discipline... Volledig begrip vergt een integratie van deze mogelijkheden... Deze integratie moet geschieden tijdens, en niet na het onderzoekswerk" ⁽¹⁾).

De tegenhanger van het onderling verband tussen disciplines is het verband tussen de problemen zelf. Algemeen wordt erkend dat „zij zodanig onderling verbonden zijn dat, indien men wil beproeven één ervan geheel onafhankelijk van het andere op te lossen, er dikwijls meer problemen zullen ontstaan dan er door deze inspanning werden opgelost" ⁽²⁾. Daar tegenover staat, helaas, b.v. de situatie volgens dewelke „praktisch geheel de wettelijke, intellectuele en administratieve grondslag van de programma's voor herontwikkeling en stedelijke vernieuwing over gans de Verenigde Staten gesteund is op een intensieve behandeling van slechts een gedeelte van het probleem" ⁽³⁾. Daarom kan een geschikte bank voor gegevens omtrent het hele wereldstelsel zich de luxe niet veroorloven om bevroren te worden tot een instelling die zich uitsluitend bezighoudt met één speciaal probleemgebied, zij het dan ook ontwikkeling, vrede,

⁽¹⁾ R.L. Ackoff. „Systems, organizations and interdisciplinary research. General Systems Yearbook, Society for General System Research", vol. 5, 1960 pp. 1-8.

⁽²⁾ E.N. Bacon. „Urban Process". *Daedalus*, Fall 1968, p. 1167.

⁽³⁾ K.G. Harr, Jr. aangehaald in *Harvard Business Review*, maart-april 1967, p. 10.

onderwijs, enz. De mogelijkheid moet bestaan om van het ene perspectief op het andere over te schakelen, om ze te combineren, en vooral moet men voorbereid zijn op nieuwe perspectieven.

Functionele complexiteit

Het opzet van een informatie-systeem dat afgestemd is op het wereldstelsel, moet niet enkel rekening houden met de complexe evolutie van organisatie-systemen en met de sectoren van wetenschap en op te lossen problemen, maar ook met een stijgend verband tussen de diverse toepassingsmogelijkheden van een dergelijk informatie-systeem.

Gegevens omtrent het wereldstelsel zijn niet enkel nuttig voor theoretisch onderzoek bv. op het gebied van internationale betrekkingen en politieke wetenschappen. Deze gegevens zijn ook onontbeerlijk voor groepen die, op verschillende manieren, betrokken zijn bij de evolutie-controle, nl. planning-specialisten, politici, staatsleiders en beheerders van grote, complexe organisaties. Het belang voor hen van een veelomvattend informatie-systeem ligt hierin, dat het hun aandacht vestigt op die kenmerken van milieu of omgeving, die een invloed hebben op, of worden beïnvloed door het organisatiesysteem waarbij zij betrokken zijn. Bij de actuele planning-methodes, is een precieze opdracht gewoonlijk voldoende om tal van factoren die buiten het systeem vallen, over 't hoofd te zien. Zo komt men tot een situatie waarin een organisatie aanbevelingen ontvangt, tot voldoening van al de betrokkenen, maar die helemaal geen rekening houden met problemen, ontstaan in de omgeving van de organisatie-problemen die pas naar voren zullen komen wanneer de aanbevelingen werden nageleefd. Het optreden van zulke factoren buiten de organisatie zal enkel door theoretisch onderzoek ontdekt worden. Het is op dit punt dat het belang van een wisselwerking tussen onderzoek en planning naar voren treedt. Het is de taak van het onderzoek om de wisselwerking tussen factoren vast te stellen, en het is de taak van de planning-specialist om aanbevelingen op te stellen omtrent datgene wat hij belangrijk weet te zijn.

Indien het informatiesysteem bij het opzoekingswerk totaal afgescheiden is van dat bij het uitvoeren van planning en programmatie, dan zal er geen gepast verbindingskanaal voorhanden zijn tussen beide groepen, en (a) de opzoekings-hulpmiddelen zullen niet afgestemd zijn op de problemen waarvoor de planningsspecialisten komen te staan, maar ze zullen in plaats daarvan problemen bestrijken en resultaten voortbrengen die niet aangepast zijn aan de behoeften van de planning-deskundige; (b) deze laatste zal aanbevelingen moeten opstellen op basis van begrippen die in opzoekingsmiddelen misschien al tien jaar geleden verouderd waren ⁽¹⁾).

Evenveel belang mag worden gehecht aan het gebruik van wereldgegevens met **het** oog op publieke informatie, programmatie, documentatie, onderwijs (aan universiteiten en in scholen) en, wat misschien het belangrijkste is, om een beleid te waarborgen van democratische politieke beslissingen. Elke aanwending vergt **een** extra reeks gegevens. De moeilijkheid die gewoonlijk gepaard gaat met

(1) B.M. Gross, in een studie over de verslagen van de Verenigde Naties omtrent de internationale sociale toestanden. In: R.A. Bauer (Ed.), *Social Indicators*. Cambridge, M.I.T., 1966, pp. 194-199, 269-270.

het uitwerken van een gewone basis van gegevens bestaat hierin, dat voor elk geval de gegevens duidelijk op verschillende wijze gestructureerd zijn - er is geen gemeenschappelijk element voorhanden volgens hetwelk ieder van de groepen gegevens zou kunnen worden gestructureerd. Oorzaak hiervan is het feit dat het accent wordt gelegd op de *aangebrachte gegevens* in hun veelvuldige vormen, in plaats van op de *bronnen van de gegevens*. Een concentratie op deze laatste bezorgt het vereiste gemeenschappelijk element ⁽¹⁾).

Op het belang van de talrijke wisselwerkingen tussen de diverse toepassingen van de gegevens kan hier niet verder worden ingegaan. Toch dient te worden verduidelijkt dat elke factor welke zulke wisselwerking belemmert of vertraagt — vooral dan het tot stand brengen van onafhankelijke en onveranderbare systemen voor elke functie, door niet-verwante organisaties of afdelingen, — aanleiding geeft tot communicatie-vertragingen die onmiddellijk nieuwe misopvattingen, nutteloze sociale problemen en de hiermee gepaard gaande verspillingen van middelen voor gevolg hebben. Een voorbeeld hiervan is het Jackson Rapport, waarin de aanbevelingen i.v.m. de methodes voor onderzoek en programmatiebeleid ten behoeve van het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties ⁽²⁾ helemaal geen rekening houden met de behoefte aan een verwant systeem van publieke informatie, terwijl het toch erkent dat een welingelichte publieke opinie de sleutel is tot ontwikkeling ⁽³⁾.

Elk nieuw inzicht inzake onderzoek betreffende het wereldstelsel zou vlug zijn weerslag moeten hebben op het politiek beleid, op het onderwijs, op de publieke informatie, enz. Dit is ook waar voor vernieuwingen in elke andere sector. Ontwikkelingsverschijnselen in elke functionele sector moeten stilaan zachtjes in elkaar vloeien en elkaar versterken in plaats van onregelmatige sprongen te veroorzaken. Informatiesystemen vormen het zenuwstelsel van de planetaire maatschappij. Een slechts fragmentarische aanpak van ontwerp en aanwending van deze systemen zou rechtstreeks leiden tot sociale crisissen, gelijk aan bepaalde storingen in het zenuwstelsel, alsof de wereldstructuur een soort organisatie-dinosaurius zou zijn die lijdt aan spastische verlamming en stomheid. Een geïntegreerde ontwikkeling kan enkel worden bekomen indien het informatiesysteem geschikt is voor aanwending voor verscheidene doeleinden.

Gevolgen van de complexiteit

De uiterst sterke neiging om elke organisatie, elk onderwerp, elk probleem en elke functie te beschouwen als los van de andere, scheidt een toestand waarbij mensen en groepen vastzitten met een beperkt begrip omtrent de gevolgen en de samenhang van de activiteiten waarbij zij betrokken zijn. Niet alleen is het bijna onmogelijk om de bestaande problemen onder controle te houden, maar

(1) Dit komt neer op het isoleren van de informatie tot op een hogere graad, als gevolg van het stijgend aantal manieren waarop ze kan worden aangewend — dus een grotere reductie van de entropie dan gewoonlijk.

(2) Verenigde Naties. *The Capacity Study of the United Nations Development System*. Genève, 1969, in twee delen.

(3) Zie „Capacity Study”, onderwerp behandeld door A.J.N. Judge: „International Organizations and the Generation of the Will to Change — The Information Systems Required”. Brussel, U.A.I., 1970 (INF/5).

„er bestaat een werkelijk gevaar dat de manier waarop nieuwe opvattingen inzake uitvoeringscontrole worden uitgedacht en ontwikkeld, zelf uit de hand zou lopen...“ (1).

Naargelang de aspecten van een sociale crisis waarmee men normaal te kampen heeft, worden opgespoord — zo zeer dat ze een magneet worden voor private interesse of, in een later stadium, voor gouvernementele actie — ontstaan nieuwe organisaties en informatiesystemen, die beantwoorden aan elke stimulans. En op het ogenblik dat de nieuwe structuren in werking zijn getreden en er loopbanen aan werden gewijd, worden ze vaak een ware belemmering voor de oplossing van het oorspronkelijk probleem, waarvan men dan ziet dat het afhangt van factoren die niet voorzien werden in de oorspronkelijke opdracht van de organisatie. Dit is tot uiting gekomen dank zij een pas verkregen inzicht in de aard en de vertakkingen van het probleem in het raam van het geheel van de sociale crisis. De ontwikkeling van dit inzicht is thans in volle evolutie.

De fout die vaak wordt gemaakt — dikwijls doelbewust, met het oog op een uiterste vereenvoudiging, welke nodig is voor een doeltreffende politieke activiteit — bestaat er in, deze evolutie op een of ander punt als beëindigd te beschouwen — en een uiteindelijke definitie te verlenen aan één probleem in verband met de beschaving, bv. vrede, honger, onderwijs, ontwikkeling, jeugd, verontreiniging, enz. Dit gevaar ontstaat, wanneer een van deze problemen plots door politieke manoeuvres wordt vooropgesteld als *het* voornaamste concentratiepunt voor de informatiebronnen — zonder dat men zich bewust is van de samenhang waarin het probleem zit — in de hoop dat zulks de uiteindelijke sleutel van al de problemen zal worden, of tenminste, dat de kans hiervoor bestaat. Een nieuwe of betere omschrijving van het probleem wettigt niet het volledig overschakelen naar andere middelen. Alhoewel zulks kan leiden tot spectaculaire oplossingen van speciale problemen, kan het een gevaar opleveren voor het vinden en het uitwerken van oplossingen voor nieuwe en verwante problemen — als gevolg van het aanvankelijk verblindend succes (of de belangstelling gevestigd op het verhoopte uiteindelijk succes).

Het is precies de methode tot opsporing en oplossing van de problemen, die principieel moet worden vastgesteld. Organisaties en informatiesystemen zouden zo moeten worden uitgebouwd, dat zij veranderende probleembepalingen en problemen die een andere tactiek vergen (bv. verschillende reactietijd), kunnen verwerken, in plaats van als slachtoffer te vallen voor elke nieuwe omschrijving van de oorzaak van de sociale crisis en de eraan beantwoordende oplossings-tactiek.

De kloof die ontstaat door het feit dat de maatschappij gedwongen is om blindelings van probleem tot probleem te springen, is een gevolg van de veroudering en de ongeschiktheid van de organisatie- en informatiesystemen, die enkel in staat zijn om de „aflopende problemen“ te verwerken. Zulke systemen zijn niet ingesteld op wijziging, en worden daarom door wijziging vernietigd. Deze vernietiging kan verlopen in de vorm van natuurlijk verval, samen met het oud worden van invloedrijke aanhangers die met de instelling één geworden

zijn of, meer en meer, door een plotse „brutale“ liquidatie omdat de bestaande structuren de wijziging werkelijk in de weg staan, of er de noodzakelijkheid van camoufleren.

Het ligt voor de hand dat elke wijziging niet radikaal is, en het is van belang een onderscheid te maken naar gelang van hun talrijke graden van intensiteit, dus gaande van bijna onbelangrijke tot fundamentele wijzigingen. Indien deze graad van intensiteit klaarblijkelijk en vatbaar is, dan is het duidelijk dat de noodzakelijkheid van een geringe structuurwijziging geen aanleiding zal geven — door verwarring — tot een onnodige fundamentele wijziging, welke waardevolle sociale structuren zou kunnen uitschakelen.

Als gevolg echter van het blijkbaar complex karakter van de maatschappij, zoals in bovenstaande hoofdstukken werd nagegaan, wordt deze intensiteitsgradatie erg onduidelijk (behalve voor enkele elites), waardoor de mogelijkheid tot verwarring nog groter wordt, zodanig dat voor sommigen een totale vernietiging van alle structuren — of een totale revolutie — gewettigd blijkt.

Complexiteit staat gelijk met gebrek aan duidelijkheid t.o.v. het begrijpen. Het is om reden van dit gebrek aan duidelijkheid dat de structuur van de organisatie onafscheidbaar wordt van de waarneembare negatieve gevolgen van haar activiteit. Deze complexiteit belet de mensen die organisaties te ontdekken welke zich werkelijk met een gegeven probleem bezighouden, of doet hen terecht vermoeden dat de ontdekte organisaties enkel facades zijn voor non-activiteit. Dit leidt ofwel tot het oprichten van nieuwe organisaties of informatiesystemen die de complexiteit nog vermeerderen, ofwel tot frustratie, geslotenheid en vervreemding van het individu.

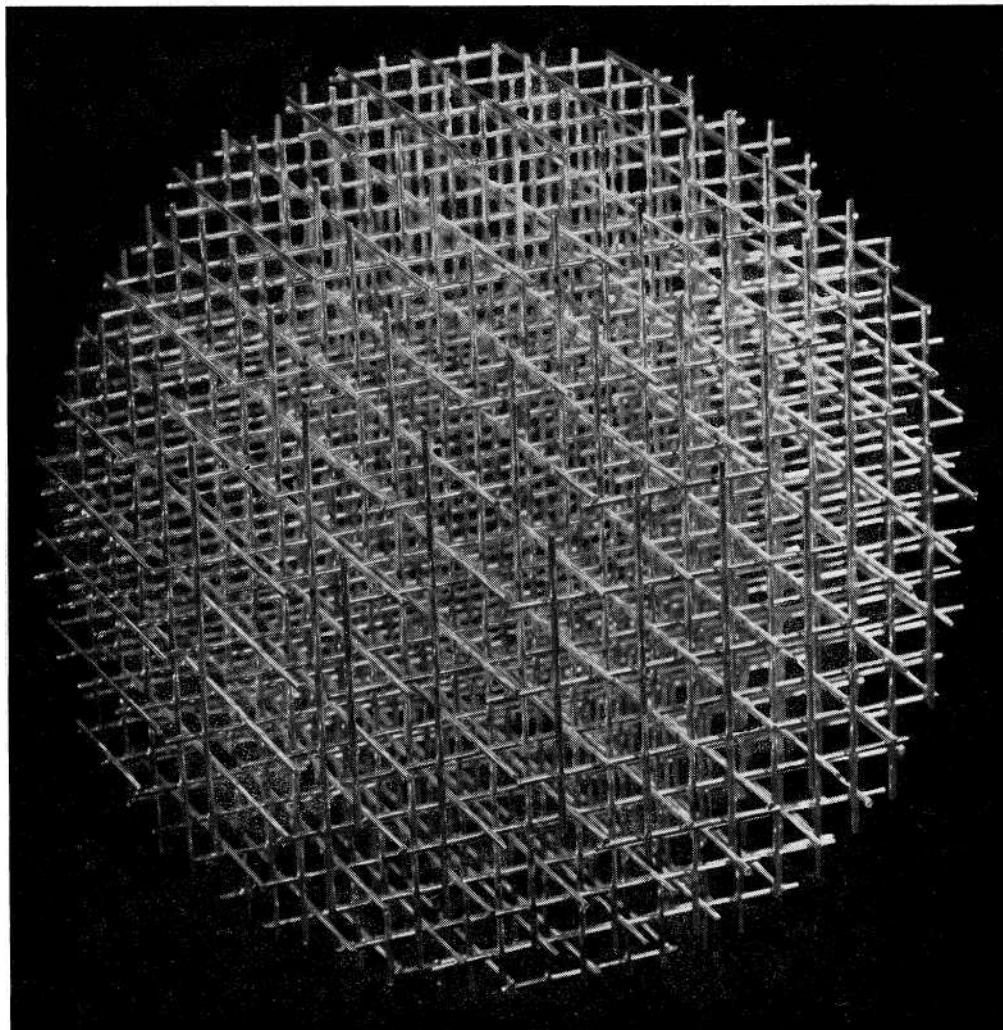
Kwestie is, of men dit wijzigingsproces onder controle kan houden en tegelijkertijd de onzekerheid kan doen afnemen, die voortvloeit uit het gemis aan doorzichtigheid. Het is duidelijk dat indien de organisatiestructuren opgevat worden enerzijds als onaangepaste, beperkende categorieën, en anderzijds als van elkaar afgezonderd, de critici zullen voorstellen om hele categorieën organisaties te doen verdwijnen, om reden van hun gebrek aan doeltreffende middelen om het geschikte en het ongeschikte te ontdekken, of om het ene van het andere te onderscheiden; — wat dan veroordeeld wordt is de categorie instellingen als „systeem“.

Wordt echter een normaal bevattelijke netwerk-methode toegepast, dan kan de ongeschiktheid van een specifieke verbinding of van een ondergeschikt net, precies worden vastgesteld zonder dat men alle verwante schakels en knopen hoeft te verwerpen als zijnde onvoldoende duidelijk. Het is veeleer een kwestie van ontleedmes dan van voorhamer. Deze methode biedt een stramien dat geschikt is voor het wijzigingsproces, daar de om het even wanneer zich wijzigende schakels een neiging zullen vertonen om deel uit te maken van een kleiner netwerk, voor hetwelk het hoofdnetwerk niet hoeft te worden gewijzigd. Het vraagstuk is nu, hoe dit stramien te verwezenlijken zodat de mogelijkheden ervan ten uitvoer kunnen worden gebracht.

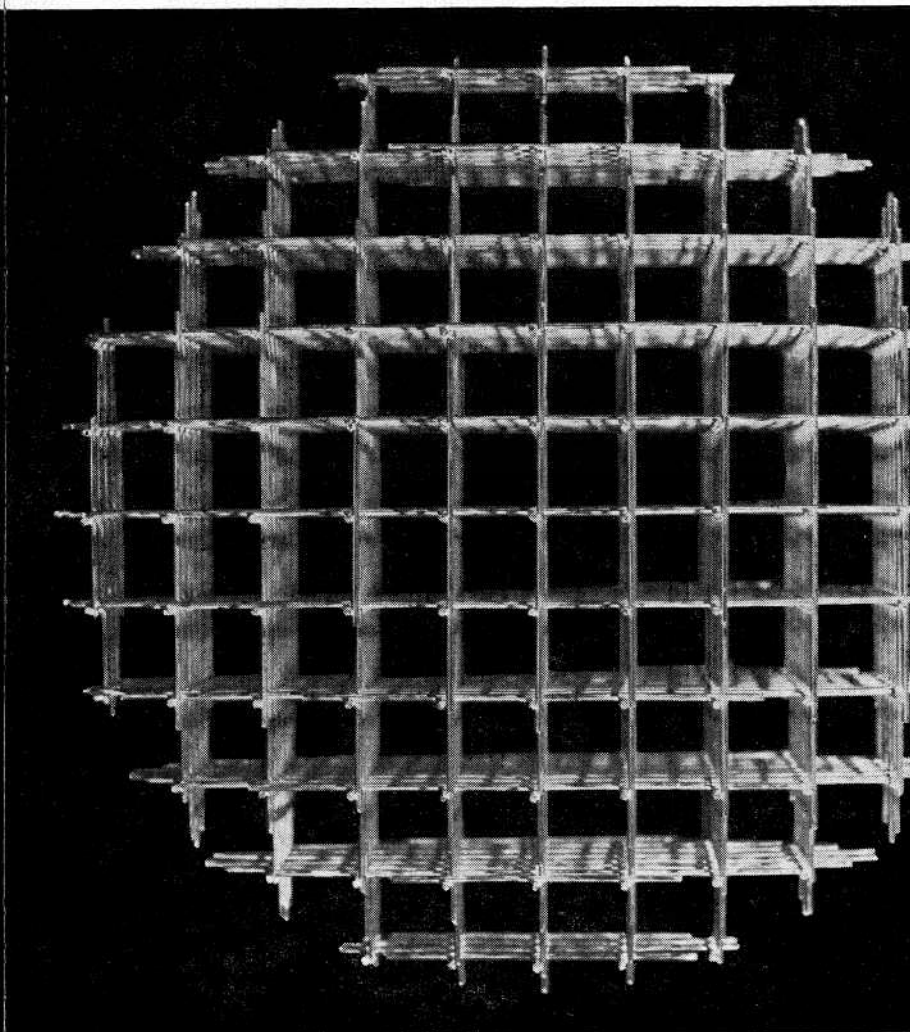
Eens dit gedaan, zou men democratisch protest kunnen bepalen als het oneens zijn omtrent specifieke schakels of kleinere netwerken binnen een aanvaard, veelomvattend netwerk, in plaats van, zoals het thans gaat, partijen te zien splitsen in kampen zonder enig zichtbaar gemeenschappelijk stramien.

1) *International Associations*, 1949 — maandelijks tijdschrift.

EEN COMPLEXE MAATSCHAPPIJ, ongeschikt voor deelname — opvatting ontstaan uit een oppervlakkige waarneming van de maatschappelijke structuur

EEN DOORZICHTIGE MAATSCHAPPIJ, geschikt voor gebeurlijke deelname — opvatting ontstaan uit een grondige waarneming, geleid door een algemene kijk op de organisationele structuur

TWEE MOGELIJKE WAARNEMINGEN VAN DEZELFDE MAATSCHAPPIJ
{Foto's van de Morellet-Sfeer. Genomen in de Galerie Rive Gauche, te Brussel}

Het U.I.V. intercontact-systeem

De voorafgaande hoofdstukken hebben tal van gelegenheden aan het licht gebracht tot het bekomen van een meer realistisch en dynamisch „globaal overzicht" dank zij een project van een bank voor gegevens, afgestemd op het wereldstelsel, een bank die tijdens de komende tientallen jaren zou worden benutigd en voortdurend uitgebouwd. Sommige van deze gelegenheden staan in nauw verband met de belangrijkste maatschappelijke problemen, waarvan het aanmatigend zou zijn te geloven dat welke organisatie dan ook ze zonder medehulp zou kunnen oplossen. De U.I.V. kan echter — door het oplossen van zijn eigen problemen inzake informatie-verwerking — een werktuig vormen dat een waardevol geïntegreerd perspectief kan opleveren omtrent tal van problemen, en speciaal i.v.m. het netwerk van organisaties, dat de sleutel is tot een doeltreffende aanpak.

Men is thans bezig met het verzamelen op ordinator van informatie omtrent knooppunten en verbindingen van internationaal belang in het wereldnetwerk. Een gedeelte van deze informatie bestaat reeds, in de vorm van een beschrijvende tekst over elke internationale organisatie, in het *Jaarboek over het Internationaal Leven* ⁽¹⁾. Deze beschrijvingen bestaan soms enkel uit een adres, of beslaan meerdere bladzijden tekst. De originele tekst dient echter te worden gesplitst om de ordinator toe te laten elke schakel met een bepaalde organisatie of met haar onder-afdelingen naar voren te brengen, zodat de gegevens in de vorm van een netwerk kunnen behandeld worden. Aldus heeft een organisatie een schakel met haar dochter-organisaties, die op hun beurt misschien verbonden zijn met hun eigen dochter-organisaties, en zo weer met individuele personen. Volgens haar organigram is ze onderverdeeld in afdelingen en secties die verschillende netwerken van knooppunten en verbindingen vormen. Ze is met andere organisaties verbonden om verschillende motieven (bv. als lid, voor het ontvangen van hulp, of voor medewerking aan een programma). Ze kan met het gevormde netwerk verbonden zijn door een regelmatige conferentie en door de organisaties die aldaar vertegenwoordigd zijn, of door een distributie van tijdschriften, enz. En ze is natuurlijk verbonden met haar ambtenaren, die op hun beurt een functie kunnen uitoefenen — en dus verbonden zijn met andere organisaties. (Het is interessant zich het individu voor te stellen als uitoefenaar van organisatiefuncties — de functies worden dan, volgens netwerk-normen, „leden" van het individu, en *langs* zulke functies om kan hij het verbindingsknooppunt zijn tussen gouvernementele, academische en universitaire instellingen).

De verzamelde informatie beperkt zich niet tot de inhoud van één Jaarboek. De contactadressen (waaronder bibliotheken, nationale en lokale groeperingen., internationale handelsondernemingen, ambassades, regeringsinstellingen, enz.) welke de U.I.V. gebruikt voor de verspreiding van haar tijdschrift ⁽²⁾, worden eveneens opgenomen als een gedeelte van een ontwikkelingsprogramma van lange duur, geconcentreerd op nationale en lokale activiteitscentra welke belang opleveren op internationaal gebied.

(1) *Annuaire de la Vie Internationale*, uitgegeven met de medewerking van het Internationaal Instituut voor Bibliografie en het Internationaal Instituut voor de Vrede, door H. Fried, H. La Fontaine en P. Olet, 1908-1909, 1370 pp., 1ste uitgave (publ. n° 3).
Annuaire de la Vie Internationale, uitgegeven met de medewerking van de Carnegie-Stichting voor de Internationale Vrede en het Internationaal Instituut voor de Vrede, 1910-1911, 2652 pp., 2de uitgave (publ. n° 47).

(2) *International Associations*, 1949, maandelijks tijdschrift.

Er wordt eveneens in 't vooruitzicht gesteld het terrein uit te breiden tot andere soorten knooppunten, waaromtrent de U.I.V. reeds vroeger gegevens heeft verzameld: vergaderingen ⁽¹⁾, programma's en projecten, tijdschriften ⁽²⁾, verslagen van vergaderingen ⁽³⁾, enz. In elk voorkomend geval zal het verband tussen elk knooppunt en de andere knooppunten worden aangeduid.

Het voordeel van deze methode is dat elk punt of knooppunt dat reeds in het informatienet is opgenomen, kan gebruikt worden als een kern voor verdere uitbouw. De minimum informatie waarover men voor elk punt beschikt is deze die nodig is om in contact te komen, d.w.z. naam en adres. Uitbouw kan de vorm aannemen van het registreren van details omtrent het netwerk van organen die de inwendige structuur daarstellen van het gecontacteerde knooppunt, of omtrent de lichamen waarmee het knooppunt verbonden is — zo dat schakel bij schakel een organisch beeld van afzonderlijke sectoren naar voren treedt.

De richting waarin de uitbouw zal gaan wordt niet vooraf bepaald. De U.I.V. stelt er vooral belang in, de nadruk te leggen op het internationaal beeld, maar indien belanghebbende groepen bereid zouden zijn om de nodige fondsen ter beschikking te stellen voor de ontwikkeling van het net in een bepaalde sector — gezondheid, landbouw, enz. — in een bepaald land, of in de richting van om 't even welke speciale combinatie, zal zulks worden gedaan. Een belangrijke tegenhanger voor de concentratie op het internationaal aspect van de internationaal-lokale dimensie, is thans de concentratie op het polyvalente aspect van de specialisatie-dimensie. Aldus zouden fondsen kunnen worden aangewend tot het afbakenen en het opnemen van polyvalente lichamen, zowel internationale als lokale.

De bank voor gegevens zal zich ontwikkelen in verschillende andere richtingen. Steeds meer diepgaande methodes zullen worden aangewend, met medewerking van universitaire groepen, ten einde het netwerk te omleden met het oog op een beter begrip van de wereldstructuur. Men hoopt in 't bijzonder relaties te onderhouden met het Programma voor Internationale Betrekkingen (Northwestern University, V.S.), het Internationaal Instituut voor Vredesonderzoek (Universiteit van Oslo), en een groepering welke zich in de U.S.S.R. aan 't uitbreiden is, en die gebruik zal maken van machtige cybernetische middelen — voor dewelke het Intercontact-systeem uiterst geschikt is.

Inspanningen zullen ook worden gedaan ten einde methodes te ontwikkelen om de informatie omtrent het netwerk op een eenvoudiger en doeltreffender wijze voor te stellen, zodat ze meer waarde gaat krijgen voor beleidvoerders zonder technische vorming, en ook kan worden gebruikt als onderwijsmateriaal ⁽⁴⁾.

Het systeem zou ook ontwikkeld kunnen worden in een andere richting, waarvan het moeilijk is, de draagwijdte te overzien. Intercontact werd opgericht op een ogenblik dat er in de V.S. banken voor gegevens bestaan met informatie omtrent

(1) „International Congress Calendar" (omtrent komende internationale bijeenkomsten); verschiint jaarlijks, met supplementen in ref. 23.

(2) „Directory of Periodicals Published by International Organizations", Brussel, U.I.V., 1969, 3e uitgave.

(3) „Yearbook of International Congress Proceedings 1960-1967". Brussel, U.I.V., 1969, 640 pp.

(4) Opzoekingen werden reeds aangevat in verband met het aanwenden van een soort televisie scherm om netwerken van organisaties voor te stellen.

meer dan 500 miljoen mensen, dat tal van regeringen hun eigen inlichtingen-systeem aan 't ontwikkelen zijn, dat de V.N. trachten een bank op te richten met meer dan één miljoen adressen van personen, en dat het netwerk van World Trade Centers, over heel de wereld verspreid, in krachtige computer-systemen (waarschijnlijk door satellieten verbonden) commercieel waardevolle gegevens gaat bezitten en verhandelen. Deze groeiende concentratie van informatie onder controle van regerings- en handelsinstellingen, alhoewel heilzaam, wordt toch beschouwd als een gevaar voor de geheimhouding en voor de traditionele methodes van democratische controle op de misbruiken ⁽¹⁾. Dit gevaar wordt nog groter, waar thans gebleken is dat de snelheid waarmee de wereldproblemen evolueren, weldra zal leiden tot een toestand, waarin de maatschappij „zich zou kunnen laten verleiden tot het laten varen van democratische politieke methodes (of zich de luxe ervan niet meer zou kunnen veroorloven)" ⁽²⁾ — een toestand die werd voorspeld in George Orwell's „1984".

Het Intercontact-systeem — of de techniek ervan — biedt aan niet-gouvernementele, niet-winstgevende groepen van elk type, omvang of overtuiging, het middel om hun doelmatigheid te verhogen door het gebruik van een sterk computer-systeem. De voorziene ontwikkeling is het tot stand komen van een soepele, geraffineerde methode die bestaat in het uitwisselen van gegevens tussen instellingen welke het systeem toepassen, het vrijwaren van veiligheid en geheimhouding voor elke instelling waar dit vereist is, het vergoeden van elke instelling wanneer andere gebruik zouden maken van bepaalde delen uit de gegevens die ze verzameld heeft, coöperatieve financieringsmethodes, en de mogelijkheid voor sommige organisaties (bv. stichtingen) om toelagen te verlenen voor het gebruik van het systeem door bepaalde, niet-winstgevende instellingen waarvan ze de activiteiten wensen te bevorderen. (Deze methode kan erg belangrijk zijn als middel om de traditionele procedure-, persoonlijkheids- en politieke coördinatieproblemen op het administratief niveau te vermijden door het bereiken van een zekere graad van „zelfcoördinatie" als gevolg van een gedeeltelijke integratie op het niveau van informatieverwerking. Het bereik en de soepelheid van de technische mogelijkheden zijn meer dan voldoende om te beantwoorden aan de criteria voor autonomie).

Voorzien wordt dat deze merkwaardige ontwikkeling ook zou kunnen bijdragen tot het verhogen van de doeltreffendheid waarmee dergelijke instellingen in de democratische maatschappij hun taak uitoefenen, die bestaat in het optreden of het protesteren tegen acties of nalatigheden vanwege andere lichamen (regeringsinstellingen, verenigingen, handelsondernemingen, enz.), die ze volgens hun normen gevaarlijk of onverantwoordelijk achten. Tal van dergelijke instellingen kunnen thans een hogere graad van onbestendigheid in de wereldstructuur veroorzaken, uit hoofde van hun huidige superioriteit inzake informatieverwerking, en er bestaat dus een grotere noodzakelijkheid tot vluggere en doelmatige reacties vanwege lichamen die in staat zijn om misbruiken op te sporen. Het is van belang dat een dergelijk a-politiek en non-commercieel systeem tot stand zou komen, ten einde een toestand te vermijden waarin de doeltreffend-

(*) D.M. Michael, „On Coping with Complexity : Planning and Politics". *Daedalus*, Fall 1968, pp. 1179-1185.

⁽²⁾ H. Kahn en J. Wiener. „Faustian Powers and Human Choices". In : W.R. Ewald (Ed.) „Environment and Change", Indiana University Press, 1968.

heid van associaties in gevaar zou worden gebracht door financiële hinderpalen die de toegang tot regerings- en handelsinformatiesystemen in de weg zouden staan. Ook bezit een systeem van het Intercontact-type tal van mogelijkheden i.v.m. het probleem van het aandeel aan en een meer doeltreffende formulering van de leidende waarden in de maatschappij.

Het verwezenlijken van deze mogelijkheden tot samenwerking hangt grotendeels af van de mate waarin eventuele gebruikers (a) de ordinator verwerpen als werktuig en als middel tot een betere toekomst, omdat ze hierbij denken aan het gebruik dat bepaalde organisaties er van maken; (b) hun gecombineerde doeltreffendheid verminderen door afzonderlijk te werken met onverenigbare computersystemen en vechten voor de beperkte beschikbare bronnen (de hinderlijke vergissing die bijna door elke inter-gouvernementele organisatie wordt gemaakt, zelfs binnen de structuur van de Verenigde Naties); (c) de noodzakelijkheid aanvaarden om zich actief voor te bereiden op —, en gezamenlijk te zoeken en te vragen naar de technieken voor informatieverwerking in de nabije toekomst, waaruit ze het grootste nut kunnen halen; (d) de tendens erkennen naar een toestand waarin hun voortbestaan en hun doeltreffendheid volgens nieuwe normen zal afhangen van de mate waarin zij de informatie waarover zij de controle hebben, meer of minder ter beschikking zullen stellen (een toestand waaraan de isolationistische groepen stilaan zullen ten onder gaan).

Onmiddellijke toepassing

a) *Het uitgeven van naslagwerken*

Het Intercontact-systeem zal in 1970 worden aangewend tot het opmaken van de 13e uitgave van het *jaarboek van Internationale Organisaties* door middel van een computer-zetmethode. Dit betekent dat de computer de gegevens zal ordenen, regel per regel en bladzijde per bladzijde, op een magnetische band, met inbegrip van verbeteringen en aanvullingen, en met 8 of meer indexlijsten, sommige in meerdere talen. Zo zal een film ontstaan, aan de hand waarvan de gids kan worden gedrukt. Dezelfde gegevens kunnen op een andere wijze worden geordend, om gidsen op te maken van organisaties die aan om 't even welke combinatie van criteria beantwoorden. Zo wordt bv. een Franse uitgave van het Jaarboek gepland ⁽¹⁾, evenals verscheidene andere U.I.V.-publicaties betreffende vergaderingen ⁽²⁾, tijdschriften ⁽³⁾, verslagen over vergaderingen ⁽⁴⁾. Ook nationale registers kunnen aldus, onder contract, worden opgemaakt.

b) *Onder zo ekingswerk*

Verzoeken om informatie omtrent instellingen die aan bepaalde criteria beantwoorden, zullen vanuit dezelfde gegevens worden beantwoord (bv. lijsten van organisaties : met hoofdbureau of leden in België, — geïnteresseerd in een

⁽¹⁾ De laatste uitgave in het Frans dateert van 1961.

⁽²⁾ „Internationaal Congress Calendar" (omtrent komende internationale bijeenkomsten); verschijnt jaarlijks, met supplementen in ref. 23.

⁽³⁾ „Directory of Periodicals Published by International Organizations", Brussel, U.I.V., 1969, 3 de uitgave.

⁽⁴⁾ „Yearbook of International Congress Proceedings 1960-1967". Brussel, U.I.V., 1969, 640 pp.

bepaald onderwerp — die geen vergaderingen hebben gehouden in Tunesië, enz.). Meer complexe structurele studies zullen worden ondernomen in samenwerking met universitaire groepen.

c) *Verspreiding over de post*

Het systeem zal worden aangewend voor diverse soorten verspreiding over de post: vragenlijsten met het oog op het bekomen van nieuwe informatie (bv. voor het opmaken van nieuwe Jaarboeken) en voor speciale rapporten; verspreiding van het maandelijks tijdschrift *International Associations*, en desgevenst van die van andere organisaties; het rondzenden van uitnodigingen voor vergaderingen, enz. Een belangrijk aspect hiervan is de mogelijkheid om aan organisaties die zich zijn gaan interesseren voor een nieuw arbeidsterrein, de adressen te bezorgen van al de instellingen waarmee ze in contact zouden moeten komen.

Ontwikkelingsvooruitzichten

Wetenschap en technologie hebben het stadium bereikt waarop „voor de eerste maal in de geschiedenis van de mensheid, wij ons op het punt bevinden waarop wij virtueel alles kunnen doen wat wij willen, indien wij er de prijs voor willen betalen (x)”. Dit heeft niet enkel betrekking op het voortbrengen van nieuwe dingen maar ook — en zulks wordt zelden vermeld — op het ontwikkelen van technieken die een geïntegreerd algemeen overzicht kunnen tot stand brengen van de sociale evolutie waarbij de mens is betrokken. Vandaar het belang van het onderzoekingswerk inzake de toekomst, dat als een gids optreedt voor het aanwenden van de huidige hulpbronnen, en aldus mede helpt beslissen inzake de wensen voor morgen.

In het eerste hoofdstuk hieronder wordt een beschrijving gegeven van bepaalde ontwikkelingen van het Intercontact-systeem, die thans technisch mogelijk zijn. In het tweede hoofdstuk geven de beschreven ontwikkelingen mogelijkheden aan, die binnen de eerstkomende dertig jaar open zullen staan, en waarvan de verwezenlijking zou kunnen tot stand komen met behulp van de ontwikkeling van het U.I.V.-systeem.

a) *De nabije toekomst*

Organigrammen. Verwonderlijk genoeg zijn talrijke, zonet de meeste, grote organisaties, zoals regeringsadministraties of de groep instellingen van de Verenigde Naties, niet in staat om een gedetailleerd organigram naar voren te brengen waarin al hun lichamen en organen zijn ondergebracht.

Een regering uit Europa bijvoorbeeld, na een volledige lijst te hebben opgemaakt van de 300 internationale instellingen die bij de ontwikkeling betrokken zijn, zag zich verplicht, af te zien van haar voornemen om een globaal beleid

uit te werken voor 1970-1980, omdat het niet mogelijk was, binnen het kader van haar administratie vast te stellen welke departementen dienden in te staan voor de betrekkingen met elk van deze instellingen. De aandacht bleef dan maar beperkt tot dertig ervan, d.w.z. tien ten honderd.

Door het gebruik van het Intercontact-systeem zou het mogelijk zijn om over informatie te beschikken omtrent dergelijke interne instellingen, organigrammen en indexlijsten op te stellen, en zelfs de organigrammen van twee regeringen zo tegenover elkaar te plaatsen, dat men de „tegenhangers” in beide hiërarchieën er uit kan halen. Een andere mogelijkheid zou zijn, de lijnen van verantwoordelijkheid voor beslissingen omtrent een specifiek onderwerp, doorheen een dergelijke hiërarchie te doen uitkomen.

Grafieken. Het is eveneens mogelijk, de door de organigrammen geleverde informatie te vertonen op een soort televisieschermen die met de computers verbonden zijn — een systeem dat thans op grote schaal wordt toegepast voor de plaatsreservatie op de luchthaven van Londen. Maar de werkelijk belangrijke vooruitgang zal wellicht bestaan in de mogelijkheid om in feite onderdelen van een net van organisaties voor te stellen *als een netwerk* in twee, drie of vier dimensies, zodat het kan worden onderzocht als een uitbeelding van inter-organisatiele verbindingen. Informatie zou kunnen worden toegevoegd aan, of weggenomen van het beeld door middel van een licht-stift die op de computer is ingeschakeld. Dergelijke voorstellingen worden regelmatig gebruikt voor ontwerpen van elektronische circuits, mechanische structuren (vliegtuigen, auto's, enz.) en voor het ontleden van drie-dimensionele modellen van complexe chemische moleculen (zie hierboven). Deze laatste kunnen bijvoorbeeld op het scherm worden rondgedraaid, verkleind of vergroot. Maar het grootste belang van deze simultaan-grafieken (x) is, dat zij het begripen vergemakkelijken. Dit wordt bevorderd door het uitwerken van mentale afbeeldingen of aantekeningen die een eenvoudige voorstelling toelaten van een massa complexiteiten die vroeger niet begrepen werden. Hoe groter echter de complexiteit is, hoe moeilijker het zal zijn om mentale afbeeldingen aan te wenden, en dus hoe groter het gevaar voor tekortkomingen in het opzet en voor overdreven vereenvoudiging. Zo schrijft bijvoorbeeld een bepaald auteur, in een beschrijving van door hem uitgewerkte mentale afbeeldingen van de werking van elektrische circuits:

„Ongelukkiglijk dreigt mijn abstracte afbeelding weg te deemsteren wanneer ik een circuit neem dat een klein beetje te complex is. Ik kan niet lang genoeg onthouden wat op een bepaald punt gebeurt, om te zien wat ergens anders gaat gebeuren. Mijn beeld verzwindt. Indien ik op een of andere manier dat abstract beeld in de computer kon voorstellen om een circuit in beweging te zien, dan zou mijn abstract beeld niet verzwinden. Ik zou de vage aanduiding die „aan de kanten geleidelijk verdwijnt” kunnen vatten en versterken. Ik zou grotere circuits kunnen ontleden. Dergelijke abstracties bestaan er op elk gebied. Wij hebben nog geen gebruik gemaakt van de geschiktheid van de computer om deze abstracties „vast te leggen”. De wetenschapsmens van vandaag blijft beperkt door potlood, papier en door zijn geest... Wij zouden hem alle soorten uiterst complexe en uiterst abstracte begrippen kunnen laten voorstellen, en wij zouden hem ermee kunnen laten werken op een manier, zoals hij voorheen nooit kon.

(1) W.D. McElroy. „National Academy of Science” *News Report*, november 1969.

(1) H. Kahn en J. Wiener. „Faustian Powers and Human Choices”. In : W.R. Ewald (Ed.) „Environment and Change”, Indiana University Press, 1968.

Ik denk dat een werkelijk grote vooruitgang op het gebied van de exacte wetenschappen zal worden geboekt, wanneer iemand nieuwe abstracties uitvindt die alleen kunnen voorgesteld worden in de vorm van een computer-grafiek".

Het is dit soort mogelijkheid dat wordt verlangd door wetenschapsmensen inzake politiek, maatschappijleer, informatie, administratie en onderwijs, met het oog op hun studies omtrent het wereldstelsel en zijn onder-structuren. Het is zeer waarschijnlijk dat enkel abstracties van het hierboven aangehaalde soort een geschikte basis zullen blijken voor het begrijpen en het voorstellen van de wereldstructuur met het oog op diepgaande planning en grondig beleid. De aanwending van dit werktuig opent de weg tot het doorzichtig maken van de wereldstructuur — het belang ervan met het oog op een snel begrip van complexe inter-gouvernementele structuren, of van het onderling verband tussen bedrijven in een gegeven industriële sector, ligt voor de hand.

Onderzoekingswerk in die zin zal bijdragen tot het ontdekken van structurele zwakheden zodat, in plaats van nieuwe organisaties, coördinatiegroepen, informatiesystemen, bibliografieën, tijdschriften, enz. in het leven te roepen, de beschikbare fondsen op zeer gepaste wijze zullen worden aangewend tot het meer doeltreffend maken van de bestaande structuren, waar dit mogelijk is; — aldus zal de vicieuze cirkel van dubbel gebruik, samenvallen en ondoelmatigheid vermeden worden. Niet enkel zal het logische van een dergelijke beslissing voor het eigenlijke onderzoekingswerk voor de hand liggen, maar de kracht van de visuele voorstelling zal het resultaat van het onderzoek verstevigen in de ogen van de niet-deskundige politicus, planning-specialist of geïnteresseerde burger, om reden van het gemak waarmee complexe toestanden kunnen worden vereenvoudigd of onderzocht vanuit verschillende gezichtshoeken (zie verder).

Onderwijs. Een visie-apparaat verbonden met een computer, biedt aanzienlijke voordelen als communicatiemethode voor nieuwe begrippen. Naargelang de wereldstructuur meer complex wordt, moet men zoeken naar nieuwe technieken ter vereenvoudiging van het onderwijs dat ermee in verband staat, evenals met de menigvuldige functies en wisselwerkingen die zich openen voor het individu, de burger en zijn organisaties. De problemen, gesteld door de tijd die over 't algemeen vereist wordt tot het mededelen van een behoorlijke praktische kennis van de wereldstructuur, en de moeilijkheid om een geïntegreerd beeld op te hangen van haar complexiteit, brengen de idee naar voren dat een visueel apparaat, verbonden met een computerbrein, tal van moeilijkheden oplevert.

Een belangrijke mogelijkheid tot bevordering van het begrip is die, welke er in bestaat een gedeelte van een multidimensioneel netwerk te behandelen langs het visie-apparaat, zodat het netwerk van de wereldstructuur wordt geprojecteerd vanuit om het even welk punt in het netwerk. Aldus kan een organisatie (of zelfs een begrip), gekend en begrepen door een specifieke gebruiker, worden gebruikt als visueel uitgangspunt, en kunnen al de overige organisaties (of begrippen) worden afgebeeld volgens hun verband hiermee — en dit met een variëteit van afbeeldingen die verschilt naar gelang van het betrokken persoonlijkheidstype. Volgens communicatie-normen kunnen „verre" eenheden visueel naderbij worden gebracht, terwijl „dichtbijgelegen" „organisaties" van betrekkelijk gering absoluut belang als belangrijker kunnen worden voorgesteld (aldus de erkenning benaderend die hen normaal door de gebruiker wordt verleend).

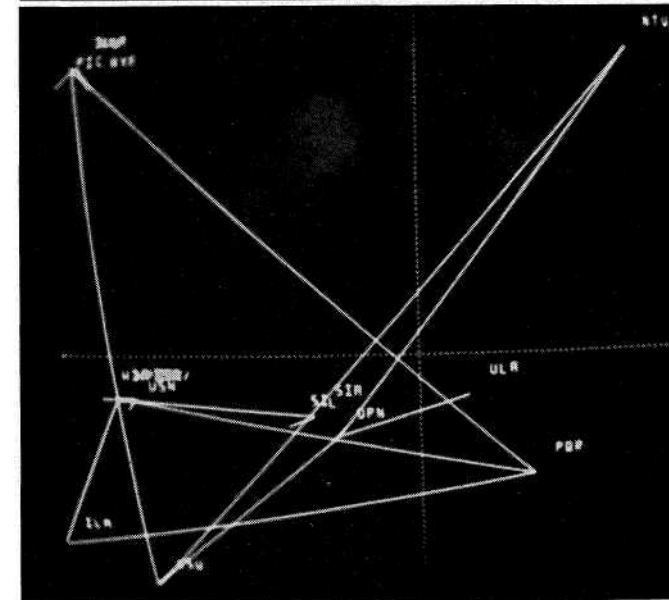
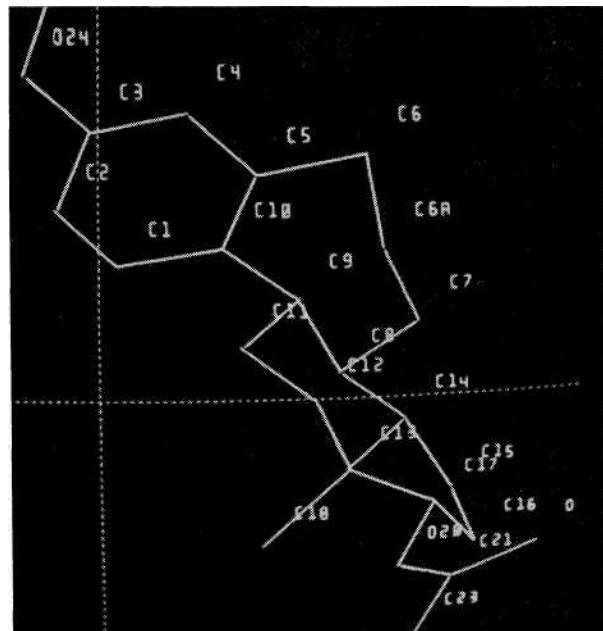
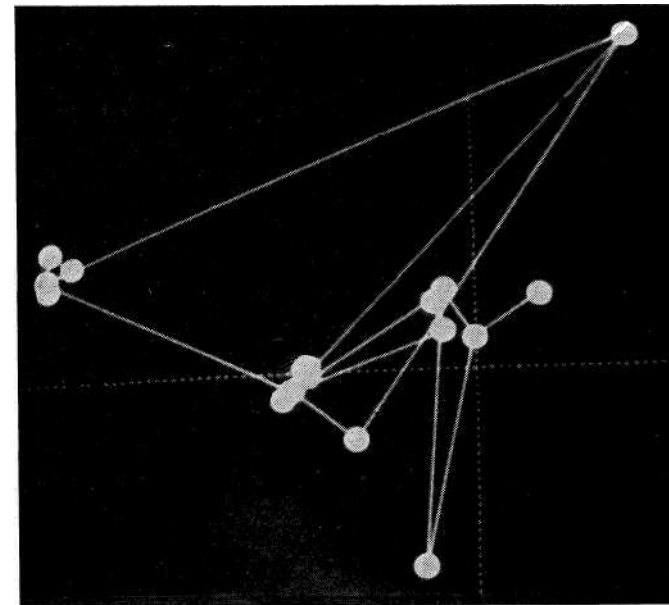
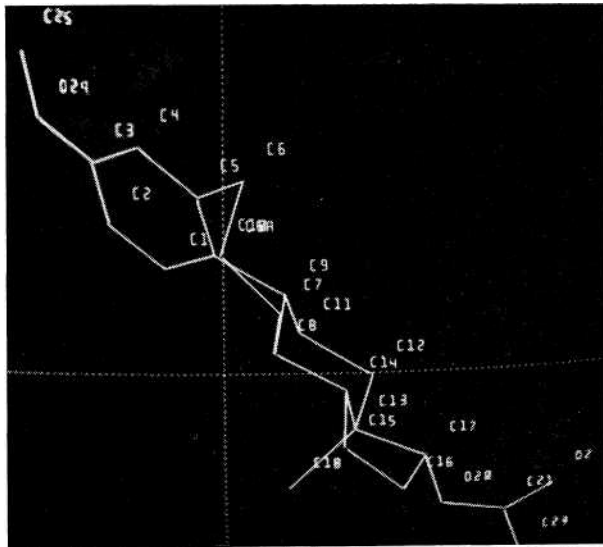
De student kan uitgaan van zijn basis-systeem door een herstructuratie van het beeld te vragen vanuit andere gezichtspunten in het systeem, naarmate hij kennis en „feeling" bijwint voor die punten, welke oorspronkelijk van zijn aanvangspunt verwijderd waren. Op die wijze kan hij vooruitgaan naar de meer algemene niveaus van de wereldstructuur, ofwel in andere gespecialiseerde sectoren binnendringen. Van het grootste belang is, dat de student die organisaties of systemen kan opdiepen en afbakenen, die voor hem de beste weg tot vervulling betekenen, ofwel precies kan ontdekken op welke manier hij een nieuwe activiteit dient te ontplooiën om een dergelijke voldoening te bereiken, of ook nog een bepaalde strekking kan verbeteren welke hij als onvoldoende beschouwt. De exploratie van het organisationeel netwerk kan op videoband worden opgenomen voor onderwijsdoeleinden, voor conferenties of voor filmreportages.

b) De meer verwijderde toekomst

Het opzet van dit hoofdstuk is een kort overzicht te geven van het genre communicatiemogelijkheden en het milieutype dat wenselijk, of misschien onontbeerlijk schijnt voor de laatste tien jaar van deze eeuw inzake de problemen en de technische kansen — als een meer uitgebreide bijdrage vanwege het informatiesysteem dat door de U.I.V. wordt uitgebouwd (⁸).

Hoe groter het aantal factoren waarmee men rekening dient te houden in een beslissende situatie, des te ingewikkelder wordt de structuur die nodig is om de informatie op te brengen welke het probleem moet toelichten. Het gebruik van samengestelde grafieken zoals hierboven beschreven, dient daarom te worden uitgebreid om een levend milieu tot stand te brengen dat, vanuit het standpunt van de beheerder (of van het lid) als volgt kan beschreven worden : Hij zal zijn organisatie beschouwen als een integrerend of coördinerend punt in een reeks netwerken van betrekkingen tussen individu's en andere lichamen betrokken bij een net van probleem-sectoren. Deze opvatting zal een precieze vorm krijgen dank zij een gepaste voorstelling op een scherm voor drie-dimensionele projectie, verbonden met een computer. Hij zal in staat zijn om na te gaan in welke stand van ontwikkeling die netwerken zich op het ogenblik bevinden. Elke gebeurtenis, evenals de tijd die verloopt, zullen het patroon van de schakels tussen de organisaties wijzigen. Terwijl hij toekijkt zal het beeld nieuw gevormde of gebroken schakels, en zones van conflicten tussen organisaties signaleren. Nieuwe integrerende punten van verschillende doelmatigheid en duur zullen te voorschijn komen, en vanwege zijn organisatie beslissingen en reacties vergen. Zijn beslissingen om hulpmiddelen voor andere gebieden aan te wenden zullen de schakelpatronen van zijn eigen beeld wijzigen, en ook die van andere die bij dezelfde sector betrokken zijn. Een verwant beeld zal voor hem de sectoren van de problemen van het ogenblik toelichten, evenals hun graad van ontwikkeling. Hij zal in staat zijn om vast te stellen welke organisaties en verwante netwerken betrokken zijn bij welk soort problemen, en ook hun doeltreffendheid en hun behoefte aan hulpbronnen kennen. De computer zal de problemen aanduiden die van belang zijn voor hem en waarbij geen enkele organisatie

(⁸) Enkele mogelijkheden in dit hoofdstuk behandeld, werden nader onderzocht door A.J.N. Judge in: „Communication and international organizations". *International Associations*, vol. 22, februari 1970, pp. 67-79.

Afbeelding van een complexe chemische molecule op een visiescherm : deze techniek wordt thans toegepast om dergelijke structuren in drie dimensies gemakkelijker te begrijpen. De Forscher kan de molecule draaien om ze vanuit verschillende oogpunten te bekijken; hij kan er teksten op aanbrengen die er mee in verband staan, of berekeningen uitvoeren op een deel van de structuur.

Een eerste stap naar het karteren van de „inter-organisationale" ruimte.[De techniek, gebruikt voor de visuele voorstelling van moleculen (zie hiernaast), werd door de auteur aangewend om een groep van 18 organisaties met hun aangesloten lichamen voor te stellen. De structuur kan gedraaid worden (om het samengesteld beeld vanuit een bepaald punt te bekijken), of vergroot (om een bepaalde verbinding nader te onderzoeken). De bollen (knopen) welke de lichamen voorstellen, evenals hun kenletters, kunnen worden toegevoegd of weggenomen. Deze techniek zou kunnen toegepast worden voor het onderzoek van de netwerken van duizenden organisaties.

{Foto's door de auteur genomen vanaf het scherm van de IDIOM-ordinator van Information Displays Inc., J.J.S.A.)

betrokken is, en de instellingen aanduiden waarvan hij toelagen zou kunnen bekomen of die geneigd zouden zijn om mee te werken of steun te verlenen aan de activiteit van zijn organisatie (^x).

Als gevolg van de evolutie inzake de communicatiemiddelen, zullen de organisaties — welke structuren zijn voor informatieverwerking — stilaan de thans erkende vormen laten varen. Een kantoor zal niet meer nodig zijn, want dossiers, rapporten en documenten zullen elektronisch worden opgeslagen en gebruikt. Een vergaderzaal zal overbodig zijn, om reden van de moeilijkheden en het tijdverlies bij het reizen, en het gemak van conferenties per videofoon (²). De louter administratieve organisatie zal een begrip worden, geconcretiseerd in de vorm van een structuur op basis van een computer-programma en dito archief.

Een gunstig gevolg hiervan zal zijn : minder mogelijkheid en minder behoefte om de bijkomstigheden van organisaties over te nemen, welke vaak een belangrijke hinderpaal vormen voor evolutie. Zelfs het begrip van de organisatie als blijvende structuur zal worden gewijzigd. Het gemak waarmee structuren zullen kunnen veranderd of opgericht worden, zal het evolutie-tempo van diezelfde structuren opdrijven naargelang nieuwe schakels worden aangebracht om het hoofd te bieden aan elk nieuw probleem.

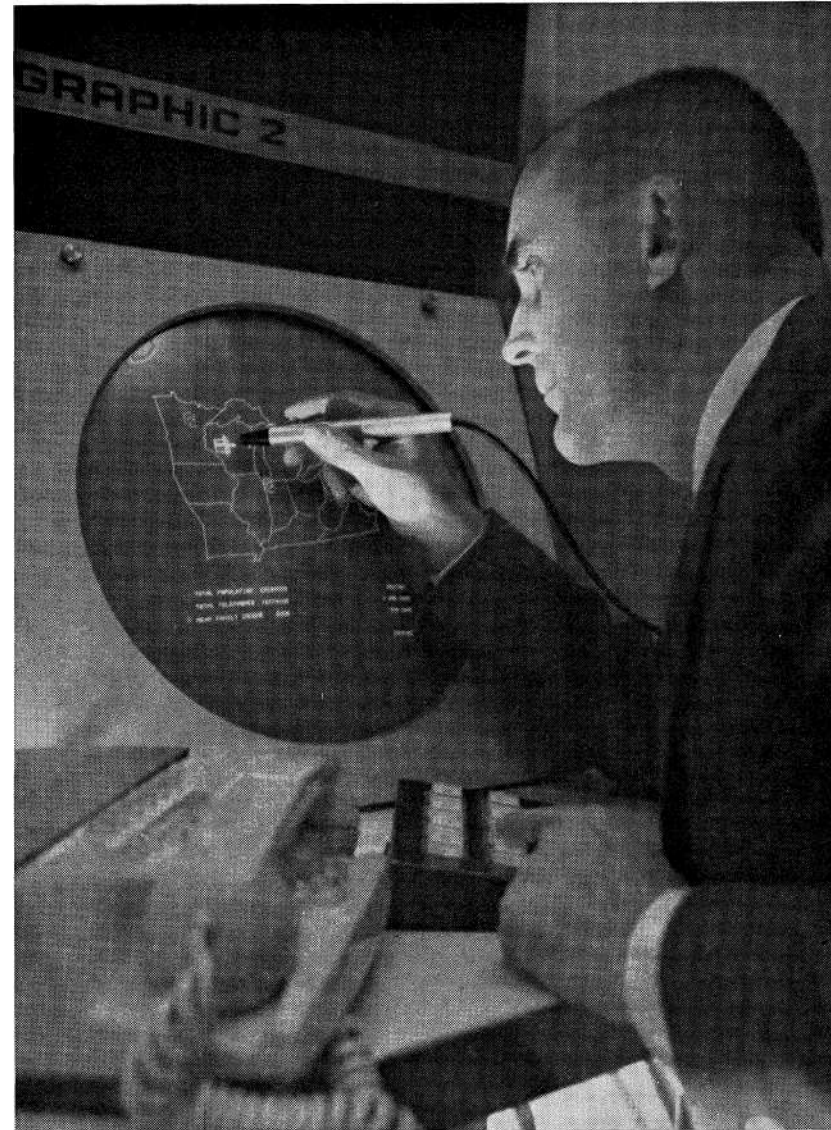
Dit brengt ons op een punt, waar het begrip van de organisatie als een aparte en wei-bepaalde structuur (niet volgens computer-normen) vervangen wordt door een begrip, waarin de nadruk wordt gelegd op de structuur-elementen die voorhanden zullen zijn op om 't even welk ogenblik, in de vorm van een gegeven probleem-patroon, en op de prikkel die nodig zal zijn om die elementen aan 't werk te zetten. Deze nadruk op de organisatie-dynamiek is vreemd aan de traditionele opvattingen van officiële organisaties, maar benadert heel dicht de intuïtieve opvatting inzake werking, aan de dag gelegd door kleine groeperingen, niet-officiële organisaties en drukkingsgroepen.

Men bekomt een meer levendige voorstelling omtrent de werkingssoepelheid die aldus wordt bereikt, wanneer men zich een organisatie voorstelt (volgens sociologische normen) die thans kan ontstaan door het feit dat betrokken personen met elkaar telefoneren om een gezamenlijke actie in te zetten of hun standpunt bekend te maken omtrent een of ander nieuw probleem. In de toekomst zal dit proces, over dezelfde korte tijdsruimte, samengaan met het formuleren van (en het overeenkomen omtrent) de nodige structuur op de computer, het uitkiezen van lijsten voor briefwisselingscontacten, het verkrijgen van fondsen (door krediet-overdrachten), enz. Aldus zal een concreet lichaam tot stand gekomen zijn dat even snel zal kunnen ageren om druk uit te oefenen, als dat het zal kunnen opgeheven worden.

De huidige gamma van organisaties is erg beperkt, om reden van de nood aan eenvoudige stemming- en controleprocedures en aan gemakkelijk te identifi-

(¹) Een systeem dat technisch hierop gelijk is, is reeds in werking voor rechtstreekse aan- en verkoop van aandelen tussen partijen die tijdens de onderhandelingen anoniem blijven („A computer to bypass the broker”, *Business Week*, 8 maart, 1969, pp. 96-97).

(²) Buiten de technische voordelen van deze wijziging, heeft de maatschappij reeds het stadium bereikt, waarop een driedimensioneel geheel van instellingen een rechtstreekse hinderpaal dreigt te worden voor de behoeften aan multi-dimensionele contacten tussen personen welke meerdere functies uitoefenen in verschillende comités en werkgroepen.

(Foto : Laboratoria van Bell Telephone)

Een nieuwe en krachtige methode om de wereldproblemen aan te pakken. De combinatie van de mens — scheppend element, met de computer — volmaakte realisator, is de kern zelf van het concept van de grafische visuele voorstelling door computer. Deze combinatie vormt een team met een te nu toe ongekende kracht, en begaafd met uiterst ruime mogelijkheden om de vraagstukken op te lossen.

ceren ledengroepen. Dank zij het berekenings-, en voorstellingsvermogen van de computer zal het mogelijk zijn, complexe groeperingen van verscheidene types te vormen en ze bevattelijk te maken — zodat lichamen zullen kunnen bestaan die enkel „aansluiten” aan, of „bestaan” op grond van specifieke problemen, hun structuur en werkmethode volgens een voorafgaand plan wijzigen in de tijd ⁽¹⁾, of die kunnen beschikken over een groot aantal stemgerechtigde leden voor een bepaald probleem, maar over een zeer gering aantal voor een ander.

Deze nieuwe typen van organisaties zullen aanzienlijke problemen stellen indien ze een wettelijk statuut nastreven, — totdat de wetgeving zal erkennen dat een computer-program een instelling is met operationele functies en in feite een heel wat meer precieze bepaling toelaat dan over 't algemeen het geval is.

De belangrijkste mogelijkheden liggen misschien in het verbeteren van de betrekkingen tussen de man-in-de-straat en de specialisten, door het ontdekken van nieuwe methodes om de maatschappij te begrijpen, te wijzigen en te controleren. De toestand die werd voorspeld voor de wereld in 1976, en waarin „... de politicus, in samenwerking met zijn technische raadgevers en programma-ontwerpers, interpretaties zal kunnen geven inzake „beschavingswerkelijkheid”, programma's die hiermee verband houden, en deze programma's als vervuld zal kunnen beschouwen, — dit alles op basis van kennis die niet bereikbaar is voor diegenen, welke hem het hoofd willen bieden, of niet beschikbaar op het ogenblik dat een oppositie-actie het meest doeltreffend zou zijn” ⁽²⁾, zal voorbijgestreefd zijn. De voorziene wijze van voorstelling zou kunnen aangepast worden om zowel de meest subtiele inzichten van diplomaten of zelfs van kunstenaars ⁽³⁾ op te nemen, als die van mathematisch ingestelde vorsers. Op hun beurt zouden die dan kunnen worden omgezet, ofwel rechtstreeks door de computer, ofwel via programma's voor onderricht, in verklaringssystemen beantwoordend aan de behoeften van de man-in-de-straat. De ontzaggelijk verbeterde participatiemogelijkheden zullen een impliciet doel zijn van de soepelheid en het gemak, waarmee organisaties zullen kunnen worden gevormd en gecontroleerd — of zelfs betwist. Het is enkel een uitbreiding van systemen voor nationale gegevens ten einde een democratische actie *door* zulk systeem te bevorderen, dat zal voorkomen dat die systemen zouden worden weggeveegd door wijzigingsprocessen, of zouden worden misbruikt voor verdrukkingdoel-einden. Het komt er op aan, hetzelfde systeem aan te wenden voor verschillende doeleinden, en aldus schokreacties vanwege de maatschappij te vermijden, als gevolg van een fragmentarisch en eenzijdig informatiesysteem.

⁽¹⁾ Dit zou kunnen leiden tot een merkwaardige vooruitgang in het behandelen van minderheids/meerderheids-problemen, zoals bv. in Zuid-Afrika.

⁽²⁾ D.M. Michael. „On Coping with Complexity : Planning and Politics”. *Daedalus*, Fall 1968, pp. 1179-1185.

⁽³⁾ Dit biedt tal van vooruitzichten voor een meer vindingrijke en harmonische oplossing van inter-organisatiele problemen. Deze mogelijkheden schemeren reeds door uit de aan gang zijnde evolutie : „De computer, die een fantastische hoeveelheid aan informatie verwerkt, brengt de kunstenaar dichter bij de wetenschapsmens. Beiden kunnen nu gebruik maken van dezelfde disciplines en van dezelfde kennis, maar op verschillende wijzen. Voor de eerste maal is de kunstenaar in staat om contact op te nemen met de grondbeginselen van de wetenschap uit de twintigste eeuw”. (D. Csuri en T. Shaffer : „Art, computers and mathematics”. In : „Computer Art Society”, Event One, Londen, 1969).

In dit verband zou men tot de conclusie kunnen komen dat het enig, voldoende complex en tevens vatbaar dynamisch type, t.o.v. de uitgebreide verscheidenheid van procédés, waarvoor de beleidvoerder zal dienen te worden voorbereid om de ermee verband houdende informatie te leren kennen, ontvangen en integreren — en tegelijkertijd nog de aan gang zijnde evolutie in haar geheel te overzien — de beleidvoerder is welke een compleet ontwikkeld menselijk wezen daarstelt. Dit zou aan heel wat mensen een enorme filosofische voldoening opleveren, en tevens een concept vormen, volgens hetwelk het evenwicht tussen de mens en zijn georganiseerde omgeving zou kunnen worden hersteld.

Het vraagstuk zou dan zijn, hoe het individu op te leiden tot een algemeen-bevoegd wezen, dat het raderwerk van de samenstellende systemen van de wereldmaatschappij in zich opneemt, met de nodige stijgende nauwkeurigheid en breedheid van visie, en hoe hem bekwaam te maken om deze subtiele inzichten weer te geven op een visie-scherm, zodat ze objectief kunnen worden besproken, getest en verder verbeterd.

Conclusie

Het feit dat er geen enkel centrum, universitaire faculteit of instituut bestaat of voorzien wordt met als specialiteit de studie van het wereldstelsel *als een geheel*, of van het net van op elkaar inwerkende problemen *als een geheel*, verhoogt de betekenis van de activiteiten en plannen van de U.I.V. Het kan ook nog een mogelijk gevolg hebben, dat men over het hoofd schijnt te hebben gezien.

Het gemis aan een dergelijke centralisatie van gegevens betekent dat niemand er toe wordt aangezet om deze informatie (of de manier om ze te benutten) op een voldoende ruime basis te beschouwen om het hoofd te bieden aan een gezamenlijke invloed ervan, welke de oorzaak zou kunnen zijn van een of andere catastrofe. En, terwijl „... de moeilijkheden en gevaren i.v.m. de problemen geometrisch stijgen, vertonen kennis en arbeid om deze problemen aan te pakken, een neiging om slechts arithmetisch te stijgen” ⁽¹⁾. Een fragmentarische benadering van de maatschappij kan zelfs de neiging tot fragmentarische begripsvorming in het brein van de mens nog versterken, en er op haar beurt door worden versterkt, iets wat indruist tegen elke zin voor menselijke voldoening ⁽²⁾, en — voor zover de weg tot de vrede in de geest van de mens gelegen is — een hinderpaal vormt voor een duurzame wereldvrede en voor de oplossing van de wereldvraagstukken.

„Vermits onze kracht voortkomt uit onze fragmentarische wijze van denken en van handelen, staan wij betrekkelijk hulpeloos, wanneer we trachten een verstandige oplossing te vinden, in verband met entiteiten zoals een stad, de

^(*) Yeheskel Dror. „Prolegomenon to policy sciences : from muddling through to meta-policy-making”. Voordracht tijdens een symposium van de Amerikaanse Vereniging voor Vooruitgang inzake Wetenschap, december 1969.

⁽²⁾ Zie bv. N.W. Chamberlain : „The life of the mind in the firm”. *Daedalus*, winter 1969, pp. 134-146. Ook de mogelijkheid van een „organisatiele apartheid” als een toekomstig probleem : onderwerp besproken door A.J.N. Judge in : „Organisatiele apartheid : wie heeft wie nodig tijdens het Tweede Decennium Ontwikkeling in de Verenigde Naties? *International Associations*, vol. 21, oktober 1969, pp. 451-466.

f^A

DE BOMEN IN DE PLAATS STELLEN VAN HET BOS

De zwarte figuurtjes op de bladzijde hiernaast zijn bedoeld als grafische voorstelling van een heersende begripstendens. Deze bladzijde vormt een beeldraadsel met een zeer duidelijke betekenis, die voor de hand ligt, eens dat men ze heeft ontdekt (voor de sleutel, zie de laatste paragraaf). Maar elk zwart figuurtje kan worden beschouwd als de voorstelling van het belangstellings-, objects- of activiteitsgebied van een lichaam of groepering in de maatschappij. Aldus, bijvoorbeeld :

- stellen vormen met specifieke kenmerken het speciaal object voor van specifieke disciplines, waarbij andere vormen dan worden beschouwd als niet passend in het kader. Elke discipline ontwikkelt dan haar activiteit geheel onafhankelijk van andere; — doorgedreven tot het uiterste, kan dit leiden tot een vorm van »begrips-apartheid»;
- denkt elke organisatie in de maatschappij — beschouwd als een vorm van activiteit — of het nu, gaat om gouvernementele, niet-gouvernementele, academische of handelsorganisaties, dat enkel bepaalde gelijkaardige of overeenstemmende vormen van betekenis zijn en haar belangstelling of haar erkenning verdienen. Doorgedreven tot het uiterste, kan dit leiden tot een vorm van "organisationele apartheid";
- denkt elke groepering met een bepaalde activiteit of zending dat enkel zekere vooraf-bepaalde kenmerken van haar sociaal milieu dienen in aanmerking te worden genomen bij het opstellen en het uitvoeren van haar programma. Dit leidt tot de welbekende communicatie-problemen tussen dynamische groeperingen met diverse doeleinden en waarderingsmethododes;
- isoleert elk individu, spijs het wettelijke principe van gelijkheid inzake rechten van de mens, kenmerken die gemeen zijn aan zijn rechtstreekse omgeving, als zijnde van groter absoluut belang dan andere, welke eigen zijn aan andere individuen — waardoor de talrijke neigingen naar discriminatie nog worden versterkt.

Iedereen gelooft dat de hoop op een stabiele, vredevolle en ideale wereldmaatschappij gebaseerd is op het leggen van meer nadruk op deze specifieke aspecten van de maatschappij, waarvan hij of zij zich voor 't ogenblik bewust is — net zoals wij, bij het bekijken van de figuren hiernaast, pogen ze samen te voegen door een gedetailleerd onderzoek naar hun vorm. Het is op die wijze dat wij tot een ruimere en meer evenwichtige verstandhouding denken te komen.

En toch ligt de sleutel tot een alomvattende kijk niet noodzakelijk in een grotere uitpluizing van de details. Er zijn andere manieren om een massa afzonderlijke vormen te bekijken en ze dan samen te voegen tot een zinvol geheel. De mogelijkheid tot onderzoek naar het "begrips-milieu" of naar het "organisationeel milieu" kan in dit verband van belang zijn.

Een dergelijke zinvolle synthese is nodig op velerlei gebieden : zo is er bijvoorbeeld de-behoefte aan een multidisciplinair denken ten einde richting te geven aan een sociale ontwikkeling op lange termijn; de behoefte aan coördinatie tussen verschillende soorten organisaties welke zich bezighouden met problemen die met elkaar in betrekking staan, en, wat misschien het belangrijkste is, de behoefte aan een ideale, evenwichtige omgeving, waarin de menselijke wezens zich tot volle rijpheid kunnen ontwikkelen.

De sleutel tot oplossing van de afbeelding hiernaast bekomt men door te kijken naar het geheel van witte figuren, die letters van het alfabet voorstellen en samen met de zwarte figuren regels tekst vormen (horizontaal bekijken), waardoor een zinvol geheel ontstaat. Het ontbreken van een opleiding die gericht is op de geschiktheid om over te gaan tot een dergelijke principiële perspectief-overschakeling in andere omstandigheden, vormt een ernstige hinderpaal op de weg naar een ruime erkenning van de wereldmaatschappij als een zinvolle organische werkelijkheid. De voornaamste bekommernis van de Unie van Internationale Verenigingen is het vinden van nieuwe methodes die een dergelijke overschakeling in de hand werken.

Wat stellen de zwarte figuurtjes voor ?

ecologie van een riviermonding, of de levensstandaard" (x) — of met het wereldstelsel als een geheel. Het ontwikkelen van meer geschikte methodes om wetenschap en arbeid met elkaar te brengen (2) leidt tot een doelmatiger verband tussen organisaties en problemen.

Het samenstellen van een netwerk — een hulpmiddel dat nog niet werd geëxploreerd vanuit het standpunt van de simultane invloeden die ervan uitgaan — waarin alle organisaties opgenomen zijn naar gelang van hun werkelijk systeem van contacten, zou de neiging verminderen om organisaties als afzonderlijke eenheden te behandelen (waarbij de conflicten meer tot uiting komen dan de samenwerking), of omgekeerd, om problemen afzonderlijk te behandelen en ze te beschouwen als oplosbaar door afzonderlijke organisaties. De technieken waarover men beschikt om de informatie te structureren in een visuele vorm, die kan worden aangepast voor onderwijsdoeleinden, stelt interessante mogelijkheden open tot verbetering en begrip van de maatschappij.

Het netwerk zou een realistisch, tastbaar beeld geven van wat tot nu toe een abstract begrip was van betrekkelijk geringe betekenis, nl. de „wereldmaatschappij". Het bestaan van een dergelijk netwerk zou belangrijke gevolgen kunnen hebben op gebied van onderwijs en maatschappij.

De sterkte van de U.I.V. komt voort uit een eenvoudig idee dat reeds meer dan 60 jaar sterker naar voren is gaan komen : de absolute noodzakelijkheid van een „globaal overzicht" over alle conventionele categorieën heen. De snelheid waarmee het intercontact-systeem kan worden ontwikkeld om het netwerk van organisaties te verwezenlijken, hangt rechtstreeks af : (a) van de mate waarin lichamen, geïnteresseerd in specifieke onderwerpen of geografische problemen, overtuigd zijn van de voordelen, verbonden aan het ter beschikking stellen van fondsen tot het opnemen van dergelijke gespecialiseerde informatie in het *algemeen* Intercontactkader, en (b) van de geestdrift die zal worden opgewekt bij mogelijke gebruikers en bij groepen, die belang stellen in het systematisch verzamelen en het voorbereiden van informatie omtrent instellingen die zich bezighouden met problemen welke *zij* belangrijk vinden. De uiteindelijke betekenis ervan zal afhangen van de mate waarin het Intercontact-principe een weerklink zal geven aan de verwachtingen en de noden van de jeugd, haar verbeelding zal stimuleren en haar een werktuig in de handen zal geven, aangepast aan 1970 en de daarop volgende jaren, waarmee de maatschappij bevattelijk kan worden gemaakt en tot een milieu van vervulling kan worden herschapen voor de man-in-de-straat.

INHOUDSTAFEL

Boodschappen :	
Pierre HARMEL.....	2
U THANT	4
René MAHEU.....	6
Paul VAN ZEELAND.....	8
Joseph E. JOHNSON.....	9
Plaats van de Unie van de Internationale Verenigingen in de studie van de internationale betrekkingen door F.A. CASADIO.....	10
Medewerking van de enkeling aan de actie van de Staten door E. de la VALLEE
POUSSIN.....	13
Terugblik op 60 jaar activiteit van de Unie van de Internationale Verenigingen door
G.P. SPEECKAERT.....	19
Twee pioniers van de internationale samenwerking en de wereldvrede : Henri LA
FONTAINE en Paul OTLET door J. Baugniet.....	55
Toekomstperspectieven van de U.I.V. door R. FENAUX.....	62
De niet-gouvernementele organisaties en het werk van de Verenigde Naties op het gebied
van de bescherming van de rechten van de mens door M. SCHREIBER.....	74
De V.N. vijftienvintig jaar later door R. FOURDIN.....	81
De internationale samenwerking en de opvoeders door L. VERNIERS.....	88
Visuele voorstelling van het netwerk van organisaties - De U.I.V. als bank voor
internationale gegevens door A.J.N. JUDGE.....	91

(1) Editoriaal. *Fortune*, februari 1970, p. 92.

(2) Deze punten worden nader onderzocht in A.J.N. Judge's „The Improvement of communication within the. world system". Brussel, U.I.V., 1969 (INF/2).